



ข้อมูลรายสินค้ามังคุด
เพื่อการวางแผนการเกษตรและสหกรณ์
ของจังหวัดชุมพร ปี 2568

MANGOSTEEN

มังคุด



กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร
ปี 2568

คำนำ

“มังคุด” มีฉายาว่า ราชนิพลไม้ เนื่องจากกลีบเลี้ยงที่ติดอยู่กับข้อผลมีลักษณะคล้ายมงกุฏของราชินี มีเนื้อผลสีขาวและรสชาติอร่อย หวานอมเปรี้ยว เป็นที่นิยมของผู้บริโภค จังหวัดชุมพร มีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมในการปลูกมังคุด จึงทำให้เกษตรกรนิยมปลูกมังคุดอย่างแพร่หลาย สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นจำนวนมาก ทำให้มังคุดกลายเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชุมพร

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ จังหวัดชุมพร โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร ได้คัดเลือกรายการสินค้าเกษตรที่สามารถจัดทำข้อมูลรายสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ได้แก่ มังคุด โดยเนื้อหาสาระสำคัญ ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรของจังหวัด ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมังคุด และแนวทางการพัฒนามังคุด ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมาย ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าของจังหวัด ทั้งนี้ ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลมังคุด ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ดังนั้น คณะผู้จัดทำผลงานจึงได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดเพื่อวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ (มังคุด) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานรองรับการพัฒนางานภาคเกษตรและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่พี่น้องเกษตรกรชาวชุมพรต่อไป

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร
สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดชุมพร	
๑. ลักษณะข้อมูลทางภูมิศาสตร์	๑
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๑
๓. ลักษณะดิน	๑
๔. ลักษณะดินจะแตกต่างกันตามธรณีสัณฐานและต้นกำเนิดดินซึ่งแบ่งออกได้ ดังนี้	๕
๕. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๗
ปัญหาทรัพยากรดิน	๑๐
ลักษณะภูมิอากาศ	๑๑
อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๑๑
ปริมาณน้ำฝน	๑๒
ทรัพยากรน้ำ	๑๒
ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด	๑๔
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด	๑๕
ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	๑๘
ข้อมูลดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา	๑๙
ข้อมูลสินค้าเกษตรด้านพืชที่สำคัญของจังหวัด	๒๐
บทที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับมังคุด	
ประวัติมังคุด ถิ่นกำเนิดและความเป็นมา	๒๒
ลักษณะทั่วไป	๒๓
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์	๒๓
วิธีการปลูก	๒๗
การดูแลรักษา	๒๙
การให้ปุ๋ย	๓๐
การให้น้ำ	๓๐
การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม	๓๑
โรคและแมลงศัตรูที่สำคัญ	๓๑
การใช้ประโยชน์	๓๖
สรรพคุณของมังคุด	๓๗
การแปรรูปมังคุด	๓๘
บทที่ ๓ สถานการณ์การพัฒนาด้านการผลิตมังคุด	
ผลการดำเนินงานพัฒนาที่ผ่านมา	๔๔
การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร สภาพแวดล้อม และแนวโน้ม	๔๖
วิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของจังหวัด ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๒	๕๙
ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรจังหวัดระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๒	๖๐
(Blueprint for Change)	
เส้นทางการพัฒนาสู่ความสำเร็จของแต่ละเป้าประสงค์ (Blueprint for change)	๖๐
สรุปประเด็นการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาตามบันไดสู่เป้าหมาย	๖๑

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงกลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดชุมพร	๒
ตารางที่ ๒ แสดงหน่วยที่ดินต่างๆ ที่พบแพร่กระจายอยู่ในจังหวัดชุมพร	๔
ตารางที่ ๓ แสดงการกระจายของกลุ่มชุดดินที่พบในอำเภอต่างๆ เรียงลำดับตามกลุ่ม ที่มีพื้นที่มากไปหาน้อย	๕
ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลป่าสงวนแห่งชาติ	๙
ตารางที่ ๕ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด-ต่ำสุดจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗	๑๑
ตารางที่ ๖ ปริมาณน้ำฝนจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗	๑๒
ตารางที่ ๗ จำนวนบ่อน้ำบาดาล จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๗	๑๓
ตารางที่ ๘ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดชุมพรและข้อมูลประชากร	๑๔
ตารางที่ ๙ ข้อมูลประชากรและครัวเรือนเกษตรกรปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘	๑๔
ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗/๒๕๖๘	๑๕
ตารางที่ ๑๑ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร (GPP) ณ ราคาประจำปี ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖	๑๕
ตารางที่ ๑๒ แสดงรายได้ของประชากรจังหวัดชุมพร	๑๖
ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลการสำรวจการทำงานของประชากรจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๕ จังหวัดชุมพร	๑๗
ตารางที่ ๑๔ แสดงประเภทสินค้า OTOP จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๗	๑๘
ตารางที่ ๑๕ แสดงราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗	๑๙
ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗	๒๐
ตารางที่ ๑๗ เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มันฝรั่ง ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๘ ของไทย	๔๗
ตารางที่ ๑๘ การบริโภคภายในประเทศ และการส่งออกมันฝรั่งสดและผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๘	๔๘
ตารางที่ ๑๙ การส่งออกมันฝรั่งแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๘	๔๘
ตารางที่ ๒๐ ราคาที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกมันฝรั่ง ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗	๔๘
ตารางที่ ๒๑ จำนวนครัวเรือนผู้ปลูกมันฝรั่ง ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๗	๔๙
ตารางที่ ๒๒ จำนวนเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล และผลผลิตต่อไร่เนื้อที่ให้ผล ระดับประเทศ ภาค และจังหวัด ปี ๒๕๖๗	๕๐
ตารางที่ ๒๓ ข้อมูลการผลิตมันฝรั่งจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗	๕๑
ตารางที่ ๒๔ แสดงการผลิตมันฝรั่งจังหวัดชุมพร แยกรายอำเภอ ปี ๒๕๖๗	๕๑
ตารางที่ ๒๕ เปรียบเทียบข้อมูลรายอำเภอ เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี ๒๕๖๘	๕๒
ตารางที่ ๒๖ ข้อมูลแปลงใหญ่มันฝรั่งจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๘	๕๓
ตารางที่ ๒๗ ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน ที่ผลิต รวบรวมผลผลิต แปรรูปมันฝรั่ง ของจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๘	๕๔
ตารางที่ ๒๘ ข้อมูลการผลิตมันฝรั่งที่ขึ้นทะเบียน OTOP ของจังหวัดชุมพร	๕๕

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ ๑ มังคุด	๒๒
ภาพที่ ๒ ต้นมังคุด	๒๓
ภาพที่ ๓ ใบมังคุด	๒๔
ภาพที่ ๔ ดอกมังคุด	๒๔
ภาพที่ ๕ พัฒนาการของดอกมังคุด	๒๕
ภาพที่ ๖ ผลมังคุด	๒๕
ภาพที่ ๗ การขยายพันธุ์มังคุด	๒๖
ภาพที่ ๘ การเสียบยอด	๒๖
ภาพที่ ๙ การทาบกิ่งมังคุด	๒๗
ภาพที่ ๑๐ การเลือกต้นพันธุ์	๒๗
ภาพที่ ๑๑ ระยะปลูก	๒๘
ภาพที่ ๑๒ แบบเตรียมหลุมปลูกมังคุด	๒๘
ภาพที่ ๑๓ แบบนั่งแท่น หรือยกโคก	๒๙
ภาพที่ ๑๔ การดูแลรักษา	๒๙
ภาพที่ ๑๕ การให้ปุ๋ย	๓๐
ภาพที่ ๑๖ การให้น้ำ	๓๐
ภาพที่ ๑๗ การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม	๓๑
ภาพที่ ๑๘ โรคใบจุด	๓๑
ภาพที่ ๑๙ โรคใบจุดสนิม	๓๒
ภาพที่ ๒๐ หนอนกินใบอ่อน	๓๒
ภาพที่ ๒๑ หนอนขอนใบ	๓๓
ภาพที่ ๒๒ เพลี้ยไฟเป็นแมลงขนาดเล็ก	๓๓
ภาพที่ ๒๓ ไรแดง	๓๔
ภาพที่ ๒๔ การดูโรคแมลงศัตรูพืช	๓๔
ภาพที่ ๒๕ แสดงขั้นตอนการปลูกและดูแลมังคุด	๓๕
ภาพที่ ๒๖ ประโยชน์ของมังคุด	๓๖
ภาพที่ ๒๗ สรรพคุณของมังคุด	๓๗
ภาพที่ ๒๘ มังคุดแช่แข็ง	๓๘
ภาพที่ ๒๙ แยมมังคุด	๓๘
ภาพที่ ๓๐ น้ำมังคุด	๓๙
ภาพที่ ๓๑ มังคุดกวน	๓๙
ภาพที่ ๓๒ น้ำส้มสายชูมังคุด	๔๐
ภาพที่ ๓๓ มังคุดไซเดอร์	๔๐
ภาพที่ ๓๔ ซอสพริกมังคุด	๔๑
ภาพที่ ๓๕ สบู่มังคุด	๔๑
ภาพที่ ๓๖ โลชั่นเปลือกมังคุด	๔๒
ภาพที่ ๓๗ ลิปมันเปลือกมังคุด	๔๒
ภาพที่ ๓๘ โทนนอร์เปลือกมังคุด	๔๓

บทที่ ๑

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดชุมพร

๑. ลักษณะข้อมูลทางภูมิศาสตร์

● ที่ตั้ง ขนาดของพื้นที่

จังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ตอนบนสุดของภาคใต้ระหว่างเส้นละติจูดที่ ๑๐ องศา ๒๙ ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ ๙๙ องศา ๑๑ ลิปดาตะวันออก มีเนื้อที่ ๓,๗๕ ล้านไร่ หรือ ๖,๐๑๐.๘๔๙ ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่มากเป็นอันดับ ๔ ของภาคใต้ ชุมพรเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ตอนบนฝั่งอ่าวไทยมีรูปพื้นที่เรียวยาวตามแนว เหนือ - ใต้ มีความยาวประมาณ ๒๒๒ กิโลเมตร ความกว้างโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๖ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางรถยนต์ประมาณ ๔๔๘ กิโลเมตร และเส้นทางรถไฟสายใต้ประมาณ ๔๗๖ กิโลเมตร

● อาณาเขตติดต่อ

จังหวัดชุมพรมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ : เขตอำเภอท่าแซะ และอำเภอปะทิว ติดต่อกับอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทิศใต้ : เขตอำเภอละแม และอำเภอพะโต๊ะ ติดต่อกับอำเภอท่าชนะ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศตะวันออก : เขตอำเภอปะทิว อำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก และอำเภอหลังสวน ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก : เขตอำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ ติดต่อกับอำเภอกระบี่ จังหวัดระนอง และประเทศเมียนมาร์

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ของจังหวัดชุมพร แบ่งเป็น ๓ ลักษณะใหญ่ๆ คือ พื้นที่ราบตอนกลาง พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล พื้นที่ทางทิศตะวันตกเป็นที่สูงและภูเขา ทิวเขาที่สำคัญ คือ ทิวเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นพรมแดนทางธรรมชาติระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมาร์ ถัดจากแนวที่สูงมาทางด้านตะวันออกเป็นที่ราบตอนกลาง ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ราบคลื่นและที่ราบลุ่ม เป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญ สำหรับพื้นที่ทางตะวันออกเป็นที่ราบชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๒๒๒ กิโลเมตร ลักษณะชายหาดของจังหวัดชุมพรค่อนข้างเรียบ มีความโค้งเว้าน้อย ความกว้างของจังหวัดโดยเฉลี่ย ๓๖ กิโลเมตร

๓. ลักษณะดิน

ลักษณะดินที่พบในจังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็นหน่วยหรือกลุ่มใหญ่ๆ ได้ ๒๙ หน่วยดิน หรือกลุ่มดิน โดยปะปนกันไปในแต่ละพื้นที่จากลักษณะของดินทั้งหมด สามารถแบ่งตามประเภทของดินได้ ๖ กลุ่ม ได้แก่

๑. กลุ่มพื้นที่ดินเค็มชายฝั่งทะเล ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๕ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
๒. กลุ่มดินต้นครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
๓. กลุ่มดินทรายครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๕ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
๔. กลุ่มดินภูเขาครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
๕. พื้นที่ภูเขาครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๓๕ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
๖. กลุ่มดินนาครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

เมื่อพิจารณาลักษณะสภาพดินของจังหวัดชุมพร โดยรวมแล้วบริเวณด้านตะวันตกของจังหวัดลักษณะดินจะเป็นพื้นที่ภูเขา บริเวณตอนกลางของจังหวัด ลักษณะดินจะเป็นดินตื้นและดินนาซึ่งเหมาะสมแก่การเกษตรกรรม ส่วนด้านตะวันออกของจังหวัด ลักษณะดินจะเป็นดินทราย ดินเค็มชายฝั่งทะเลและดินภูเขา รวมทั้งดินพื้นที่ภูเขาเป็นบางส่วนด้วยพื้นที่ทั้งจังหวัด ๓,๗๕๖,๗๗๘ ไร่ จำแนกพื้นที่ทางการเกษตร ๒,๐๓๙,๘๑๖ ไร่ (ร้อยละ ๕๕.๙) พื้นที่ป่าไม้ ๖๕๘,๑๒๕ ไร่ (ร้อยละ ๒๐.๔) และพื้นที่ไม่ได้จำแนก ๑,๐๕๘,๘๓๗ ไร่ (ร้อยละ ๓๐.๖)

ตารางที่ ๑ แสดงกลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดชุมพร

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม	
๓	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย อาจพบชั้นดินเลนของตะกอนน้ำทะเลที่ไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถันภายใต้ความลึก ๑๕ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
๕	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง
๖	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๗	ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
๑๐	ดินเปรี้ยวจัดระดับตื้นที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมา การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๑๑	ดินเปรี้ยวจัดระดับลึกปานกลางที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๑๒	ดินเลนเค็มชายทะเลและไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถันปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
๑๓	ดินเลนเค็มชายทะเลที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถัน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
๑๔	ดินเปรี้ยวจัดระดับลึกปานกลางและมีชั้นดินเลนที่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถันภายในความลึก ๑๕ ซม. จากผิวดิน ดินบนปฏิกริยาเป็นกรดจัดมากและดินล่างมีปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๑๖	ดินทรายแปร้ลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๑๗	ดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็วค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๑๘	ดินร่วนละเอียดมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง
๒๒	ดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดิน เป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ตารางที่ ๑ แสดงกลุ่มชุดดินที่พบในจังหวัดชุมพร (ต่อ)

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะเด่น
๒๓	กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๒๕	ดินตื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๕๘	ดินที่มีวัสดุอินทรีย์หนามากกว่า ๑๐ ซม. จากผิวดิน มีปฏิกริยาดินเป็นกรดและการระบายน้ำเร็วมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีน้ำท่วมขังนานเกือบตลอดปี
๕๙	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน ชั้นดินมีลักษณะเป็นชั้นสลับ เนื้อดินไม่แน่นอนชั้นอยู่กับตะกอนที่มาทับถม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
กลุ่มชุดดินในพื้นที่ดอน	
๒๖	ดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัสดุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกรดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๓๒	ดินร่วนหรือดินทรายแป้งละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง
๓๔	ดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัสดุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๓๙	ดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัสดุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๔๒	ดินทรายที่มีชั้นดินดานอินทรีย์ภายในมีความลึก ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำค่อนข้างมากอยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๔๓	ดินทรายลึกมากที่เกิดจากการตกตะกอนลำน้ำหรือสันทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๔๕	ดินตื้นถึงลูกรังเศษหินหรือก้อนหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๕๐	ดินร่วนลึกปานกลางถึงเศษหิน ก้อนหินหรือชั้นหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๕๑	ดินตื้นถึงชั้นดินหินพื้น ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
๕๒	ดินตื้นถึงชั้นมาร์ลหรือหินปูน ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง
๕๓	ดินเหนียวลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น ลูกรังหรือเศษหิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนหรือพื้นที่ภูเขา	
๖๒	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สำรวจ และจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับเกษตรกร

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ ๒ แสดงหน่วยที่ดินต่างๆ ที่พบแพร่กระจายอยู่ในจังหวัดชุมพร

กลุ่มชุดดิน	เนื้อที่ (ไร่)	กลุ่มชุดดิน	เนื้อที่ (ไร่)	กลุ่มชุดดิน	เนื้อที่ (ไร่)
๓	๕,๗๑๕	๓๔B/๔๓B	๗,๒๓๓	๕๐C	๖๘,๙๔๕
๕	๔๓,๘๗๙	๓๔C	๑๑๕,๒๗๘	๕๐C/๕๑C	๘๖,๙๒๙
๖	๘๔,๓๗๑	๓๔D	๔,๘๐๑	๕๐D	๑,๗๕๖
๗	๔,๘๖๑	๓๔	๒๖,๕๘๘	๕๐D/๕๑D	๕๖,๕๐๕
๑๐	๖,๗๑๑	๓๔B	๑๐๔,๑๕๖	๕๐E/๕๑E	๑,๒๗๔
๑๑	๖,๓๓๖	๓๔B/๔๓B	๒,๕๗๕	๕๑B	๘,๕๙๔
๑๒	๒,๙๘๓	๓๔C	๒๔,๒๘๗	๕๑C	๑๐๖,๑๔๓
๑๓	๔๘,๖๔๑	๓๔D	๑,๙๙๘	๕๑D	๑๑๑,๘๓๙
๑๔	๒๙,๖๘๘	๓๔E	๔๗๔	๕๑E	๗๑,๕๙๐
๑๖	๒๐,๙๕๑	๔๒	๑๒,๖๘๖	๕๒	๗๙๗
๑๗	๔๘,๒๘๔	๔๒B	๕,๒๗๗	๕๒B	๓,๔๑๒
๑๗P	๑๐,๐๑๗	๔๓	๖๗,๔๒๐	๕๓	๑,๕๓๐
๑๘	๕,๔๔๗	๔๓B	๘๐,๐๙๗	๕๓B	๖,๗๙๘
๒๒	๑,๑๐๗	๔๓B/๔๕B	๑,๘๓๐	๕๓C	๔๕,๗๒๓
๒๓	๔๑,๐๒๗	๔๓B/๕๐B	๓,๒๑๑	๕๓D	๘๔,๔๓๘
๒๕	๑๐,๒๔๘	๔๓C	๑๔,๐๑๑	๕๓E	๖๕๕
๒๕B	๒๒๓	๔๕	๖,๖๒๒	๕๘	๔,๓๐๑
๒๖	๘๕๔	๔๕B	๘๖,๘๕๐	๕๙B	๒,๑๙๑
๒๖B	๑๐๙,๖๐๔	๔๕B/๕๐B	๘๑,๙๑๙	๖๒	๑,๔๕๙,๘๒๓
๒๖C	๑๘,๒๙๓	๔๕C	๑๘,๑๒๕	AP	๔,๖๑๘
๒๖D	๖,๙๖๘	๔๕C/๕๐C	๕,๑๔๖	ML	๒,๙๒๒
๓๒	๖๕,๔๖๙	๔๕D	๓,๗๙๗	SP	๑๕,๖๑๒
๓๒B	๑๑๗,๙๕๑	๕๐	๓,๐๔๓	U	๗,๒๕๘
๓๔	๔,๒๒๙	๕๐B	๔๓,๔๕๔	W	๒๑,๙๐๕
๓๔B	๑๔๘,๐๐๓	๕๐B/๕๑B	๑๗,๓๓๔	รวม	๓,๗๕๕,๖๓๐

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

หมายเหตุ : B = มีความลาดชัน ๒-๕% C = มีความลาดชัน ๕-๑๒% D = มีความลาดชัน ๒๐-๓๕%
 E = มีความลาดชัน ๒๐-๓๕% P = มีการระบายน้ำเร็ว SP = มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว

ตารางที่ ๓ แสดงการกระจายของกลุ่มชุดดินที่พบในอำเภอต่างๆ เรียงลำดับตามกลุ่มที่มีพื้นที่มากไปหาน้อย

อำเภอ	กลุ่มดิน	
	ดินในพื้นที่ลุ่ม	ดินในพื้นที่ดอน
เมืองชุมพร	๕ ๑๓ ๖ ๑๖ ๒๓ ๑๔ ๑๑ ๑๗ ๓ ๒๕ ๑๒	๖๒ ๓๒ ๒๖B ๔๕B ๓๔B ๔๓ ๓๔C ๔๓B ๕๑D ๓๙B ๕๐B ๕๑C ๕๐C ๓๙C ๔๕ ๔๕C ๓๔ ๕๐ ๔๓C ๓๒B ๕๓B ๔๕D ๕๑B ๕๒B
หลังสวน	๖ ๑๔ ๑๗ ๑๓ ๒๓ ๑๗p ๕ ๑๖ ๑๐ ๕๘ ๑๘ ๑๑	๖๒ ๓๒B ๓๔B ๔๓B ๓๙B ๔๓ ๕๐C/๕๑C ๓๔C ๓๙ ๓๔B/๔๓B ๔๕B ๓๙C ๕๐B ๒๖D ๓๙B/๔๓B ๔๓C ๓๔D ๕๐C ๕๓D/๕๑D ๔๒ ๕๓C ๕๑C ๕๐B/๕๑B ๕๑D ๓๔ ๒๖ ๔๕C ๕๑B ๓๒ ๒๖B ๒๖C ๔๒B
ท่าแซะ	๖ ๒๕ ๑๗ ๕ ๒๕B	๖๒ ๕๑D ๔๕B/๕๐B ๕๑C ๕๑E ๕๓D ๕๐C ๓๒ ๓๒B ๔๕B ๕๓C ๕๐D/๕๑D ๓๔B ๒๖B ๕๐B ๔๕C/๕๐C ๓๙B ๔๕C ๕๑B ๓๔C ๔๓C ๔๓B ๓๙C ๒๖C ๕๐D ๔๓ ๕๒ ๔๕D ๕๐ ๓๔ ๕๐B/๕๑B ๕๐C/๕๑C
ปะทิว	๒๓ ๖ ๕ ๗ ๕๙B ๑๗ ๑๖ ๒๕ ๓ ๑๔ ๑๘ ๑๓ ๕๙	๓๔B ๖๒ ๓๙B ๓๔C ๔๓B ๒๖B ๔๕B ๕๑C ๕๑D ๓๒B ๓๙C ๔๕C ๕๓C ๔๓ ๔๓C ๒๖C ๕๐C ๔๒B ๕๐B ๓๔D ๕๐D/๕๑D ๕๒B ๓๙D ๔๕B/๕๐B ๕๐C/๕๑C ๔๕D ๕๐B/๕๑B ๕๓B ๔๒ ๕๓D ๕๐D ๔๕ ๕๑E ๓๙E ๕๑B ๓๙B ๕๑B ๓๙B/๓๙C
พะโต๊ะ	๑๗	๖๒ ๕๓D ๕๐C/๕๑C ๕๓C ๓๒B ๒๖C ๕๑E ๒๖D ๒๖B ๕๐D/๕๑D ๕๑D
ทุ่งตะโก	๑๗ ๑๓ ๖ ๑๖ ๒๓ ๑๗p ๑๔ ๕ ๑๐	๖๒ ๓๒B ๕๐C/๕๑C ๕๐B ๕๑C ๕๐B/๕๑B ๔๒ ๕๑D ๓๙B ๓๙ ๔๓ ๔๓B ๓๒ ๔๕B/๕๐B ๓๙C ๓๔B ๔๕ ๕๐D/๕๑D ๕๐C ๕๐ ๓๙B/๔๓B ๕๑E
สวี	๖ ๒๓ ๑๓ ๑๔ ๑๗ ๕ ๑๗p ๕๘ ๑๐ ๑๘ ๒๒ ๑๖ ๒๕ ๑๒	๖๒ ๒๖B ๕๐C/๕๑C ๕๐D/๕๑D ๔๕B ๕๐B ๕๓C ๓๔B ๓๔B ๓๒B ๔๓B ๕๑D ๔๓ ๔๕B/๕๐B ๓๙B ๕๐C ๓๔C ๕๓D ๕๓B ๕๐B/๕๑B ๔๓B/๕๐B ๓๙ ๔๓B/๕๐B ๓๙ ๔๓B/๔๕B ๕๑C ๓๙C ๔๓C ๕๓ ๕๑E ๔๕C ๕๑B ๔๒ ๓๒ ๕๓E ๒๖C ๓๔ ๔๒B

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

๔. ลักษณะดินจะแตกต่างกันตามธรณีสัณฐานและต้นกำเนิดดินซึ่งแบ่งออกได้ ดังนี้

(๑) หาดและเนินทราย (Beach and Sand dunes) มีลักษณะพื้นที่เป็นแนวยาวขนานกันไปกับชายฝั่งทะเล ตั้งแต่ปากน้ำละแม ปากน้ำหลังสวน ไปจนถึงหาดทรายรี ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และจะพบหาดสั้นๆ เป็นช่วง ๆ จนถึงเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หาดและเนินทรายเหล่านี้เกิดจากการที่คลื่นซัดเอาทรายและเปลือกหอยต่าง ๆ ไปกองสะสมไว้บริเวณเหนือหาดทำให้เป็นเนินทรายตื้นๆ และแผ่กว้าง มีความลาดชันประมาณ ๒-๔ เปอร์เซ็นต์ และมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาด ในบางแห่งเกิดเป็นหลาย ๆ สันถัดจากชายฝั่งทะเลออกมา ดินที่พบบริเวณหาดและเนินทรายเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นทรายจัด และในบางแห่งจะมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในเนื้อดิน บริเวณเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นสวนมะพร้าว ถ้าไม่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินก็มักจะเป็นที่รกร้างว่างเปล่า มีพุ่มไม้เตี้ย ๆ และหญ้าขึ้นกระจัดกระจายทั่วไป

(๒) **ที่ราบน้ำทะเลขึ้นถึง (Active tidal flat)** มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นบริเวณที่น้ำทะเลท่วมถึง ลักษณะพื้นที่เช่นนี้ส่วนใหญ่จะพบตามบริเวณปากแม่น้ำที่ไหลลงสู่ทะเล เช่น บริเวณปากแม่น้ำชุมพร อำเภอเมืองชุมพร พบเป็นบริเวณกว้างขวางที่สุด นอกนั้นจะพบเป็นบริเวณแคบ ๆ ชายลำนํ้าช่วงที่ไหลลงสู่ทะเล เช่น บริเวณปากแม่น้ำตะโก อำเภอสวี และบริเวณปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน เป็นต้น ลักษณะพื้นที่เช่นนี้เกิดจากการทับถมของตะกอนลำนํ้าตามบริเวณปากแม่น้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบด้วยตะกอนเนื้อละเอียด ดังนั้นดินที่พบในบริเวณนี้จึงเป็นพวกดินเลน บางบริเวณเป็นดินทรายปนเลน หรือเป็นดินเหนียวสีเทา และจะเป็นดินเค็มเนื่องจากมีน้ำทะเลท่วมถึง พืชพรรณที่ขึ้นบริเวณนี้จะเป็นป่าชายเลน

(๓) **ที่ราบน้ำทะเลขึ้นถึงมาก่อน (Former tidal flats)** บริเวณนี้จะพบอยู่ถัดจากที่ราบน้ำทะเลขึ้นถึง ซึ่งเป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนน้ำทะเลปากแม่น้ำกับตะกอนน้ำจืดบนที่ราบเรียบ บริเวณนี้มีร่องรอยแสดงถึงลักษณะที่เค็มน้ำทะเลท่วมถึงมาแล้วในอดีต เช่น จะพบเปลือกหอยและแร่ยิปซัมหรือเกลือจัดปะปนอยู่ในเนื้อดิน ตะกอนดินเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นตะกอนดินเนื้อละเอียด ดังนั้น ดินที่พบส่วนใหญ่จะเป็นดินเหนียวและมีการระบายน้ำเลว บริเวณนี้ส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางบริเวณจะมีลักษณะพื้นที่เป็นลุ่ม มีน้ำขังตลอดปีเรียกว่า “พรุ” ลักษณะพื้นที่เช่นนี้อยู่ระหว่างสันทราย หรืออยู่ระหว่างที่ดอนกับที่ราบเรียบ พืชพรรณที่ขึ้นส่วนใหญ่ได้แก่ เสม็ด ปาล์มสาคุ หญ้าและกก บริเวณที่เป็นพรุเหล่านี้จะมีซากพืชเน่าเปื่อยผุพัง

(๔) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plains)** ธรณีสัณฐานนี้ประกอบด้วย ๒ ส่วนหลัก คือ บริเวณที่เป็นสันดินริมน้ำ พบอยู่ทั่วไปบริเวณริมฝั่งแม่น้ำซึ่งเกิดจากการที่แม่น้ำลำธารพัดพาตะกอนดินมาทับถมบริเวณริมฝั่งในฤดูน้ำหลาก เมื่อระดับน้ำลดลงตะกอนดินเหล่านี้จะเกิดเป็นลักษณะคันดิน หรือสันดินยาวขนานไปตามริมฝั่งน้ำ ตามปกติแล้วบริเวณพื้นที่เหล่านี้จะมีน้ำท่วม แต่เป็นเพียงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น ดินที่พบในบริเวณนี้ส่วนใหญ่จะเป็นดินเนื้อหยาบหรือค่อนข้างหยาบ และจะพบว่ามีการทับถมของดินเป็นชั้น ๆ เห็นได้อย่างชัดเจน พื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่จะใช้ปลูกไม้ผล ยางพารา และผักสวนครัว ส่วนที่พบถัดจากสันดินริมน้ำออกมาในอดีตมักจะใช้พื้นที่ในการทำนา แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่ทำการยกร่องเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน เนื่องจากบริเวณนี้เกิดจากตะกอนลำนํ้าที่ถูกพัดพามาทับถมกันเป็นเวลานาน ดังนั้นจึงทำให้ลักษณะของเนื้อดินมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนปนทรายแป้ง โดยทั่วไปแล้วระบบระบายน้ำเลว หรือค่อนข้างเลว

(๕) **ลานตะพักลำนํ้าระดับต่ำ (Low terraces)** บริเวณนี้ส่วนใหญ่จะพบถัดจากสันดินริมน้ำออกมา หรือพบถัดจากที่ราบเรียบซึ่งเคยเป็นที่ลุ่มน้ำทะเลท่วมถึงมาก่อนและถูกกัดกร่อน หรือทับถมโดยลำนํ้าในอดีต หลังจากทางน้ำได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเดิน หรือเปลี่ยนระดับไปจากเดิม บริเวณพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่มีสภาพราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ส่วนบริเวณที่เป็นที่ลุ่ม การระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว วัสดุที่ถูกพัดพามาทับถมมีหลายขนาด มีเนื้อดินตั้งแต่ดินเหนียวจนถึงดินร่วนปนทราย ปฏิบัติการของดินไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะใช้ปลูกข้าว และยกร่องปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และผลไม้

(๖) **ลานตะพักลำนํ้าระดับกลางและระดับสูง (Middle and High terraces)** เกิดจากการทับถมของตะกอนลำนํ้าเก่า พื้นที่บริเวณนี้จะเป็นที่ดอนอยู่ถัดจากที่ราบเรียบซึ่งเป็นลานตะพักลำนํ้าระดับต่ำ การเกิดของพื้นที่บริเวณนี้เกี่ยวข้องกับการกัดเซาะในแนวตั้งของแม่น้ำ ลำธาร ประกอบกับการเปลี่ยนทิศทางการเดินของแม่น้ำลำธารในอดีต จะให้สภาพภูมิประเทศดังกล่าวเป็นเนินมีลักษณะคล้ายลูกคลื่น พบอยู่ทั่ว ๆ ไปในบริเวณที่เป็นที่ดอนของจังหวัดชุมพร ดินส่วนใหญ่ที่พบจะมีลักษณะเป็นดินหยาบหรือค่อนข้างเป็นทรายในบางแห่งพบลูกรังปะปนอยู่ตลอดชั้นดิน บริเวณพื้นที่ดังกล่าวน้ำจะมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างกว้างขวาง ส่วนใหญ่จะใช้ปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าวหรือผลไม้ แต่ก็ยังคงมีพื้นที่ที่ไม่ใช้ประโยชน์อยู่บ้างและจะถูกปล่อยไว้เป็นป่าหญ้าคามิไม้มุ่มเตี้ย ๆ อยู่ทั่วไป

(๗) **พื้นผิวที่เหลื่อมล้ำจากการกัดกร่อน (Erosion surfaces)** เป็นบริเวณที่เคยเป็นเนินเขาหรือภูเขา มาก่อน แต่ต่อมาเกิดการกัดกร่อนตามธรรมชาติ ทำให้พื้นที่ลดระดับเป็นลูกคลื่นลอนลาดหรือลอนชันส่วนใหญ่ พื้นที่มีลักษณะนี้จะพบถัดจากที่ลาดเชิงเขา ดังนั้นลักษณะและสมบัติของดินก็จะแตกต่างกันไปตามชนิดของหิน พื้นที่ยังรับอยู่ โดอนหินส่วนใหญ่จะเป็นหินตะกอนหยาบและละเอียด สภาพพื้นที่แบบนี้จะเกิดปะปนอยู่กับสภาพ พื้นที่แบบที่ลาดเชิงเขา ที่เกิดจากการทับถมของวัสดุที่ถูกนำพาจากตอนบนโดยแรงโน้มถ่วงของโลก และโดยการชะล้างของน้ำเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังพบกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในสภาพพื้นที่ที่ราบเรียบทางทิศตะวันออก หรือบริเวณใกล้ชายฝั่งทะเล

(๘) **เนินเขาที่ลาดเชิงเขา (Hill and foot hill slopes)** ลักษณะพื้นที่แบบนี้จะพบในบริเวณที่ลาดเชิงเขา และจะพบปะปนอยู่กับเนินเขาเตี้ย ๆ พื้นที่เหล่านี้จะมีลำธารที่ต้นน้ำมาจากเทือกเขาตอนบนมากมายหลายสาย ไหลผ่าน ทำให้เกิดเป็นลูกคลื่นลอนชันเป็นแนวยาวตลอดแนวเหนือใต้ ลักษณะของดินที่พบจะเป็นดินที่เกิดมาจากการสลายตัวของหินพื้นหรือเกิดจากเศษหินตาดเชิงเขา ซึ่งจะมีลักษณะเนื้อดินแตกต่างการไป ขึ้นอยู่กับชนิดของหิน ที่เป็นวัตถุดิบกำเนิดดิน ส่วนใหญ่จะเป็นดินตื้น มีเศษหินปะปน และมักจะเป็นดินหยาบ พืชพรรณธรรมชาติที่ขึ้นอยู่บริเวณนี้ในอดีตเป็นป่าดิบชื้น แต่ในปัจจุบันถูกบุกรุกเพื่อปลูกยางพารา บางบริเวณถูกแปรสภาพเป็นป่าละเมาะ ป่าหญ้าคา สาบเสือ ขึ้นปกคลุมอยู่ทั่ว ๆ ไป

(๙) **เทือกเขาและภูเขา (Mountain)** สภาพพื้นที่ที่เป็นเทือกเขาหรือภูเขาจะเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขา ตะนาวศรี โดยวางตัวอยู่ในแนวเหนือ ใต้ ติดต่อกับประเทศพม่า และเขตจังหวัดชุมพรกับจังหวัดระนอง ทางทิศ ตะวันตกของพื้นที่ บริเวณดังกล่าวจะประกอบไปด้วยหินตะกอนและหินแปร ได้แก่ พวกหินดินดาน หินทราย หินควอร์ตไซต์ หินโคลน และหินอัคนีพวกหินแกรนิตเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังพบลักษณะพื้นที่เหล่านี้กระจายตัว อยู่โดยทั่วไปบริเวณพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดและบริเวณนี้ประกอบไปด้วยหินตะกอน หินแปร พวกหินดินดาน หินทราย และหินควอร์ตไซต์ และจะพบกลุ่มของหินปูนปะปนอยู่ด้วย

๕. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

พื้นที่ทั้งหมด ๖,๐๑๐.๘๔๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๗๕๖,๕๕๔ ไร่ แบ่งเป็น เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร ๒,๐๐๔,๘๓๒ ไร่ เนื้อที่การเกษตร ๗๐๘,๒๙๖ ไร่ และเนื้อที่ป่าไม้ ๑,๐๔๓,๖๒๘ ไร่ ไม่จำแนก ๙๒๔ ไร่ แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด ตามลักษณะของพื้นที่ป่าที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย ป่าดิบชื้น ป่าชายเลน และป่าพรุ ซึ่งทั้งป่าทั้ง ๓ ชนิด สามารถจำแนกได้ดังนี้ ๑. **ป่าสงวนแห่งชาติ** จำนวน ๒๕ ป่า เป็นป่าบก จำนวน ๑๗ ป่า ป่าชายเลนจำนวน ๕ ป่า และป่าพรุ จำนวน ๓ ป่า ๒. **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า** จำนวน ๔ แห่ง ๓. **อุทยานแห่งชาติ** จำนวน ๒ แห่ง ๔. **วนอุทยาน** จำนวน ๑ แห่ง และยังมีการจำแนกแบ่งพื้นที่เป็นเขตต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ป่าสงวนแห่งชาติ

จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ป่าไม้ที่ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒๖ ป่า มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๑,๙๔๓,๑๗๖.๕๐ ไร่ แต่ปัจจุบันเหลือเพียง ๒๕ ป่า เพราะมีการยกเลิกไปแล้ว ๑ ป่า คงเหลือเนื้อที่เพียง ๑,๙๔๑,๔๒๖.๕๐ ไร่ ในจำนวนนี้เป็นป่าบก จำนวน ๑๗ ป่า ป่าชายเลนจำนวน ๕ ป่า ป่าพรุจำนวน ๓ ป่า และยังมี การจำแนกแบ่งพื้นที่เป็นเขตต่าง ๆ ดังนี้

- เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ มีพื้นที่จำนวน ๑๓ ป่า รวม ๑,๓๓๕,๐๘๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๕ ของพื้นที่ จังหวัด ในจำนวนนี้แบ่งออกเป็นเขตอนุรักษ์ที่คงสภาพ ๘๔๗,๒๖๑.๘๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕๓ ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ มีจำนวน ๑๘ ป่า รวมพื้นที่ ๓๙๖,๙๐๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๗ ของพื้นที่จังหวัด ในจำนวนนี้เป็นพื้นที่คงสภาพป่า ๖๐,๙๓๗.๓๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๑ ของพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ
- เขตพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตร มีพื้นที่จำนวน ๙ ป่า รวมทั้งสิ้น ๒๙๕,๕๗๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๗ ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งพื้นที่ในส่วนนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะนำไปจัดให้แก่ราษฎรทำกินตาม พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

จากนโยบายดังกล่าวกรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ป่าไม้ในเขตที่มีความเหมาะสมต่อ การเกษตรกรรมให้แก่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นำไปปฏิรูปที่ให้แก่เกษตรกรแล้ว จำนวน ๔๑๒,๗๓๔.๖๘ ไร่ ดังนั้นปัจจุบันจึงยังคงเหลือพื้นที่ป่าไม้เพียง จำนวน ๑,๖๑๗,๕๙๘.๓๒ ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ ๑,๓๓๗,๘๕๖ ไร่ และเขตเศรษฐกิจ ๒๗๙,๗๔๒.๓๒ ไร่

(๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ป่าที่จัดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ จำนวน ๔ แห่ง และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ๓ แห่ง ดังนี้

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า - อุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพร- ด้านทิศเหนือ มีพื้นที่ ครอบคลุม ๒ จังหวัด คือ จังหวัดชุมพรและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับ พื้นที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ ๒๓๐,๖๒๐ ไร่ อยู่ในท้องที่ตำบลลับร่อ ตำบลสะลุย ตำบลสองพี่น้อง อำเภอนาทมและจังหวัดชุมพร
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า - อุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพร- ด้านทิศใต้ มีพื้นที่ ครอบคลุม ๒ จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง สำหรับพื้นที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ ๙๐,๐๐๐ ไร่ อยู่ในท้องที่ตำบลหินแก้ว ตำบลลับร่อ อำเภอนาทมและ จังหวัดชุมพร
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า - หุ้ระยะ-นาสัก มี พื้นที่ครอบคลุม ๒ จังหวัด คือ จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง สำหรับพื้นที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ ๑๐๒,๙๗๐ ไร่ อยู่ในท้องที่อำเภอมืองชุมพร และอำเภอสวี
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า - ควนแม่ยายหม่อน มี พื้นที่ครอบคลุม ๒ จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง สำหรับพื้นที่รับผิดชอบในเขตจังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ ๒๑๑,๖๕๐ ไร่ อยู่ในท้องที่อำเภอยะเฒ่า อำเภอลำสนวน และอำเภอละแม
- อุทยานแห่งชาติ

พื้นที่ที่กรมป่าไม้กำหนดให้จัดเป็นอุทยานแห่งชาติในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพรมี ๒ แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร จัดเป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเล มีที่ทำการตั้งอยู่ตำบลหาดทรายรี อำเภอมืองชุมพร มีเนื้อที่ ๑๙๘,๑๒๕ ไร่ เขตรับผิดชอบในท้องที่อำเภอมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอยะเฒ่าโก อำเภอลำสนวน และเกาะแก่งต่าง ๆ ๓๓ เกาะ ในท้องที่อำเภอยะเฒ่าโก อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว เป็นอุทยานแห่งชาติที่มีที่ทำการตั้งอยู่ในเขตจังหวัดระนอง แต่มีพื้นที่รับผิดชอบส่วนหนึ่งอยู่ในเขตจังหวัดชุมพร ในท้องที่อำเภอยะเฒ่าโก อำเภอลำสนวน และอำเภอยะเฒ่าโก มีเนื้อที่เฉพาะในเขตจังหวัดชุมพร ๒๒๘,๑๒๕ ไร่

● วนอุทยาน

จังหวัดชุมพร มีวนอุทยาน ๑ แห่ง คือ วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลหงษ์เจริญ อำเภอนาทมและ จังหวัดชุมพร มีเนื้อที่ ๒๘๑ ไร่ และป่าเตรียมการสงวน มีจำนวน ๑ แห่ง คือ ป่าหนองเนียน ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตำบลนาชะอัง อำเภอมืองชุมพร กับตำบลสะพลี อำเภอยะเฒ่าโก มีเนื้อที่ประมาณ ๔,๒๕๐ ไร่

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลป่าสงวนแห่งชาติ

ที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	สถานที่ตั้ง		เนื้อที่
		ตำบล	อำเภอ	
๑	ป่าเกาะเตียบ	ปากคลอง	ปะทิว	๖๘๗
๒	ป่าเขาช้างตาย และป่าเขาสี่เสียด	ดอนยาง	ปะทิว	๗,๗๘๑
๓	ป่าเขาดังอา และป่าคลองโชน	ตะโก	สวี	๖๐,๑๒๕
๔	ป่าเขาใหญ่บางจาก และป่าควนทุ่งมหา	ปากคลอง,ดอนยาง,ชุมโค	ปะทิว	๑๕,๘๒๕
๕	ป่าชุมโค	ชุมโค	ปะทิว	๗,๘๙๓
๖	ป่าดอนเทพมุล	ท่าแซะ	ท่าแซะ	๙๐
๗	ป่าทุ่งระยะและป่านาสัก	วิสัยใต้,ครน,ทุ่งระยะ,สวี,เขาทะลุ, นาสัก,ตะโก	สวี	๒๗๖,๔๑๒
๘	ป่าน้ำตกกะเปาะ	สลุย,คริง,ดอนยาง,ชุมโค,ทะเลทรัพย์	ท่าแซะ,ปะทิว	๑๓๕,๒๐๐
๙	ป่าบางน้ำจืด	บางสน	ปะทิว	๑,๓๐๐
๑๐	ป่าบางมะพร้าวและป่านาพญา	นาพญา,ละแม	หลังสวน	๑๔,๗๘๑
๑๑	ป่าพรุฑะชิง	ปากคลอง	ปะทิว	๔,๕๘๑
๑๒	ป่าพรวด	ละแม	หลังสวน	๑,๓๗๕
๑๓	ป่าพรุใหญ่	บางน้ำจืด	หลังสวน	๑,๙๖๓
๑๔	ป่าพะโต๊ะ ป่าปึงหวาน และป่าปากทรง	นาขา,วังตะกอก,หาดยาย,ปึงหวาน, พะโต๊ะ,ปากทรง	หลังสวน	๓๙๗,๓๔๔
๑๕	ป่ายางบางจาก	ชุมโค	ปะทิว	๓๖๒
๑๖	ป่ารับร่อ และป่าสลุย	สลุย,คริง,รับร่อ,ท่าแซะ,หาดพันไกร วังใหม่	ท่าแซะ	๖๓๖,๓๘๗
๑๗	ป่าละแม	ปึงหวาน,พะโต๊ะ,หาดยาย,บ้านควน, ละแม,ทุ่งหลวง	หลังสวน,พะโต๊ะ, ละแม	๑๘๑,๐๐๐
๑๘	ป่าเลนคลองตะโก ป่าเลนคลองท่าทอง ป่าคลองบางมุด	ตะโก,ทุ่งตะไคร,ปากตะโก,บางน้ำจืด	สวี	๙,๗๑๐
๑๙	ป่าเลนคลองท่าทอง และป่าเลนคลอง บางละมุด	ตะโก,บางน้ำจืด	สวี,หลังสวน	๒,๖๖๙
๒๐	ป่าเลนคลองรีว	บางน้ำจืด	หลังสวน	๔๕๐
๒๑	ป่าเลนอ่าวทุ่งคาและป่าอ่าวสวี	วิสัยเหนือ,ปากน้ำ,ท้ายาง,ทุ่งคา, ปากแพรก,ด่านสวี	เมืองชุมพร,สวี	๓๗,๐๖๒
๒๒	ป่าเลนอ่าวทุ่งมหา	ปากคลอง	ปะทิว	๖,๒๕๖
๒๓	ป่าเลนอ่าวพังกา	นาทุ่ง	เมืองชุมพร	๓,๕๖๒
๒๔	ป่าเสียบถวน และป่าท่าสาร	บ้านนา,ทุ่งคา,วิสัยเหนือ	เมืองชุมพร	๑๓๖,๖๐๐
๒๕	ป่าหนองไซ และป่าทุ่งวัวแล่น	ชุมโค	ปะทิว	๓,๓๓๑
๒๖	ป่าหนองห้าง และป่าเกาะเรือโกลน	นาโพธิ์	สวี	๑,๓๕๐

ที่มา : กรมป่าไม้

๖. ปัญหาทรัพยากรดิน

๑. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื่องจากการชะล้างสูงและดินมีความเป็นกรด ประกอบกับบางบริเวณเป็นดินทรายจึงมีธาตุอาหารอยู่น้อย มีความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารต่ำ ทำให้ดินเหล่านี้มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

๒. สภาพดินทรายจัด ดินเป็นทรายจัดจะมีธาตุอาหารอยู่น้อยและมีความสามารถในการดูดซับธาตุอาหารต่ำมาก

๓. ดินเป็นทรายจัดมีชั้นดานอินทรีย์ ชั้นดินจะมีการชะล้างอนุภาคดินเหนียว เหล็กออกไซด์ ธาตุอาหาร อินทรีย์วัตถุ และ วัสดุละเอียดมากลงไปสะสมในดินชั้นล่าง ทำให้เกิดการเชื่อมแน่นจนรากพืชไม่สามารถแผ่กระจายลงไปได้ และยังทำให้ความสามารถในการอุ้มน้ำและความสามารถในการดูดซับแร่ธาตุลดลง

๔. ดินอินทรีย์ ดินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าพรุ มีน้ำกร่อยและน้ำเค็มจากทะเลเข้าท่วมในพื้นที่ ทำให้มีอินทรีย์วัตถุที่สลายตัวแล้วและยังไม่สลายตัว มีความหนามากกว่า ๔๐ เซนติเมตร ถึงแม้ว่าจะมีชั้นอินทรีย์วัตถุอยู่มาก แต่ไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อพืช ดันก่อให้เกิดโทษจากการที่อินทรีย์วัตถุมีสภาพเกาะตัวกันหลวม ๆ เมื่อแห้งจะยุบตัวมาก ดินไฟจะดับยาก หากมีน้ำท่วมขังจะลอยตัว ดินเป็นกรดจัด และจะขาดแร่ธาตุที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของพืช

๕. ดินเลนเค็มชายทะเล เป็นบริเวณที่มีน้ำทะเลท่วมถึงเป็นประจำ ดินมีสภาพเป็นกรดกำมะถัน เกิดก๊าซพิษไข่เน่าและมีเทน ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตของพืชและด้วยสภาพของดินยังทำให้พืชที่ปลูกล้มง่าย อีกทั้งยังทำให้พืชมีความสามารถในการทรงตัวได้ต่ำ

๖. สภาพดินเปรี้ยวจัด ดินมีค่าความเป็นกรดต่างเท่าหรือต่ำกว่า ๔.๕ อาจพบสารประกอบกำมะถันอยู่มากกว่า ๑ เปอร์เซ็นต์ หากเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ของพื้นที่จะส่งผลทำให้ดินมีสภาพเป็นกรดรุนแรงมากขึ้น เหล็กและอลูมิเนียมจะละลายออกมาส่งผลเสียต่อพืชที่ปลูกและยังทำให้เกิดการตรึงของธาตุฟอสฟอรัสในรูปที่พืชไม่สามารถนำออกมาใช้ประโยชน์ได้

๗. สภาพดินตื้น เป็นดินที่มีชั้นส่วนขนาดใหญ่มากกว่า ๒ มิลลิเมตร มีปริมาณมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ อาจพบชั้นหินพื้นหรือชั้นมาร์ลภายในความลึก ๕๐ เซนติเมตร มีเนื้อดินละเอียดน้อยทำให้ความสามารถในการดูดซับน้ำและธาตุอาหารได้ต่ำ เกิดการชะล้างธาตุอาหารก่อนที่พืชจะนำไปใช้ประโยชน์ และสภาพดินตื้นยังเป็นอุปสรรคในการขนถ่ายของรากพืชลงไปหาธาตุอาหารและน้ำ อีกทั้งยังส่งผลต่อการค้ำยันและการทรงตัวของพืช

๘. ดินบนสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน บริเวณที่มีความลาดชันมากจะเกิดการกร่อน มีผลทำให้ดินถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย บางพื้นที่อาจถูกน้ำกัดเซาะเป็นร่องลึก ทำให้ยากต่อการเพาะปลูก

๙. ปัญหาขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ลุ่มซึ่งดินเหมาะสมในการทำนาและปลูกพืชผักหลังฤดูการทำนา จำเป็นต้องอาศัยฝนเพียงครั้งเดียวในรอบปี หลังจากนั้นก็ปล่อยว่างไว้ โดยไม่มีการใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ดอนใช้พื้นที่ปลูกพืชไร่ต่างๆ ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำอย่างมาก เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันและดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ การจัดการระบบชลประทานเข้าช่วยเหลือเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก เช่น การทำฝายน้ำล้น อ่างกักเก็บน้ำขนาดเล็กการขุดบ่อ เป็นต้น

๑๐. ปัญหาน้ำท่วม บริเวณพื้นที่ลุ่มต่ำริมน้ำส่วนใหญ่จะมีน้ำไหลบ่าท่วมขังเป็นประจำเกือบทุกปี ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายต่อพืชและผลผลิตทางการเกษตร

๗. ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดชุมพรได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเหตุให้มีฤดูกาลเพียง ๒ ฤดู ดังนี้

๑) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงเปลี่ยนมรสุมหลังจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออ่อนกำลังลง

๒) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากทะเลอันดามันเป็นมวลอากาศที่มีความชื้นสูงและเปลี่ยนเป็นลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจึงทำให้เกิดฝนตกชุกมีปริมาณน้ำฝนอยู่ในช่วง ๑,๗๘๒ - ๓,๓๘๒ มิลลิเมตร สำหรับอุณหภูมิในจังหวัดชุมพร เฉลี่ยโดยประมาณ ๒๘.๙๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๘.๓๐ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๑๙.๕๐ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี ๗๑ เปอร์เซ็นต์

๘. อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

จากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดชุมพรที่อยู่ติดกับทะเลทำให้อุณหภูมิระหว่างฤดูกาลและกลางวันกลางคืนจึงไม่แตกต่างกันมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ยของจังหวัดชุมพรช่วงระหว่างปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ มีค่าอยู่ในช่วง ๒๗.๗๓ องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยช่วงระหว่างปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ มีค่าอยู่ในช่วง ๘๑.๔๐ เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ ๕ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด-ต่ำสุดจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗

ปี	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๓	๓๗.๓๐	๑๘.๙๐	๒๗.๗๐	๙๕.๗๐	๓๖.๐๐	๘๓.๐๐
๒๕๖๔	๓๖.๓๐	๑๘.๕๐	๒๗.๒๐	๙๙.๐๐	๔๑.๐๐	๘๓.๐๐
๒๕๖๕	๓๖.๓๐	๑๙.๐๐	๒๗.๓๐	๙๙.๐๐	๔๔.๐๐	๘๓.๐๐
๒๕๖๖	๓๘.๔๐	๑๘.๓๐	๒๘.๐๗	๙๘.๐๐	๓๑.๐๐	๗๙.๐๐
๒๕๖๗	๓๙.๘๐	๑๙.๒๐	๒๘.๔๐	๙๘.๐๐	๔๗.๐๐	๗๙.๐๐

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาชุมพร, ๒๕๖๗

๙. ปริมาณน้ำฝน

เนื่องจากจังหวัดชุมพรอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมซึ่งเป็นลมจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านมหาสมุทรอินเดีย จึงพัดพาไอน้ำและความชุ่มชื้นมาในระหว่างเดือนพฤษภาคมไปจนถึงกลางเดือนตุลาคมทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของจังหวัดชุมพรตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๗๘.๙๒ มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตกมากที่สุดในปี ๒๕๖๕ จำนวน ๑๗๙ วัน มีปริมาณน้ำฝนทั้งปีอยู่ที่ ๒,๖๙๔.๘๐ มิลลิเมตร

ตารางที่ ๖ ปริมาณน้ำฝนจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๗

ปี	ปริมาณน้ำฝนทั้งปี (มิลลิเมตร)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มิลลิเมตร)	จำนวนวันฝนตก (วัน)
๒๕๖๓	๑,๗๖๘.๒๐	๑๔๗.๓๕	๑๔๓
๒๕๖๔	๒,๑๓๖.๕๐	๑๗๘.๐๔	๑๗๗
๒๕๖๕	๒,๖๙๔.๘๐	๒๒๔.๖๐	๑๗๙
๒๕๖๖	๑,๖๙๑.๗๐	๑๔๐.๙๘	๑๔๖
๒๕๖๗	๒,๔๔๓.๑๐	๒๐๓.๕๙	๑๓๙

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาชุมพร, ๒๕๖๗

๑๐. ทรัพยากรน้ำ

(๑๐.๑) แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ คลอง บึง (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด/ทส.) สภาพทางอุทกวิทยาของจังหวัดชุมพร รวมเรียกว่า กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกส่วนที่ ๑ ซึ่งประกอบด้วย แม่น้ำลำคลองสายสั้นๆ ไหลจากเทือกเขาฝั่งตะวันตกของจังหวัด คือ เทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลงสู่อ่าวไทย ประกอบด้วยลุ่มน้ำสาขาและลุ่มน้ำย่อยดังนี้

(๑๐.๒) สภาพลุ่มน้ำและการแบ่งลุ่มน้ำ

ลุ่มน้ำสายหลัก ได้แก่

๑. **ลุ่มน้ำสาขาคลองท่าตะเภา** เป็นแม่น้ำสายสั้นๆ ต้นกำเนิดจากเทือกเขาด้านทิศตะวันตกในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไหลผ่านอำเภотаตะเภา อำเภอมืองชุมพร จังหวัดชุมพร และออกสู่อ่าวไทยบริเวณปากน้ำชุมพร มีความยาวของแม่น้ำสายหลักและลำน้ำสาขาเท่ากับ ๘๖๗ กิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปี ๑,๔๔๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คุณภาพน้ำ ในแม่น้ำนี้โดยรวมจัดอยู่ในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ ๓ ซึ่งเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ ในหลายบริเวณตรวจพบโลหะหนักบางชนิดได้แก่ ตะกั่ว ปรอท โครเมียม และแคดเมียม แต่มีปริมาณไม่มากสำหรับปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรีย มีค่อนข้างสูงเนื่องจากลำน้ำไหลผ่านชุมชนทำให้เกิดการปนเปื้อนจากน้ำทิ้งการใช้ประโยชน์ลำน้ำ โดยส่วนใหญ่ใช้ในการเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม มีการใช้เพื่อบริโภคและสันตนาการบ้างในช่วงที่ไหลผ่านชุมชน

๒. **ลุ่มน้ำสาขาคลองชุมพร** เกิดจากเทือกเขาในตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ไหลไปทางตะวันออกถึงตำบล บ้านดอนสมอ แล้วไหลผ่านตำบลวังไม้ ตำบลบ้านขุนกระทิ้ง ตำบลตากแดด อำเภอมืองชุมพร ไหลออกทะเลบริเวณตอนเหนือของอ่าวสวี ที่ตำบลทุ่งคา อำเภอมืองชุมพร มีความยาว ๕๐ กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

๓. **ลุ่มน้ำสาขาคลองสวี – ตะโก** เกิดจากเขาในตำบลละอุ่นเหนือ อำเภอละอุ่น อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ไหลไปทางเหนือแล้ววกไปทางตะวันออก เข้าเขตอำเภอสวี ผ่านตำบลเขาทะลุ ตำบลนาสัก ตำบลทุ่งระยะ ตำบลสวี ตำบลนาโพธิ์ ตำบลปากแพรก ตำบลท่าหิน ออกสู่ทะเลที่ตำบลด่านสวี อำเภอสวี มีความยาวประมาณ ๗๕ กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

๔. ลุ่มน้ำสาขาลองหลังสวน มีต้นกำเนิดในเขตจังหวัดชุมพร และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไหลผ่านอำเภอยะเอยีร์ และอำเภอลองหลังสวนจังหวัดชุมพร แล้วออกสู่ทะเลอ่าวไทยที่ปากน้ำหลังสวนมีความยาวของแม่น้ำหลังสวน และลำน้ำสาขาประมาณ ๔๘๗ กิโลเมตร คุณภาพน้ำในแม่น้ำโดยรวมจัดอยู่ในมาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ ๓ ซึ่งยังเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ บริเวณที่ไหลผ่านชุมชนจะมีคุณภาพต่ำลงเล็กน้อย มีความสกปรกปริมาณสังกะสี และปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียสูงกว่าบริเวณอื่นๆ เนื่องจากการปนเปื้อนของน้ำทิ้งจากกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนการใช้ประโยชน์ลำน้ำโดยส่วนใหญ่ใช้ในการเกษตรกรรม ในส่วนของบริเวณต้นน้ำและท้ายน้ำ มีการใช้ประโยชน์เพื่อการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมถึงการสัญหนากการและการสัญจรทางน้ำด้วย

๕. ลุ่มน้ำสาขาลองละแม ต้นน้ำอยู่ที่ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะเอยีร์ ไหลไปทางตะวันออกลงทะเลในตำบลละแม อำเภอละแม ความยาวประมาณ ๓๖ กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

ลุ่มน้ำสายรอง ได้แก่

๑. ลำน้ำรับร้อ เกิดจากเทือกเขาตะนาวศรีบริเวณเขตชายแดนไทยกับพม่าทางตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอยะเอยีร์ผ่านหุบเขาต่างๆ ลงมาทางใต้เข้าอำเภอยะเอยีร์ ไหลผ่านไปทางตะวันออกผ่านตำบลรับร้อ ตำบลท่าข้าม ไปรวมกับลำน้ำท่าแซะที่ตำบลนากระตาม เป็นแม่น้ำท่าตะเภา มีความยาวประมาณ ๗๒ กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี

๒. ลำน้ำท่าแซะ เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไหลผ่านตำบลสลุย ตำบลคูริง ตำบลท่าแซะ ตำบลนากระตาม อำเภอยะเอยีร์ มาพบกับลำน้ำรับร้อเป็นแม่น้ำท่าตะเภา ความยาวประมาณ ๗๗ กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี

๓. คลองสวีเฒ่า เกิดจากเขาในตำบลทุ่งระยยะ อำเภอสวี ไหลทางตะวันออกผ่านตำบลนาโพธิ์ แล้ววกไปทางตะวันออกเฉียงเหนือผ่านตำบลปากแพรกออกสู่ทะเลที่ตำบลวิสัยใต้ อำเภอสวี ความยาวประมาณ ๓๐ กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

๔. คลองตะโก เกิดจากเขาในอำเภอลองหลังสวนไหลผ่าน ตำบลทุ่งตะโก ตำบลทุ่งตะไคร ตำบลปากตะโก ลงทะเลที่ตำบลปากตะโก มีความยาวประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

(๗.๓) แหล่งน้ำบาดาลและบ่อบาดาล

ตารางที่ ๗ จำนวนบ่อน้ำบาดาล จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๗

จังหวัด/	รวมทุก	เกษตรกรรม	อุปโภค	ธุรกิจ	บ่อบาดาล	บ่อบาดาล
เมือง	๘๘๘	๗๙๘	๕๕	๔๕	๒๖	๘๗๒
ท่าแซะ	๑๘๑	๑๐๙	๔๓	๒๙	๒	๑๗๙
ปะทิว	๒๒๒	๑๐๑	๕๖	๗๕	๘	๒๑๔
หลังสวน	๒๑๙	๑๒๗	๕๖	๕๖	๓๓	๑๘๖
ละแม	๖๗	๔๐	๙	๑๘	๒	๖๕
พะโต๊ะ	๙	๓	๑	๕	-	๙
สวี	๒๕๑	๑๖๔	๔๕	๔๒	๕๖	๒๐๕
ทุ่งตะโก	๑๕๕	๑๐๘	๒๔	๒๓	๑๒	๑๔๓
รวม	๒,๐๐๒	๑,๔๕๐	๒๖๙	๒๘๓	๑๒๙	๑,๘๗๓

ที่มา : สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร, ๒๕๖๗

๑๑. ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด

๑) การแบ่งเขตการปกครองและประชากร

จังหวัดชุมพร มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ อำเภอ ๗๐ ตำบล ๗๓๗ หมู่บ้าน ๒๕ เทศบาล (๒ เทศบาลเมือง ๒๓ เทศบาลตำบล) ๕๑ องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง ข้อมูลประชากรปี ๒๕๖๗ จังหวัดชุมพร มีประชากรจำนวน ๔๑๓,๒๖๗ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๒๐๕,๒๗๕ คน เพศหญิง จำนวน ๒๐๗,๙๙๒ คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองชุมพร มีประชากรจำนวน ๙๓,๔๕๙ คน รองลงมา คือ อำเภอท่าแซะ มีประชากรจำนวน ๘๒,๘๑๔ คน และอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอทุ่งตะโก มีประชากรจำนวน ๒๑,๖๙๕ คน

ตารางที่ ๘ แสดงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดชุมพรและข้อมูลประชากร

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ห่างจาก จังหวัด	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล		อปท.	ประชากร			จำนวน บ้าน
					เมือง	ตำบล		ชาย	หญิง	รวม	
เมือง	๖๗๕	๒	๑๗	๑๖๑	๑	๙	๙	๔๖,๒๔๖	๔๗,๒๑๓	๙๓,๔๕๙	๗๙,๕๙๘
ท่าแซะ	๑,๕๓๑	๓๒	๑๐	๑๑๖	-	๒	๑๐	๔๑,๒๖๘	๔๑,๕๔๖	๘๒,๘๑๔	๓๙,๑๕๕
ปะทิว	๖๗๒	๓๐	๗	๗๕	-	๖	๔	๑๙,๖๙๑	๒๐,๑๖๕	๓๙,๘๕๖	๒๒,๙๐๔
หลังสวน	๗๒๗	๗๖	๑๓	๑๔๑	๑	๑	๙	๒๗,๕๔๒	๒๘,๗๑๓	๕๖,๒๕๕	๓๕,๐๐๑
ละแม	๒๙๖	๙๕	๔	๔๗	-	๑	๔	๑๓,๐๓๓	๑๒,๙๙๒	๒๖,๐๒๕	๑๔,๑๐๕
พะโต๊ะ	๑,๐๑๗	๑๑๕	๔	๔๖	-	๑	๔	๑๑,๘๕๕	๑๑,๔๒๙	๒๓,๒๘๔	๑๑,๗๓๖
สวี	๘๐๐	๔๕	๑๑	๑๑๖	-	๑	๙	๓๔,๗๔๑	๓๕,๑๓๘	๖๙,๘๗๙	๓๔,๗๕๒
ทุ่งตะโก	๒๙๒	๖๒	๔	๓๕	-	๒	๒	๑๐,๘๙๙	๑๐,๗๙๖	๒๑,๖๙๕	๑๑,๖๖๕
รวม	๖,๐๑๐	๔๕๗	๗๐	๗๓๗	๒	๒๓	๕๑	๒๐๕,๒๗๕	๒๐๗,๙๙๒	๔๑๓,๒๖๗	๒๔๘,๙๙๘

ที่มา : กรมการปกครอง (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗)

๒) ข้อมูลประชากรและครัวเรือนเกษตรกร

จากการสำรวจประชากรในปี ๒๕๖๗ พบว่าจำนวนประชากรทั้งหมด ๔๑๓,๒๖๗ คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๒๔๘,๙๙๘ ครัวเรือน และมีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด ๘๘,๔๗๘ ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๓ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในจังหวัดชุมพร

ตารางที่ ๙ ข้อมูลประชากรและครัวเรือนเกษตรกรปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘

อำเภอ	จำนวนประชากร ทั้งหมด (คน) ^๑	จำนวนครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวนครัวเรือน เกษตรกร ^๒
เมืองชุมพร	๙๓,๔๕๙	๗๙,๕๙๘	๑๖,๔๒๐
ท่าแซะ	๘๒,๘๑๔	๓๙,๑๕๕	๑๘,๒๑๖
ปะทิว	๓๙,๘๕๖	๒๒,๙๐๔	๙,๖๕๐
พะโต๊ะ	๕๖,๒๕๕	๑๑,๗๓๖	๖,๕๐๗
สวี	๖๙,๘๗๙	๓๔,๗๕๒	๑๓,๓๘๒
หลังสวน	๕๖,๒๕๕	๓๕,๐๐๑	๑๓,๑๒๕
ละแม	๒๖,๐๒๕	๑๔,๑๐๕	๕,๖๕๐
ทุ่งตะโก	๒๑,๖๙๕	๑๑,๖๖๕	๔,๘๘๒
รวม	๔๑๓,๒๖๗	๒๔๘,๙๙๘	๘๘,๔๗๘

ที่มา : ๑. กรมการปกครอง, ๒๕๖๗

๒. สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร, ๒๕๖๗/๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรม ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗/๒๕๖๘

อำเภอ	พื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)			
	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗/๒๕๖๘
เมืองชุมพร	๒๕๒,๘๒๓	๒๙๐,๙๘๓	๒๕๔,๑๙๓	๒๕๐,๑๔๕
ท่าแซะ	๖๐๐,๒๒๕	๕๙๒,๔๖๗	๕๒๙,๕๓๑	๕๘๕,๑๐๘
ปะทิว	๓๕๗,๐๐๗	๓๘๐,๕๗๐	๓๕๘,๖๑๖	๓๕๕,๘๔๑
พะโต๊ะ	๓๕๓,๓๙๐	๔๒๙,๙๘๙	๑๗๗,๔๗๒	๑๕๙,๙๒๔
สวี	๑๑๔,๕๔๕	๑๕๗,๔๗๓	๓๔๗,๘๑๗	๑๗๐,๗๗๕
หลังสวน	๒๕๓,๑๗๖	๑๙๙,๑๔๑	๒๕๖,๑๘๘	๒๕๑,๗๑๗
ละแม	๑๗๕,๐๒๘	๑๓๕,๖๓๙	๑๖๑,๖๗๓	๑๑๒,๘๗๐
ทุ่งตะโก	๑๖๑,๕๑๙	๑๓๙,๗๘๘	๑๑๕,๔๗๖	๓๔๑,๖๗๙
รวม	๒,๒๖๗,๗๑๒	๒,๓๒๖,๐๕๐	๒,๒๐๐,๙๖๖	๒,๒๒๘,๐๕๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร, ๒๕๖๗/๒๕๖๘

๑๒. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

๑) ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร

ปี ๒๕๖๖ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร มีมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาประจำปี เท่ากับ ๑๑๕,๕๖๘ ล้านบาท เป็นลำดับที่ ๕ ของภาคใต้ และลำดับที่ ๒๙ ของประเทศ โดยการผลิตภาคเกษตรเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัด โดยเฉพาะการผลิตทุเรียน ไข่ไก่ และไก่ไข่ เป็นสำคัญ มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) มีค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวเท่ากับ ๒๓๐,๓๑๙ บาท/คน/เดือน หรือ ๑๙,๑๙๓.๒๕ บาท/คน/เดือน เป็นลำดับที่ ๒ ของภาคใต้ และลำดับที่ ๑๖ ของประเทศ ขนาดเศรษฐกิจจังหวัดชุมพร อยู่ลำดับที่ ๒๙ ของประเทศ เส้นความยากจน (ด้านรายจ่าย) ๓,๑๙๖ บาท/คน/เดือน สัดส่วนคนจนร้อยละ ๑.๓๐ จำนวนคนจน ๖,๕๔๗ คน

ตารางที่ ๑๑ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชุมพร (GPP) ณ ราคาประจำปี ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

สาขาการผลิต	มูลค่า			
	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖
ภาคเกษตร				
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๗๐,๑๕๙	๗๓,๘๑๒	๖๓,๐๖๒	๕๘,๐๔๖
ภาคอุตสาหกรรม				
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๕๔๐	๕๓๙	๕๒๕	๗๒๑
การผลิต	๘,๕๒๘	๘,๐๕๙	๙,๓๒๒	๙,๐๕๖
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	๙๐๘	๙๘๐	๙๕๘	๑,๓๙๐
การจัดหาน้ำ การจัดการ การบำบัดน้ำเสียสิ่งปฏิกูล	๒๖๐	๓๒๒	๓๖๑	๓๘๒
รวม	๑๐,๒๓๖	๙,๙๐๐	๑๑,๑๖๖	๑๑,๕๔๙
บริการและการท่องเที่ยว				
การก่อสร้าง	๒,๘๔๗	๓,๒๒๑	๓,๔๙๐	๒,๗๔๓
การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์	๒๑,๒๗๐	๒๑,๑๒๔	๑๘,๑๘๗	๑๘,๙๙๐
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	๓,๕๔๓	๓,๑๙๐	๓,๑๖๙	๒,๘๕๐
ที่พักและบริการด้านอาหาร	๖๗๘	๕๓๙	๔๖๕	๕๕๓

สาขาการผลิต	มูลค่า			
	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๙๒๗	๙๑๓	๗๒๙	๖๒๒
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๔,๔๐๕	๔,๔๐๐	๕,๐๘๙	๕,๗๘๑
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๒,๒๗๗	๒,๓๕๖	๒,๗๑๖	๒,๘๒๘
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๒๔	๒๐	๒๑	๒๗
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	๙๓	๙๔	๑๓๔	๑๙๒
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศและการประกันสังคมภาคบังคับ	๔,๕๖๒	๔,๓๗๔	๔,๕๙๒	๔,๖๗๔
การศึกษา	๓,๑๓๕	๓,๑๗๑	๓,๓๐๑	๓,๓๗๖
กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	๒,๒๙๕	๒,๔๔๕	๒,๗๐๗	๒,๗๘๖
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๑๑๖	๑๓๕	๑๙๖	๒๐๑
กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	๓๕๒	๓๘๐	๓๔๒	๓๔๘
รวม	๔๖,๕๒๔	๔๖,๓๖๒	๔๕,๑๓๘	๔๕,๙๗๒
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๑๒๖,๙๒๑	๑๓๐,๐๗๔	๑๑๙,๓๖๔	๑๑๕,๕๖๘
รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (บาท)	๒๕๓,๙๓๘	๒๕๙,๘๕๓	๒๓๘,๑๔๗	๒๓๐,๓๑๙

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดชุมพร, ๒๕๖๖

๒) ข้อมูลรายได้เฉลี่ยของประชากร

รายได้เฉลี่ยของประชากรจากผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี ๒๕๖๗ จังหวัดชุมพร มีรายได้เฉลี่ยของประชากรทั้งจังหวัดเฉลี่ยจำนวน ๑๒๖,๘๙๔.๑๓ บาท/คน/ปี ประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด คือ ในพื้นที่อำเภอพะโต๊ะ มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ ๑๕๕,๕๔๕.๙๖ บาท/คน/ปี รองลงมาเป็นอำเภอสวี มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ ๑๔๐,๙๖๘.๐๒ บาท/คน/ปี และน้อยที่สุดในพื้นที่อำเภอปะทิว มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ ๑๑๔,๔๐๘.๙๖ บาท/คน/ปี

ตารางที่ ๑๒ แสดงรายได้ของประชากรจังหวัดชุมพร

ลำดับที่	อำเภอ	รายได้เฉลี่ย/คน/ปี
๑	เมืองชุมพร	๑๒๔,๘๑๗.๖๒
๒	ท่าแซะ	๑๑๗,๕๕๔.๓๖
๓	ปะทิว	๑๑๔,๔๐๘.๙๖
๔	สวี	๑๔๐,๙๖๘.๐๒
๕	ทุ่งตะโก	๑๓๙,๑๔๒.๓๕
๖	หลังสวน	๑๒๑,๑๙๙.๘๘
๗	พะโต๊ะ	๑๕๕,๕๔๕.๙๖
๘	ละแม	๑๑๘,๔๔๓.๙๔
เฉลี่ยทั้งจังหวัด		๑๒๖,๘๙๔.๑๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชุมพร (ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๗)

๓) ข้อมูลแรงงานจังหวัดชุมพร

จากข้อมูลการสำรวจการทำงานของประชากรจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๕ จังหวัดชุมพรมีผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน ๒๘๖,๖๗๘ คน เป็นเพศชาย ๑๖๑,๘๑๓ คน (ร้อยละ ๕๖.๔๔) และเพศหญิง ๑๒๔,๘๖๕ คน (ร้อยละ ๔๓.๕๖) ผู้มีงานทำเป็น จำนวน ๒๘๔,๕๘๐ คน เป็นเพศชาย จำนวน ๑๖๐,๘๔๑ คน เป็นเพศหญิง ๑๒๓,๗๓๙ คน ผู้ว่างงาน จำนวน ๒,๐๙๘ คน เป็นเพศชาย ๙๗๒ คน เป็นเพศหญิง ๑,๑๒๖ คน

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลการสำรวจการทำงานของประชากรจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๕ จังหวัดชุมพร

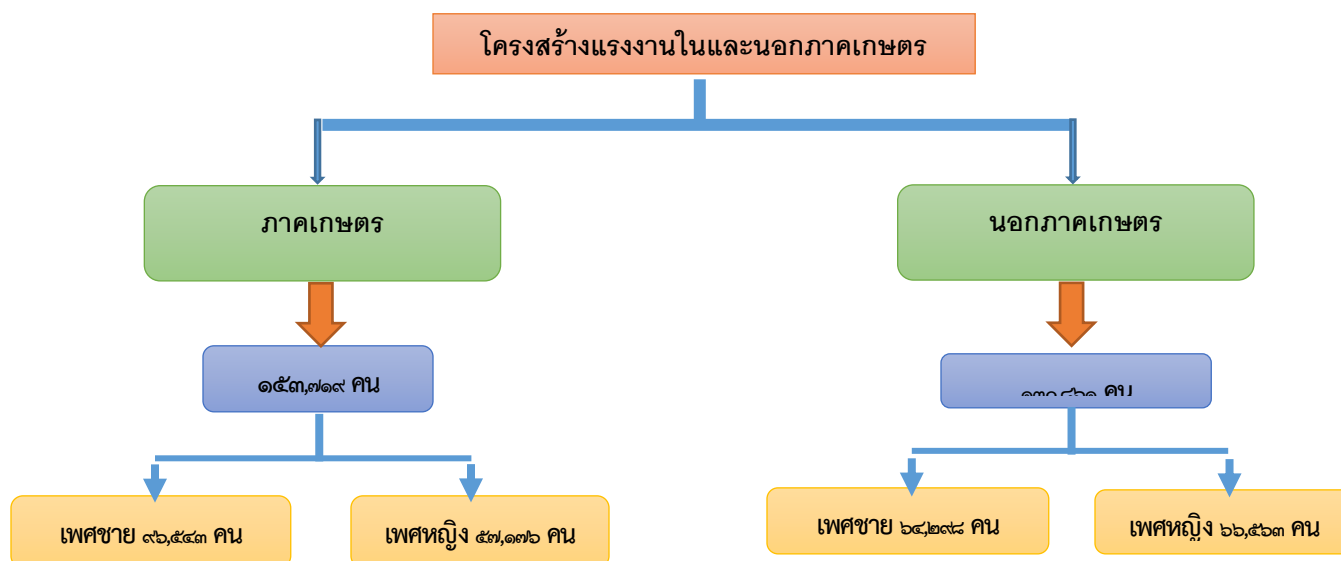
สถานภาพแรงงาน	ชาย	หญิง	รวม
ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป			
ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานรวม	๑๖๑,๘๑๓	๑๒๔,๘๖๕	๒๘๖,๖๗๘
กำลังแรงงานปัจจุบัน	๑๖๑,๘๑๓	๑๒๔,๘๖๕	๒๘๖,๖๗๘
ผู้ที่มีงานทำ	๑๖๐,๘๔๑	๑๒๓,๗๓๙	๒๘๔,๕๘๐
ผู้ว่างงาน	๙๗๒	๑,๑๒๖	๒,๐๙๘
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	๓๑,๑๒๒	๘๒,๖๘๕	๑๑๓,๘๐๗
ทำงานบ้าน	๔๕๑	๔๕,๒๓๘	๔๕,๖๘๙
เรียนหนังสือ	๑๓,๒๖๗	๑๖,๒๕๒	๒๙,๕๑๙
เด็ก/คนชรา/คนป่วย/คนพิการ	๑๓,๗๒๕	๒๐,๕๓๑	๓๔,๒๕๖
อื่น ๆ	๓,๖๗๙	๖๖๔	๔,๓๔๓

ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดชุมพร , ๒๕๖๕

๔) ข้อมูลแรงงานในและนอกภาคเกษตร

จากข้อมูลจำนวนผู้มีงานจังหวัดชุมพร จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมและเพศ ไตรมาสที่ ๔ ปี ๒๕๖๕ พบว่า มีผู้ทำงานในภาคเกษตรกรรม จำนวน ๑๕๓,๗๑๙ คน แบ่งเป็นเพศชาย ๙๖,๕๔๓ คน เพศหญิง ๕๗,๑๗๖ คน และผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม จำนวน ๑๓๐,๘๖๑ คน แบ่งเป็นเพศชาย ๖๔,๒๙๘ คน เพศหญิง ๖๖,๕๖๓ คน

ภาพที่ ๑ แสดงโครงสร้างแรงงานในและนอกภาคการเกษตร



ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดชุมพร, ๒๕๖๕

๕) ข้อมูลสินค้า OTOP และโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของจังหวัดชุมพร การชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีของจังหวัดชุมพร

ตารางที่ ๑๔ แสดงประเภทสินค้า OTOP จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๗

ที่	ประเภท	จำนวน ผลิตภัณฑ์	การจัดการระดับ				
			๑ ดาว	๒ ดาว	๓ ดาว	๔ ดาว	๕ ดาว
๑	อาหาร	๒๐	-	-	๑	๕	๑๔
๒	เครื่องดื่ม	๒๑	-	-	-	๑๐	๑๑
๓	ผ้าและเครื่องแต่งกาย	๘	-	๑	๑	-	๖
๔	ของใช้	๔	-	-	๑	๓	-
๕	สมุนไพรฯ	๖	-	-	-	๔	๒
รวม		๕๙	-	๑	๓	๒๒	๓๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชุมพร, ๒๕๖๗

๑๓. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

จังหวัดชุมพรมีสินค้าเกษตรที่ได้รับการรับรองการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จำนวน ๕ สินค้า ได้แก่

๑๓.๑ กล้วยเล็บมือนางชุมพร เป็นกล้วยที่ลักษณะผล ปลายเรียว ผลเล็ก เรียงติดกันคล้ายกับนิ้วมือ เปลือกบาง และมีรสชาติดม หวาน เนื้อเป็นสีเหลืองทอง จังหวัดชุมพรได้มีการนำกล้วยเล็บมือนางมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ กล้วยอบแห้ง จะได้เนื้อกล้วยที่มีสีน้ำตาล นุ่มเหนียว หอมหวาน สามารถเก็บไว้ได้เป็นเวลานาน ด้วยสภาพของพื้นที่ ลักษณะดิน และช่วงฤดูที่มีเพียงฤดูร้อนและฤดูฝนในจังหวัดชุมพร ส่งผลทำให้กล้วยเล็บมือนางชุมพรมีรสชาติ และกลิ่นเป็นเอกลักษณ์

๑๓.๒ กาแฟเขาทะลุ เป็นกาแฟสายพันธุ์โรบัสต้า (Robusta) ปลูกบนพื้นที่ที่มีระดับความสูง ๒๐๐ – ๓๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเขาทะลุ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร นำมาผลิตด้วยกรรมวิธีมาตรฐานเป็น กาแฟคั่ว กาแฟบด และกาแฟสำเร็จรูป มีรสชาติที่เข้มข้นและมีกลิ่นหอมเฉพาะตัว มีสารคาเฟอีนร้อยละ ๐.๕-๒.๕ ของน้ำหนัก ลักษณะทางกายภาพของการคั่วเมล็ดกาแฟนั้นสามารถทำได้ ๓ ระดับตั้งแต่ การคั่วแบบอ่อน การคั่วแบบกลาง และการคั่วแบบเข้ม ส่วนการบดกาแฟสามารถบดกาแฟได้ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ การบดแบบหยาบ การบดแบบปานกลาง การบดแบบละเอียด และการบดแบบละเอียดมาก การทำกาแฟสำเร็จรูปเป็นกระบวนการ คั่วบดกาแฟที่ผ่านกระบวนการแปรรูปให้มีลักษณะเป็นเกล็ด

๑๓.๓ กาแฟถ้ำสิงห์ กาแฟสายพันธุ์โรบัสต้า (Robusta) ซึ่งมีการปลูกในพื้นที่ที่มีธาตุอาหารที่สมบูรณ์ ดินเป็น ดินร่วนปนเหนียว กาแฟที่ได้จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตนำมาผ่านกระบวนการสีด้วยวิธีการสีสดหรือการสีระบบเปียก ที่มีการคัดแยกเมล็ดกาแฟอย่างพิถีพิถันเมื่อนำเมล็ดแห้งมาคั่วจะได้ความหอม และรสชาติเข้มข้นที่เป็นเอกลักษณ์ ของกาแฟถ้ำสิงห์ เกษตรกรจึงได้มีการรวมกลุ่มกันแล้วนำผลผลิตมาแปรรูปเป็นกาแฟคั่ว กาแฟบด และกาแฟ ประจุสำเร็จรูปผสมดอกคำฝอย ภายใต้ชื่อว่า “กาแฟถ้ำสิงห์” ซึ่งมีสมาชิก จำนวน ๕๐ คน บริหารงานโดย ประธานกลุ่ม นายนิคม ศิลปสร

๖.๔ กล้วยหอมทองละแม เป็นกล้วยหอมทองที่มีผลขนาดกลางถึงใหญ่ ยาว หน้าตัดเหลี่ยม ขั้วเหนียว จุกผลยาว เปลือกหนา ผิวกร้าน ผลดิบสีเขียวเข้ม ผลสุกสีเหลืองอ่อน เนื้อแน่น เมื่อสุกจะมีน้ำในผลน้อย รสชาติหวาน หอม อมเปรี้ยวเล็กน้อย ปลูกในพื้นที่จังหวัดชุมพร ปลูกในดินเหนียว ดินร่วนหรือดินทรายปน ละเอียดลึก เป็นกรดจัด ระบายน้ำได้ดีถึงดีปานกลาง ความสมบูรณ์ของดินระดับปานกลาง บริหารงานโดย กลุ่มเกษตรกร ทำสวนทุ่งควัวดี มีสมาชิก จำนวน ๗๑๙ คน

๖.๕ ข้าวเหลืองปะทิว เป็นพันธุ์ข้าวเหลืองปะทิว ๑๒๓ เมล็ดยาวเรียวยาวปลูกในดินเค็ม น้ำกร่อยใกล้ทะเล เมื่อสุกจะร่วนเป็นต้วไม่เกาะกันเป็นก้อนและหุงขึ้นหม้อ เมื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เส้นจะได้เส้น ที่เหนียวไม่ยุ่ยหรือขาดง่ายมีปริมาณอมิโลส ๒๙.๓๒% โปรตีนข้าวกล้อง ๘.๔ % และมีไนอะซินสูงประมาณ ๙.๓/๑๐๐ กรัม (ข้าวกล้อง)

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร, ข้อมูล ณ เดือนเมษายน ๒๕๖๘

๑๔. ข้อมูลดัชนีราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา

ตารางที่ ๑๕ แสดงราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๗

รายการสินค้า	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗
๑. หมวดพืช				
กลุ่มธัญพืชและพืชอาหาร				
ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ (บาท / ตัน)	๑๐,๗๒๐.๖๒	๑๒,๘๔๙.๘๑	-	-
ข้าวเปลือกเจ้า ความชื้น ๑๕ % (บาท/ตัน)	๘,๓๓๕.๑๗	๘,๗๖๔.๗๗	-	-
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ความชื้น ๑๔.๕ % (บาท/กก.)	๘.๒๐	๙.๘๑	-	-
กลุ่มไม้ยืนต้น				
ยางพาราแผ่นดิบชั้น ๓ (บาท / กก.)	๕๓.๔๗	๕๓.๐๙	๔๕.๗๐	๗๑.๖๕
เมล็ดกาแฟโรบัสต้าคละ (บาท / กก.)	๖๘.๙๔	๗๓.๘๗	๗๔.๒๕	๑๒๒.๒๗
กลุ่มไม้ผล				
ทุเรียนหมอนทอง ผลขนาดกลาง (ผลสวย) AB (บาท / กก.)	๑๒๒.๔๖	๑๕๖.๔๒	๑๔๖.๐๓	๑๔๑.๔๐
มังคุดคละ (บาท / กก.)	๑๙.๗๕	๒๐.๐๗	๒๑.๔๘	๓๔.๒๒
ลองกองคละ (บาท / กก.)	๒๙.๘๙	๔๐.๐๑	-	-
เงาะโรงเรียนคละ (บาท / กก.)	๑๗.๓๐	๒๕.๖๔	-	-
กล้วยหอมทองขนาดคละ (บาท / กก.)	๒๐๔.๙๖	๒๐๒.๕๓	-	-
กลุ่มพืชน้ำมันปาล์ม				
ปาล์มน้ำมัน (น.น. > ๑๕ กก.) (บาท / กก.)	๖.๖๗	๗.๕๕	๕.๑๕	๕.๗๘
มะพร้าวผลแห้งใหญ่ (บาท/ร้อยผล)	๑,๐๓๔.๖๒	๘๘๓.๕๑	๗๙๑.๕๔	๑,๗๑๕.๙๐
๒. หมวดปศุสัตว์				
สุกรมีชีวิต (๘๐-๑๐๐ กก. ขึ้นไป) (บาท/กก.)	๗๓.๓๕	๑๐๒.๓๓	๘๐.๑๓	๗๕.๓๓
ไก่รุ่นพันธุ์เนื้อ (บาท / กก.) (ประกันราคา)	๔๐.๑๓	๔๑.๑๖	๔๑.๖๗	๔๐.๘๘
ไข่ไก่เบอร์ ๓ (บาท / ร้อยฟอง)	๓๐๐.๘๕	๓๔๘.๕๙	๓๘๔.๑๕	๔๒๗.๕๕
โคเนื้อขนาดกลาง (บาท / ตัว)	๓๗,๒๒๓.๔๔	๓๘,๑๖๐.๐๐	๓๘,๐๒๕.๐๐	๓๘,๑๙๓.๗๕
๓. หมวดประมง				
กุ้งขาวแวนนาไม (๗๐ ตัว/กก.) (บาท/กก.) (จ.กระบี่)	๑๒๔.๔๘	๑๓๘.๙๙	๑๑๘.๓๕	๑๒๓.๕๗

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ราคา ณ พฤษภาคม ๒๕๖๘

๑๕. ข้อมูลสินค้าเกษตรด้านพืชที่สำคัญของจังหวัด

พืชเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของจังหวัดชุมพรในปัจจุบันนั้นคือทุเรียน รองลงมาคือ ปาล์มน้ำมัน และมีแนวโน้มที่จะมีพื้นที่ปลูกจะเพิ่มมากขึ้นจากการปรับเปลี่ยนพื้นที่เดิมจากสวนยางพารา และสวนผลไม้อื่น ๆ ด้วยราคาที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้เกิดแรงจูงใจให้เกษตรกรรายเดิมเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้นและเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรรายใหม่ที่มีความสนใจปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกเดิม หันมาปลูก ทุเรียน และปาล์มน้ำมันเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย สำหรับการปลูกผักในจังหวัดชุมพรนั้น มีแนวโน้มที่เกษตรกรจะปลูกผักปลอดสารพิษ และพัฒนาการปลูกผักอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่รักสุขภาพและต้องการบริโภคผักปลอดสารพิษ

ตารางที่ ๑๖ แสดงข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗

ชนิดพืช	ปี	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)
ทุเรียน	๒๕๖๒	๑๙๑,๙๑๕	๑๕๗,๘๓๗	๑,๕๒๙	๒๔๑,๓๕๔	๒๔,๑๐๑.๖๑	๑๕,๙๕๑	๙๙.๘๖
	๒๕๖๓	๒๓๒,๐๑๑	๑๙๖,๑๕๘	๑,๖๐๙	๓๑๕,๕๕๒	๓๒,๒๓๓.๖๔	-	๑๐๒.๑๕
	๒๕๖๔	๒๔๖,๕๘๐	๒๐๗,๓๗๖	๑,๖๕๘	๓๔๓,๙๐๐	๔๒,๑๑๓.๙๙	-	๑๒๒.๔๖
	๒๕๖๕	๒๖๐,๗๖๘	๒๑๖,๑๔๑	๑,๒๐๙	๒๖๑,๒๓๒	๔๐,๘๖๑.๙๑	-	๑๕๖.๔๒
	๒๕๖๖	๒๗๙,๒๕๔	๒๒๑,๗๖๘	๑,๒๒๔	๒๗๑,๔๗๐	๓๙,๖๔๒.๗๖	-	๑๔๖.๐๓
	๒๕๖๗	๓๒๗,๗๙๓	๒๒๘,๖๗๒	๙๙๑	๒๒๖,๕๗๔	๓๒,๐๓๗.๕๖	-	๑๔๑.๔๐
ปาล์มน้ำมัน	๒๕๖๒	๑,๐๒๐,๖๘๔	๙๘๔,๕๙๘	๓,๐๒๒	๒,๙๗๕,๖๘๖	๗,๗๓๖.๗๘	๕๔,๙๕๕	๒.๖๐
	๒๕๖๓	๑,๐๒๔,๔๙๙	๑,๐๐๐,๔๓๑	๒,๘๗๗	๒,๘๗๘,๔๖๗	๑๒,๒๙๑.๐๕	๕๔,๒๖๓	๔.๒๗
	๒๕๖๔	๑๐๓,๐๖๔๑	๑,๐๑๐,๗๗๗	๒,๗๗๓	๒,๘๐๒,๕๑๓	๑๘,๖๙๒.๗๖	-	๖.๖๗
	๒๕๖๕	๑,๐๓๕,๗๗๖	๑,๐๑๑,๑๗๘	๓,๐๙๔	๓,๑๒๘,๗๔๒	๒๓,๖๒๒.๐๐	-	๗.๕๕
	๒๕๖๖	๑,๐๓๗,๒๒๖	๑,๐๑๓,๐๒๐	๒,๙๗๔	๓,๐๑๒,๓๓๗	๑๕,๕๑๓.๕๔	-	๕.๑๕
	๒๕๖๗	๑,๐๕๐,๗๓๘	๑,๐๒๕,๒๑๔	๒,๙๖๐	๓,๐๓๔,๖๓๓	๑๗,๕๔๐.๑๘	-	๕.๗๘
ยางพารา	๒๕๖๒	๗๓๔,๒๓๑	๕๑๔,๕๐๘	๒๔๖	๑๒๖,๔๙๔	๕,๑๙๑.๓๑	๔๑,๘๗๗	๔๑.๐๔
	๒๕๖๓	๗๒๐,๙๐๘	๕๔๕,๘๔๗	๒๓๗	๑๒๙,๕๘๔	๕,๘๑๑.๘๔	๔๑,๑๕๒	๔๔.๘๕
	๒๕๖๔	๖๙๔,๒๕๙	๕๔๑,๑๗๐	๒๓๙	๑๒๙,๑๓๓	๖,๙๐๔.๗๔	-	๕๓.๔๗
	๒๕๖๕	๖๗๖,๒๓๑	๕๖๙,๓๖๖	๒๒๓	๑๒๖,๘๗๔	๖,๗๓๕.๗๔	-	๕๓.๐๙
	๒๕๖๖	๖๕๓,๘๘๐	๕๙๕,๓๑๐	๒๑๔	๑๒๗,๖๐๙	๕,๘๓๑.๗๓	-	๔๕.๗๐
	๒๕๖๗	๖๓๐,๑๗๙	๕๘๙,๑๙๙	๒๐๙	๑๒๓,๑๔๓	๘,๘๒๓.๒๐	-	๗๑.๖๕
มังคุด	๒๕๖๒	๕๐,๔๙๙	๕๐,๑๘๒	๑,๒๙๒	๖๔,๘๑๗	๑,๘๘๐.๙๙	-	๒๙.๐๒
	๒๕๖๓	๕๐,๕๗๕	๕๐,๑๙๘	๗๕๙	๓๘,๑๑๙	๑,๕๑๐.๖๖	๙,๙๔๗	๓๙.๖๓
	๒๕๖๔	๔๙,๒๘๘	๔๘,๙๗๔	๑,๐๕๓	๕๑,๕๘๗	๑,๐๑๘.๘๔	๑๑,๗๗๖	๑๙.๗๕
	๒๕๖๕	๔๙,๒๖๖	๔๘,๙๖๖	๙๒	๔,๔๘๔	๘๙.๙๙	-	๒๐.๐๗
	๒๕๖๖	๔๗,๒๗๖	๔๖,๙๘๗	๑,๒๑๕	๕๗,๑๑๑	๑,๒๒๖.๗๔	-	๒๑.๔๘
	๒๕๖๗	๔๖,๗๙๖	๔๖,๕๐๗	๗๓๗	๓๔,๒๘๕	๑,๑๗๓.๒๓	-	๓๔.๒๒
กาแฟ	๒๕๖๒	๑๐๔,๓๒๖	๑๐๐,๓๒๐	๑๑๕	๑๑,๕๓๗	๗๗๘.๔๐	๑๐,๐๒๒	๖๗.๔๗
	๒๕๖๓	๘๗,๒๓๖	๘๑,๖๘๕	๘๔	๖,๘๖๑	๕๕๙.๕๕	๙,๓๖๑	๖๖.๙๘
	๒๕๖๔	๘๑,๙๒๙	๗๘,๔๓๘	๑๐๖	๘,๓๒๒	๕๗๓.๗๒	๙,๔๓๕	๖๘.๙๔
	๒๕๖๕	๖๒,๑๓๒	๕๙,๔๑๔	๙๔	๕,๖๐๐	๔๑๓.๖๗	-	๗๓.๘๗
	๒๕๖๖	๕๗,๗๒๙	๕๕,๙๗๓	๙๐	๕,๙๕๒	๓๖๗.๖๙	-	๗๔.๒๕
	๒๕๖๗	๔๐,๔๘๘	๓๘,๔๐๔	๘๒	๓,๑๖๑	๓๘๖.๕๐	-	๑๒๒.๒๗
มะพร้าว	๒๕๖๒	๙๗,๒๗๙	๙๑,๙๙๐	๑,๐๐๘	๙๒,๗๓๑,๒๘๔	๗๑๘.๓๖	๑๘,๗๔๔	๗๗๔.๖๗
	๒๕๖๓	๙๘,๐๕๐	๙๒,๗๓๑	๙๔๔	๘๗,๕๐๔,๘๘๒	๑๒๑๗.๓๔	๑๘,๗๕๘	๑,๓๙๑.๑๗
	๒๕๖๔	๙๗,๒๑๐	๙๓,๐๘๙	๙๔๑	๘๗,๖๐๙,๔๖๙	๙๐๖.๔๓	-	๑,๐๓๔.๖๒
	๒๕๖๕	๙๗,๒๗๕	๙๔,๐๔๑	๙๙๗	๙๓,๗๕๘,๐๐๐	๘๒๘.๓๖	-	๘๘๓.๕๑
	๒๕๖๖	๙๗,๖๓๒	๙๔,๘๙๕	๙๒๗	๘๗,๙๙๑,๐๐๐	๖๙๖.๔๘	-	๗๙๑.๕๔
	๒๕๖๗	๙๗,๗๕๒	๙๕,๕๐๐	๘๙๑	๘๕,๐๙๑,๐๐๐	๑๔๖๐.๐๘	-	๑,๗๑๕.๙๐

ชนิดพืช	ปี	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)
เงาะ	๒๕๖๒	๒,๖๐๕	๒,๖๐๔	๘๓๑	๒,๑๖๔	๙๔.๓๒	-	๔๓.๕๙
	๒๕๖๓	๒,๔๙๘	๒,๔๙๘	๖๔๖	๑,๖๑๔	๕๖.๕๕	-	๓๕.๐๔
	๒๕๖๔	๒,๑๒๐	๒,๑๐๐	๗๘๐	๑,๖๓๙	๕๕.๓๔	-	๒๗.๖๗
	๒๕๖๕	๑,๙๘๕	๑,๙๖๕	๖๐	๑๑๘	๓.๑๓	-	๒๖.๕๐
	๒๕๖๖	๑,๒๓๒	๑,๒๑๒	๔๘๓	๕๘๖	-	-	-
	๒๕๖๗	๙๗๖	๙๗๖	๔๒๒	๔๑๒	-	-	-
ลองกอง	๒๕๖๒	๑๘,๕๐๐	๑๘,๑๖๙	๖๖๘	๑๒,๑๓๗	๔๒๘.๙๒	-	๓๕.๓๔
	๒๕๖๓	๑๓,๐๔๐	๑๓,๐๔๐	๓๕๘	๔,๖๖๔	๑๘๐.๔๕	-	๓๘.๖๙
	๒๕๖๔	๑๐,๙๗๒	๑๐,๙๗๒	๓๒๓	๓,๕๔๔	๑๑๓.๗๒	-	๓๒.๐๙
	๒๕๖๕	๙,๓๖๒	๙,๓๖๒	๒	๑๕	๐.๗๐	-	๔๖.๘๓
	๒๕๖๖	๖,๐๑๙	๖,๐๑๙	๓๐๑	๑,๘๑๓	-	-	-
	๒๕๖๗	๔,๓๘๑	๔,๓๘๑	๒๐๔	๘๙๒	-	-	-
ลำไย	๒๕๖๒	๒๐	๒๐	๑,๐๐๐	๒๐.๐๐	๐.๕๒	๕	๒๖.๓๑
	๒๕๖๓	๒๑	๒๐	๗๕๓	๑๕.๐๕	๐.๓๓	๕	๒๒.๒๘
	๒๕๖๔	๒๑	๒๐	๕๗๕	๑๑.๕	๐.๒๔	๕	๒๑.๖๕
	๒๕๖๕	๑๔	๑๐	๔๐	๐.๔	๐.๐๐๘	-	๒๐.๐๐
	๒๕๖๖	๕	๔	๐	๐.๐๐	-	-	-
	๒๕๖๗	๔	๓	๓๐	๐.๐๙	-	-	-
สับปะรด	๒๕๖๒	๕,๘๒๗	๕,๘๒๗	๔,๑๓๘	๒๔,๑๑๔	๑๔๒.๕๑	๕๔๑	๕.๙๑
	๒๕๖๓	๖,๐๕๒	๖,๐๕๒	๓,๙๔๑	๒๓,๘๕๑	๒๕๔.๗๓	-	๑๐.๖๘
	๒๕๖๔	๖,๓๓๑	๖,๓๓๑	๔,๑๖๗	๒๖,๓๘๐	๑๑๘.๑๖	-	๗.๑๓
	๒๕๖๕	๕,๑๐๓	๕,๐๘๓	๔,๑๕๘	๒๑,๑๓๓	-	-	-
	๒๕๖๖	๔,๙๒๖	๔,๙๒๖	๓,๒๙๙	๑๖,๒๕๒	-	-	-
	๒๕๖๗	๕,๒๖๒	๕,๑๘๕	๓,๑๓๖	๑๖,๒๕๙	-	-	-
ข้าวนาปี	๒๕๖๒	๓,๔๓๙	๓,๔๓๐	๔๐๒	๑,๓๘๔	๑๙.๑๑	๕๐๕	๑๓,๘๐๗
	๒๕๖๓	๓,๑๗๔	๓,๑๗๔	๔๑๗	๑,๓๒๔	๑๓.๖๔	๕๔๐	๑๐,๓๐๑
	๒๕๖๔	๒,๖๕๘	๒,๖๓๓	๔๒๐	๑,๑๐๕	๑๑.๐๕	๕๔๐	๑๐,๐๐๐
	๒๕๖๕	๒,๒๒๒	๒,๒๑๖	๔๒๓	๙๓๗	-	-	-
	๒๕๖๖	๒,๐๒๔	๒,๐๑๙	๔๒๓	๘๒๗	-	-	-
	๒๕๖๗	๑,๙๙๒	๑,๙๗๗	๘๓๖	๘๓๖	-	-	-
ข้าวนาปรัง	๒๕๖๒	๙๙๘	๙๙๒	๕๐๔	๕๐๐	๔.๒๕	๘๘	๘.๕๐
	๒๕๖๓	๖๘๑	๖๘๑	๔๘๐	๓๒๗	๓.๔๐	๘๑	๑๐.๔๐
	๒๕๖๔	๗๑๑	๗๑๑	๔๙๔	๓๕๑	๓.๓๓	๘๔	๙.๕๐
	๒๕๖๕	๔๕๙	๔๕๙	๒๘๘	๔๙๗	๕.๔๖	-	๑๑.๐๐
	๒๕๖๖	๔๔๖	๔๔๖	๔๕๗	๒๐๔	-	-	-
	๒๕๖๗	๓๘๙	๓๘๙	๔๔๕	๑๗๓	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร/สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๘ / การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดชุมพร, ๒๕๖๘

หมายเหตุ : มะพร้าวเป็นราคาที่เกษตรกรขายได้ต่อร้อยผล

บทที่ ๒

ข้อมูลเกี่ยวกับมังคุด

๑. ประวัติมังคุด ถิ่นกำเนิดและความเป็นมา

มังคุดเป็นพืชที่มีแหล่งกำเนิดอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจจะเป็นบริเวณประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวโลกตะวันตก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๑๗๔ พบการกระจายอยู่บริเวณคาบสมุทรมลายู ประเทศพม่า ไทย เขมร เวียดนามและหมู่เกาะซุนดาร์ ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้มีการศึกษาถึงแหล่งกำเนิดที่แน่ชัด โดยสันนิษฐานว่าคาบสมุทรมลายูจะเป็นแหล่งกำเนิดเพราะพบว่าสายพันธุ์ที่เป็นพ่อและแม่ของต้นมังคุดอยู่ในบริเวณนี้ นอกจากนี้มีการสันนิษฐานว่ามังคุดเริ่มมีการปลูกเป็นพืชพื้นบ้านครั้งแรกในประเทศไทยหรือประเทศพม่า และจากคุณสมบัติพิเศษของมังคุดที่เมล็ดไม่ได้เกิดจากการผสมข้ามเนื่องจากละอองเกสรเป็นหมัน ดังนั้นมังคุดจึงไม่มีการกลายพันธุ์ ในประเทศไทยยังไม่มีรายงานที่แน่ชัดว่ามังคุดถูกนำเข้ามาปลูกเมื่อไหร่ แต่คาดว่าจะมีมาก่อนกรุงรัตนโกสินทร์เพราะฝั่งธนบุรีแถบที่ตั้งโรงพยาบาลศิริราช ณ ปัจจุบัน เดิมเรียกว่าวังสวนมังคุด นอกจากนี้ยังพบหลักฐานว่าสมัยเริ่มตั้งกรุงรัตนโกสินทร์มังคุดน่าจะเป็นผลไม้ที่มีการปลูกมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากปรากฏในจดหมายเหตุของทูตชาวลังกา ที่มาขอพระสงฆ์ไทยไปอุปสมบทชาวลังกา เมื่อประมาณ ๒๑๒ ปีมาแล้ว เมื่อคณะทูตมาถึงธนบุรี ข้าราชการหลายแผนกได้นำทุเรียน มังคุด มะพร้าวและอื่น ๆ ให้กับคณะทูตแล้ว จึงเดินทางต่อไปยังกรุงศรีอยุธยา



ภาพที่ ๑ มังคุด

๒. ลักษณะทั่วไป

มังคุดเป็นไม้ต้น สูงประมาณ ๑๐ – ๑๒ เมตร ทุกส่วนของมังคุดจะมียางสีเหลือง ลักษณะของใบจะเป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม รูปไข่ หรือรูปวงรีแกมขอบขนาน กว้าง ๖ – ๑๑ ซม. ยาว ๑๕ – ๒๕ ซม. เนื้อใบหนา และค่อนข้างเหนียว คล้ายหนัง หลังใบสีเขียวเข้ม เป็นมัน ท้องใบสีอ่อน ดอกเดี่ยวหรือเป็นคู่ ออกที่ซอกใบ ใกล้ปลายกิ่ง สมบูรณ์เพศ หรือแยกเพศ กลีบเลี้ยงสีเขียวอมเหลือง กลีบดอกสีแดง ฉ่ำน้ำ ผลเป็นผลสดค่อนข้างกลม

๓. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

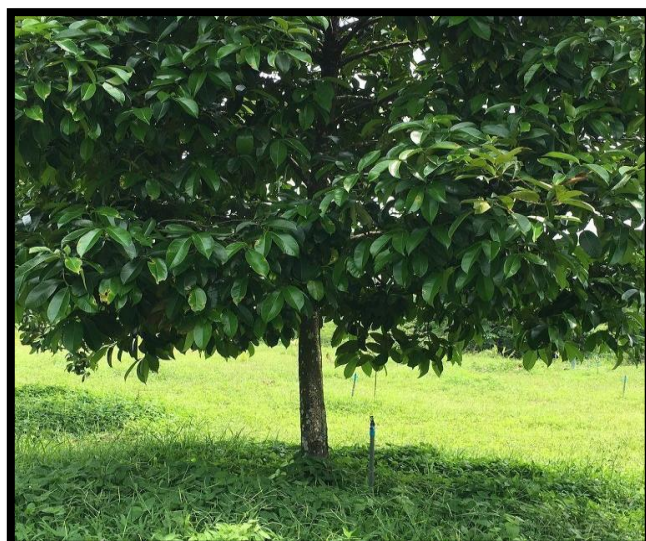
ชื่อสามัญ : Mangosteen

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Garcinia mangostana* Linn.

วงศ์ : CLUSIACEAE (GUTTIFERAE) เช่นเดียวกับกระทิง ตั้วเกลี้ยง ตั้วขน ชะมวง บุนนาค มะดัน มะพูด รงทอง ส้มแขก และสารภี

ชื่อท้องถิ่น : แมงคุด มังคุด

ต้น : มังคุดเป็นไม้ยืนต้น สูง ๑๐ - ๑๒ เมตร ลำต้นตรง เปลือกภายนอกมีสีน้ำตาลเข้มจนถึงดำ ภายในเปลือกประกอบไปด้วยท่อน้ำยางมีลักษณะสีเหลือง



ภาพที่ ๒ ต้นมังคุด

ใบ : ลักษณะใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่ หรือรูปวงรี แกมขอบขนาน กว้าง ๖ - ๑๑ เซนติเมตร ยาว ๑๕ - ๒๕ เซนติเมตร เนื้อใบหนาและค่อนข้างเหนียวคล้ายหนัง หลังใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบสีอ่อนกว่า



ภาพที่ ๓ ใบมังคุด

ดอก : ดอกเดี่ยวหรือเป็นคู่ ออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นแบบเดี่ยวและบางสภาพอาจเป็นดอกกลุ่ม ซึ่งดอกจะปรากฏที่บริเวณปลายยอดของกิ่งแขนง ที่มีช่อดอกตัวผู้และดอกตัวเมียอยู่ในดอกเดียวกันดอกจัดเป็นดอกสมบูรณ์เพศแต่เกสรตัวผู้จะเป็นหมัน ดอกตัวผู้สีเหลืองอมแดงหรือสีม่วงแดงเข้ม ดอกมังคุดประกอบด้วยกลีบเลี้ยง ๔ กลีบ มีกลีบดอกค่อนข้างหนา ๔ กลีบดอก เกสรอยู่ที่ฐานรอบ ๆ ของรังไข่



ภาพที่ ๔ ดอกมังคุด



ภาพที่ ๕ พัฒนาการของดอกมังคุด

ผล : ผลสด ค่อนข้างกลม เปลือกนอก ค่อนข้างแข็งมีสีเขียวอ่อน ๆ ที่ขั้วของมังคุดจะมียางสีเหลือง ๆ เมื่อผลแก่จัดจะขึ้นเข้มเป็นสีม่วงแดง และเมื่อสุกเต็มที่จะเป็นสีม่วงเข้มทั้งผล เนื้อในมีสีขาวฉ่ำน้ำ อาจมีเมล็ดอยู่ในเนื้อผลได้ ขึ้นอยู่กับขนาดและอายุของผล จำนวนกลีบของเนื้อจะเท่ากับจำนวนกลีบดอกที่อยู่ด้านล่างของเปลือกมังคุด



ภาพที่ ๖ ผลมังคุด

พันธุ์และการขยายพันธุ์ : ขยายพันธุ์มั่งคุดด้วยการเพาะเมล็ด เสียบยอด และทาบกิ่ง

การเพาะเมล็ด

การเพาะเมล็ดพืชลงในวัสดุเพาะ เช่น ดินร่วน ขุยมะพร้าว หรือถาดเพาะ เพื่อให้งอกเป็นต้นกล้าที่แข็งแรง ก่อนจะย้ายไปปลูกในแปลงจริง ขั้นตอนหลักคือ การเตรียมเมล็ด (อาจมีการแช่น้ำเพื่อเร่งการงอก) การเตรียมวัสดุเพาะที่เหมาะสม การปลูกในวัสดุเพาะ และการดูแลรักษาในระยะต้นกล้าจนกว่าจะแข็งแรงพอที่จะย้ายปลูกได้



ภาพที่ ๗ การขยายพันธุ์มั่งคุด

การเสียบยอด

เป็นเทคนิคการขยายพันธุ์พืช โดยนำส่วนของพืชพันธุ์ดี (ยอด) มาเชื่อมกับเนื้อเยื่อของต้นตอที่แข็งแรง เพื่อให้ทั้งสองส่วนเจริญเติบโตเป็นต้นเดียวกัน ทำให้ได้ต้นพืชที่แข็งแรง ทนทานต่อโรคและสภาพแวดล้อม มีผลผลิตคุณภาพดีขึ้น และมีอายุยืนยาวขึ้น



ภาพที่ ๘ การเสียบยอด

การทาบกิ่ง (GRAFTING)

การทาบกิ่ง เป็นวิธีการขยายพันธุ์ที่ได้ต้นพันธุ์ที่ได้ต้นพันธุ์ดีซึ่งมีลักษณะทางสายพันธุ์เหมือนต้นแม่วิธีหนึ่ง โดยกิ่งพันธุ์ดีจะทำหน้าที่เป็นลำต้นของต้นพืชใหม่ ส่วนต้นตอที่นำมาทาบทัดกับกิ่งของต้นพันธุ์ดีจะทำหน้าที่เป็นระบบราก เพื่อหาอาหารให้กับต้นพันธุ์ดี



ภาพที่ ๙ การทาบกิ่งมังคุด

๔. วิธีการปลูก

๑. เลือกต้นพันธุ์ โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่ได้จากการเพาะเมล็ด ที่มีลักษณะรากและต้นสมบูรณ์ แข็งแรง อายุไม่ต่ำกว่า ๒ ปี ความสูงต้นมากกว่า ๓๐ ซม



ภาพที่ ๑๐ การเลือกต้นพันธุ์

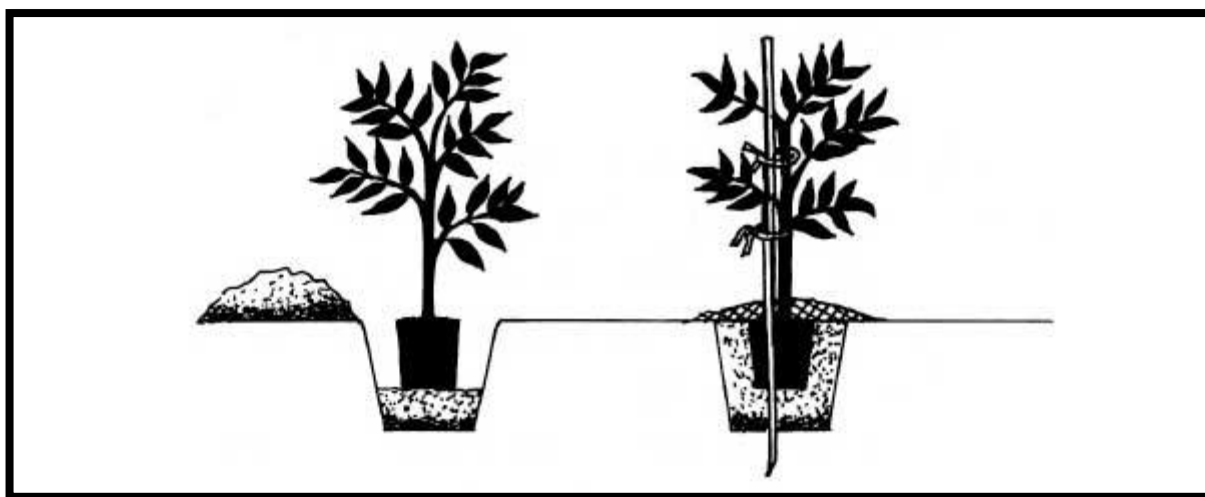
๒. ระยะปลูก ระหว่างแถวและต้น ๘×๘ ม. หรือ ๑๐×๑๐ ม. ขุดหลุม กว้าง×ยาว×ลึก ๕๐×๕๐×๕๐



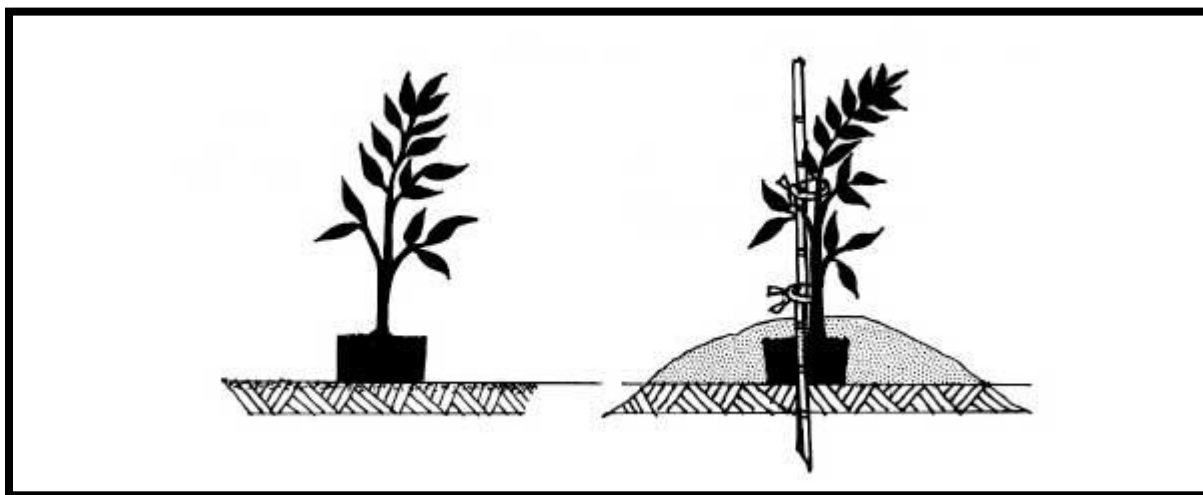
ภาพที่ ๑๑ ระยะปลูก

๓. ผสมดินปลูกด้วยหญ้าแห้ง ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี จากนั้นตากดินไว้ระยะหนึ่งจนดินยุบตัวคงที่

๔. ปลูกต้นพันธุ์ในหลุม ให้รอยต่อระหว่างต้นพันธุ์และต้นตออยู่สูงกว่าระดับดิน กลบดินรอบต้นพันธุ์ให้แน่น จากนั้นผูกยึดต้นกล้ามั่งคุดติดกับไม้หลัก เพื่อกันการโยกคลอนของต้น



ภาพที่ ๑๒ แบบเตรียมหลุมปลูกมั่งคุด



ภาพที่ ๑๓ แบบนั่งแท่น หรือยกโคก

๕. การดูแลรักษา : การพรางแสงสำหรับต้นเล็ก โดยใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ทางมะพร้าว ปักเป็นกระโจมคร่อม ต้นมังคุด หรือใช้ตาพรางแสง หรือปลูกต้นไม้โตเร็วระหว่างแถวมังคุด ให้มีระยะห่างระหว่างต้นของไม้โตเร็วที่สามารถแผ่ทรงพุ่มพรางแสงให้ต้นมังคุดได้ ประมาณ ๓๐-๔๐ เพอร์เซ็นต์ เช่น กล้วย และทองหลาง เป็นต้น



ภาพที่ ๑๔ การดูแลรักษา

๖. การให้ปุ๋ย : ปุ๋ยคอก ใส่ ๑ ปี แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ปุ๋ยเคมี ใช้ปุ๋ย สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ สูตร ๑๖-๑๖-๑๖ อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นต่อปี คิดเป็นเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลาง (เมตร)



ภาพที่ ๑๕ การให้ปุ๋ย

๗. การให้น้ำ : ระบบการให้น้ำที่เหมาะสมใช้ระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก ความต้องการน้ำของมังคุดต้นเล็กประมาณ ๐.๖ เท่าของค่าอันตรายการระเหยน้ำ (มิลลิเมตรต่อวัน)



ภาพที่ ๑๖ การให้น้ำ

๘. การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม : ต้นเล็กไม่จำเป็นต้องตัดแต่งกิ่ง แต่ต้องตัดกิ่งด้านล่างให้สูงจากพื้นดินประมาณ ๕๐ ซม.



ภาพที่ ๑๗ การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม

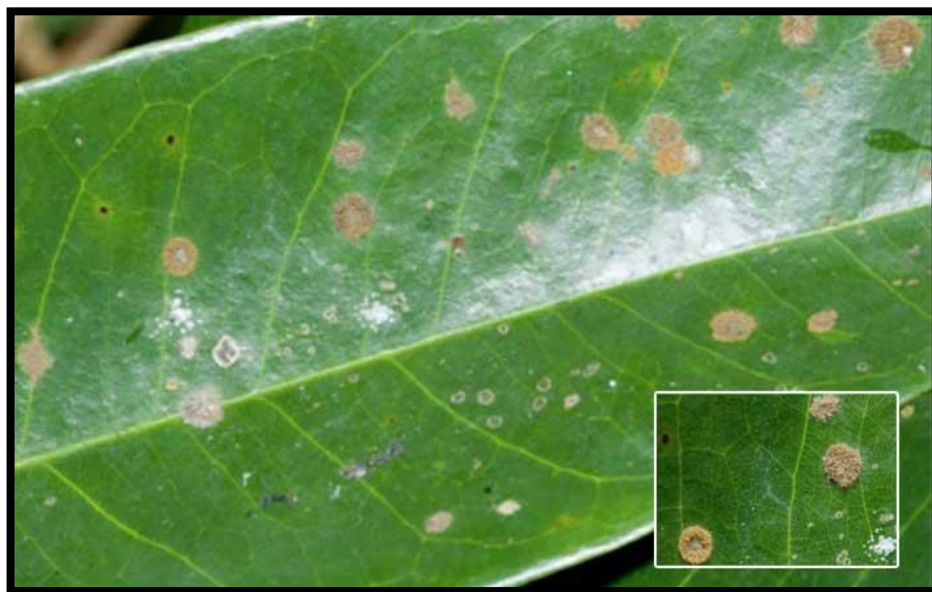
๙. โรคและแมลงศัตรูที่สำคัญ

๑) โรคใบจุด สาเหตุมาจากเชื้อรา ลักษณะอาการ ใบอ่อนมีแผลเป็นจุดสีน้ำตาล รูปร่างไม่แน่นอน ต่อมาบริเวณกลางแผลจะมีสีเทา เมื่อแผลมีขนาดใหญ่ขึ้นจะทำให้ใบแห้ง มีผลต่อการสังเคราะห์แสง ทำให้ความสมบูรณ์ของต้นลดลง ช่วงเวลาระบาด คือฤดูฝน ระยะใบอ่อนถึงเพสลาด



ภาพที่ ๑๘ โรคใบจุด

๒) โรคจุดสนิม สาเหตุจากสาหร่าย เป็นจุดนูนกลม ลักษณะคล้ายขนบนใบ ระยะแรกมีสีเขียว ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีสนิม ช่วงเวลาระบาด คือเมื่อความชื้นในบรรยากาศสูง



ภาพที่ ๑๙ โรคใบจุดสนิม

๓) หนอนกินใบอ่อน ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนและหนอนมีสีเขียวแกมเหลืองเหมือนคล้ายสีใบอ่อนมั่งคุด กัดกินใบในเวลากลางคืน ทำให้บริเวณใบเกิดความเสียหาย ส่งผลให้มีการสังเคราะห์แสงลดลง และทำให้มั่งคุดเจริญเติบโตช้า ช่วงระบาด ระยะแตกใบอ่อน



ภาพที่ ๒๐ หนอนกินใบอ่อน

๔) หนอนซอนใบ ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนและหนอนสีนวลปนแดง เข้าทำลายเฉพาะใบอ่อน โดยหนอนซอนเข้าไปอยู่ระหว่างผิวใบ สร้างทางเดินและอาศัยอยู่ในระหว่างผิวใบทั้ง ๒ ด้าน ใบที่ถูกทำลาย จะเห็นเป็นทางเดินของหนอนคดเคี้ยวไปมา ส่งผลทำให้ใบหงิกงอและไม่เจริญเติบโต ช่วงระบาด ระยะแตกใบอ่อน



ภาพที่ ๒๑ หนอนซอนใบ

๕) เพลี้ยไฟเป็นแมลงขนาดเล็ก สีเหลืองหรือน้ำตาลอ่อน เคลื่อนไหวรวดเร็ว ตัวอ่อนและตัวเต็มวัย ดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ดอก และผล ส่งผลทำให้ใบแคระแกรน แห้ง และไหม้ และทำให้ผลเจริญเติบโตช้า ผิวผลมีรอยขรุขระเป็นซีกกลาก ช่วงเวลารบาด ระยะแตกใบอ่อน ดอก และผลอ่อน ในช่วงอากาศแห้ง



ภาพที่ ๒๒ เพลี้ยไฟเป็นแมลงขนาดเล็ก

๖) ไรแดง มีขนาดเล็ก สีน้ำตาลแดง เคลื่อนไหวไปมา มักระบาดควบคู่กับเพลี้ยไฟ ไรแดงจะดูดกินน้ำเลี้ยงที่ยอด ดอก และผลอ่อน ทำให้ยอดและผลอ่อนแห้ง ร่วง หรือเจริญเติบโตช้า หรือผลไม่สมบูรณ์ ช่วงเวลาระบาด ช่วงอากาศแห้งแล้ง



ภาพที่ ๒๓ ไรแดง



ภาพที่ ๒๔ การดูแลโรคแมลงศัตรูพืช

ไม้ผล ไม้ยืนต้น

การปลูกและดูแลมังคุด

ภาคใต้

1 การเตรียมการ

เตรียมดิน

ขุดร่องยกแปลงขึ้นมา
เพื่อการระบายน้ำ

ที่ลุ่ม

ไถพรวน
และปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ

เตรียมพันธุ์

เลือกต้นพันธุ์ที่แข็งแรง
มีอายุไม่น้อยกว่า 2 ปี
สูงไม่ต่ำกว่า 30 เซนติเมตร

2 การปลูก

5 กิโลกรัม
ดินปุ๋ยคอก

1 กิโลกรัม
ปุ๋ย
ร็อคฟอสเฟต

รองกันหลุมด้วยหญ้าแห้ง
หรือทรายหยาบสูง 6 นิ้ว

ปักไม้หลัก
กับคันทาก้า

3 การดูแลรักษา

บำรุงดินด้วย
ปุ๋ยเคมีทางใบ

ใส่ปุ๋ยเคมีเตรียมพร้อม
การออกดอก

ระยะออกดอก
ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ

งดการให้น้ำ จนผ่านช่วงแล้ง ก้านระหว่างข้อสุดท้ายของยอด
แสดงอาการเหี่ยว จึงให้น้ำในปริมาณ 35 - 40 มิลลิเมตร
ทุก 7 - 10 วัน จากนั้นให้น้ำในปริมาณ 17.5 - 20 มิลลิเมตร
จนกว่าจะออกดอกมากกว่าหรือเท่ากับ 15%

ระยะออกผล
ป้องกันกำจัดแมลง

ใส่ปุ๋ยเพื่อพัฒนา
ผลมังคุด

หยุดให้น้ำ
ก่อนเก็บเกี่ยว 20 วัน

4 ศัตรูที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

อาการเนื้อแก้วยางไหล
ป้องกันโดยให้ต้นมังคุด
ได้รับน้ำสม่ำเสมอ

โรคใบจุด
ทำลายใบเป็นรอยไหม้

เพลี้ยไฟ และ ไรแดง
ดูดกินน้ำเลี้ยงจากยอดอ่อน
ดอกอ่อน และผลอ่อน

โรคใบแห้ง
เกิดจากแสงแดดจัด
จนขอบใบแห้ง

5 การเก็บเกี่ยว

ใช้ตะกร้อผ้าทำแบบพันดั่งและพินนอนเพื่อป้องกัน
ไม่ให้ผลมังคุดร่วงหล่นหรือกระแทกรุนแรง

เลือกเก็บเฉพาะผลสุกแก่
ในระยะสายเลือด

ภาพที่ ๒๕ แสดงขั้นตอนการปลูกและดูแลมังคุด
ที่มา : สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

๑๐. การใช้ประโยชน์

“มังคุด” ถือเป็นราชินีแห่งไม้ผล (Queen of Fruit) สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สารพัด ไม่ว่าจะนำมารับประทานสด ก็ให้รสชาติหวานกรอบ อร่อย นอกจากนั้นยังนำมาทำเป็นอาหารทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน ซึ่งมังคุดมีประโยชน์ในการช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับ ร่างกาย มีส่วนช่วยในการชะลอวัยและการเกิดริ้วรอย และยังมีส่วนช่วยบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใสอีกด้วย เนื้อมังคุดมีคุณค่าทางอาหารสูงโดยเฉพาะโพแทสเซียม โปรตีน วิตามินซี ฟอสฟอรัส แคลเซียม และแมกนีเซียม จากการตรวจวิเคราะห์พบว่า ในน้ำมังคุด ๑๐๐ มิลลิลิตร ประกอบด้วย โพแทสเซียมปริมาณสูงถึง ๘๗.๑๔ มิลลิกรัม แคลเซียม ๓๔.๕๓ มิลลิกรัม และแมกนีเซียม ๑๑๑.๒๒ มิลลิกรัม

เปลือกของมังคุด มีสารให้รสฝาด คือ แทนนิน แซนโทน (โดยเฉพาะแมงโกสติน) แทนนินมีฤทธิ์ฝาด ทำให้แผลหายเร็ว มังคุดช่วยลดอาการอักเสบ และมีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรียที่ก่อให้เกิดหนองได้ดี ในทางยาสมุนไพร ใช้เปลือกมังคุดตากแห้งต้มกับน้ำหรือย่างไฟ ผนกับน้ำปูนใส แก้ท้องเสีย เปลือกแห้งผนกับน้ำปูนใส ใช้รักษาอาการน้ำกัดเท้า แผลเปื่อย เปลือกมังคุดมีสารป้องกันเชื้อราเหมาะแก่การหมักปุ๋ย ชาวโอรังอัซลี ในรัฐเปรัก ประเทศมาเลเซีย ใช้เปลือกผลแห้งรักษาแผลเปิด

ยางมังคุด มีประโยชน์อย่างมากต่ออุตสาหกรรมหลายประเภท เนื่องจากยางมังคุดใช้เป็นวัตถุดิบในการสกัดสารกลุ่มแซนโทน ซึ่งแต่ละชนิดที่มีฤทธิ์ทางยาแตกต่างกัน รวมทั้งมีประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมพลาสติก นอกจากนี้ยางมังคุดยังเข้ามามีบทบาทในการใช้เป็นสารเจือปนในอาหาร เพราะมีฤทธิ์ในการยับยั้งเชื้อ Staphylococcus Aureus ซึ่งเป็นเชื้อที่ก่อให้เกิดอาการอาหารเป็นพิษได้



ภาพที่ ๒๖ ประโยชน์ของมังคุด

๑๑. สรรพคุณของมังคุด

สำหรับการใช้ประโยชน์จากมังคุดด้านการบำรุงร่างกายและการรักษาโรค ใช้ประโยชน์จากเปลือกมังคุด ซึ่งสรรพคุณของเปลือกมังคุด มีดังนี้

๑. รักษาโรคท้องเสียเรื้อรัง และโรคลำไส้ โดยใช้เปลือกมังคุดครึ่งผลต้มกับน้ำรับประทานครั้งละ ๑ แก้ว
๒. รักษาอาการท้องเดิน ท้องร่วง โดยเปลือกมังคุดต้มกับน้ำปูนใส ในเด็กให้รับประทานครั้งละ ๑ - ๒ ช้อนชา ทุก ๔ ชั่วโมง ในผู้ใหญ่รับประทานครั้งละ ๑ ช้อนโต๊ะทุก ๔ ชั่วโมง
๓. รักษาแผลน้ำกัดเท้า แผลพุพอง ใช้เปลือกผลสดหรือแห้ง ฝนกับน้ำปูนใส ทาแผลน้ำกัดเท้า แผลพุพอง วันละ ๒ - ๓ ครั้ง
๔. บำรุงผิวพรรณ รักษาสิว รักษากลากเกลื้อน
๕. ด้านการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรีย
๖. ช่วยลดไข้
๗. ช่วยเสริมสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรง
๘. ช่วยเพิ่มพลังงานแก่ร่างกาย เพิ่มความกระปรี้กระเปร่า
๙. ช่วยลดความเครียด ป้องกันสมองเสื่อม บำรุงระบบประสาท บำรุงสมอง
๑๐. ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งชนิดต่าง ๆ
๑๑. บำรุงหัวใจ ช่วยขยายหลอดเลือด ลดความเสี่ยงโรคหลอดเลือดหัวใจ ลดความดันโลหิต ลดคอเลสเตอรอลในเส้นเลือด
๑๒. ช่วยบำรุงและรักษาสายตา
๑๓. ช่วยบำรุงสุขภาพช่องปาก รักษาแผลในช่องปาก
๑๔. แก้อักเสบ ช่วยรักษาข้อเข่าอักเสบ
๑๕. มีสารแทนนิน ช่วยสมานแผล ทำให้แผลหายเร็ว



ภาพที่ ๒๗ สรรพคุณของมังคุด

๑๒. การแปรรูปมังคุด

มังคุดแช่แข็ง เป็นการนำมังคุดแช่แข็งที่อุณหภูมิ -๑๘ องศาเซลเซียส สามารถเก็บไว้ในตู้แช่แข็งได้นานกว่า ๖ เดือน เก็บไว้บริโภค นำมาเป็น มังคุดคัต ซึ่งเป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อของเมืองนครที่ถือกันว่าถ้ามาเมืองคอนต้องได้กินมังคุดคัต ซึ่งมีขายตลอดทั้งปี มีแหล่งผลิตอยู่บริเวณหน้าวัดศรีทวี และจะวางขายบริเวณวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร



ภาพที่ ๒๘ มังคุดแช่แข็ง

แยมมังคุด ทำจากเนื้อมังคุดสดและเนื้อมังคุดแช่หีบอบแห้ง ไม่แต่งสีและกลิ่น รสเปรี้ยวอมหวาน ไว้รับประทานกับขนมปัง



ภาพที่ ๒๙ แยมมังคุด

น้ำมังกุดเป็นเครื่องดื่มที่มีเนื้อมังกุดผสมปริมาณ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ และเนื้อมังกุด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ตามความต้องการของผู้บริโภค



ภาพที่ ๓๐ น้ำมังกุด

มังกุดกวน เป็นการนำเนื้อมังกุดและเมล็ดมังกุด นำมากวนให้เหนียวกรอบเก็บไว้รับประทานได้นาน



ภาพที่ ๓๑ มังกุดกวน

น้ำส้มสายชูมังคุด เป็นการนำเนื้อมังคุดมาหมักด้วยเชื้อ Gluconobacter Oxydans ภายในเวลา ๗ วัน จะได้ปริมาณกรดน้ำส้มอยู่ระหว่าง ๔-๕ เปอร์เซ็นต์ มีคุณค่าทางโภชนาการ ได้แก่ มีสารอาหารโพแทสเซียม แคลเซียมและ แมกนีเซียม



ภาพที่ ๓๒ น้ำส้มสายชูมังคุด

มังคุดไซเดอร์ คล้ายกับแอปเปิ้ลไซเดอร์ เป็นเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ มีคุณค่าทาง โภชนาการสูง เช่น โพแทสเซียมสูงถึง ๘๗๑ มิลลิกรัมต่อลิตร



ภาพที่ ๓๓ มังคุดไซเดอร์

ซอสมังคุด



ภาพที่ ๓๔ ซอสพริกมังคุด

สบู่มาก่อน สูตรสารสกัดเปลือกมังคุดผสมน้ำผึ้ง ช่วยลดสิว ฝ้า กระ จุดต่างดํา ผิวกร้าน ผดผื่น คันเชื้อรา และกลิ่นตัว น้ำผึ้งทำให้ผิวเปล่งปลั่งชุ่มชื้นชุ่มชื้นผิวที่บอบบาง



ภาพที่ ๓๕ สบู่มังคุด

โลชั่นเปลือกมังคุด ช่วยกำจัดแบคทีเรียที่ทำให้เกิดสิวหนอง ลดอาการอักเสบจากสิวมี่สารแทนนิน ในเปลือกมังคุดที่มีผลยับยั้งการเจริญเติบโตที่ทำให้เกิดสิว



ภาพที่ ๓๖ โลชั่นเปลือกมังคุด

ลิปมันเปลือกมังคุด ช่วยลดรอยคล้ำดำของริมฝีปาก



ภาพที่ ๓๗ ลิปมันเปลือกมังคุด

โทนเนอร์เปลือกมังคุด ลดสิ่ว ลดอาการแพคัน มีสารฟลาโวนอยด์ช่วยลดการอักเสบ



ภาพที่ ๓๘ โทเนอร์เปลือกมังคุด

บทที่ ๓

สถานการณ์การพัฒนาด้านการผลิตมังคุด

๑. ผลการดำเนินงานพัฒนาที่ผ่านมา

๑.๑ สถานการณ์ภาพรวม

สถานการณ์ส่งออกมังคุดไทยในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นแนวโน้มเติบโต โดยเฉพาะในปี ๒๕๖๖ ที่ปริมาณการส่งออกขยายตัวร้อยละ ๒๐.๘ และในปี ๒๕๖๗ ช่วง ๘ เดือนแรกก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๕.๖ แต่ก็มีประเด็นความผันผวน เช่น ในช่วงกลางปี ๒๕๖๘ ที่มีปริมาณผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดมากเกินไป ทำให้ราคามังคุดไทยร่วงต่ำสุดในรอบหลายปี และมีความกังวลว่าตลาดส่งออกหลักอย่างจีนอาจหันไปนำเข้าจากอินโดนีเซียมากขึ้น

ภาพรวมการส่งออกมังคุดไทยในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา

- ปี ๒๕๖๖ : ไทยส่งออกมังคุดปริมาณ ๒๔๘,๖๑๒.๒๕ ตัน ขยายตัว ๒๐.๘% และมีมูลค่า ๕๐๒.๒๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัว ๒๕.๖%
- ปี ๒๕๖๗ (ช่วง ๘ เดือนแรก): ส่งออกมังคุดปริมาณ ๒๔๗,๒๗๔.๘๓ ตัน ขยายตัว ๒๕.๖% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว มีมูลค่า ๔๒๗.๒๘ ล้านดอลลาร์สหรัฐ
- ปี ๒๕๖๘: ในช่วงกลางปี (กรกฎาคม) เผชิญปัญหาราคาคงต่ำอย่างหนัก เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตมังคุดจำนวนมากจนเกิดภาวะอุปทานเกิน และมีการคาดการณ์ว่าการส่งออกจะหดตัวลง เนื่องจากตลาดหลักอย่างจีนเริ่มนำเข้าจากคู่แข่งอย่างอินโดนีเซียมากขึ้น

ตลาดส่งออกสำคัญ

- ประเทศจีน เป็นตลาดส่งออกหลักของไทย โดยมีสัดส่วนสูงถึง ๙๓.๗๓% ของการส่งออกมังคุดทั้งหมด ในปี ๒๕๖๖
- ตลาดอื่น ๆ เช่น เวียดนาม ฮองกง เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา ก็เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญรองลงมา

๑.๒ สถานการณ์ปี ๒๕๖๗

๑.๒.๑ การผลิต

ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๖๗ เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ มีแนวโน้มลดลงร้อยละ ๑.๙๑ ร้อยละ ๔.๑๓ และร้อยละ ๒.๒๕ ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี ๒๕๖๗ มีเนื้อที่ให้ผล ๓๙๙,๒๘๕ ไร่ ลดลงจาก ๔๐๖,๔๘๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๖ หรือลดลงร้อยละ ๑.๗๗ เนื่องจากแหล่งผลิตสำคัญในภาคตะวันออกและภาคใต้ เกษตรกรโค่นต้นมังคุดที่มีอายุมาก เพื่อปลูกทุเรียนแทนซึ่งให้ผลตอบแทนสูงกว่า ขณะที่ปี ๒๕๖๗ ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๖ เป็น ๒๗๒,๖๕๘ ตัน และ ๖๘๓ กิโลกรัม หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๔๐ ตามลำดับ เนื่องจากแหล่งผลิตสำคัญในภาคตะวันออกสภาพอากาศเอื้ออำนวย ประกอบกับปีที่ผ่านมามังคุดติดผลน้อย และได้พิกัดพื้นที่เพื่อสะสมอาหารทำให้ออกดอกและติดผลดีกว่าปีที่แล้ว ส่งผลให้ผลผลิตรวมทั้งประเทศเพิ่มขึ้น แม้ว่าภาคอื่น ๆ จะได้รับผลกระทบจากสภาพอากาศร้อนแล้งและฝนทิ้งช่วงก็ตาม

๑.๒.๒ การตลาด

(๑) ความต้องการบริโภค

ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ การบริโภคภายในประเทศในภาพรวมมีแนวโน้มลดลงร้อยละ ๒๗.๙๗ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๗ การบริโภคภายในประเทศ ๖,๙๗๘ ล้าน บาท ลดลงจาก ๒๒,๑๖๐ ล้าน บาท ในปี ๒๕๖๖ หรือลดลงร้อยละ ๖๘.๕๑ เนื่องจากมั่งคุดของไทยเป็นที่ยังต้องการซื้อตลาดต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดจีน ส่งผลให้สัดส่วน การส่งออกเพิ่มขึ้นและทำให้การบริโภคในประเทศลดลง

(๒) การส่งออก

ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ปริมาณการส่งออกมั่งคุดสดและผลิตภัณฑ์ลดลงร้อยละ ๒.๑๘ ต่อปี ในขณะที่มูลค่าการส่งออกมั่งคุดสดและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๓๕ ต่อปี โดยปี ๒๕๖๗ ปริมาณการส่งออกมั่งคุดสดและ ผลิตภัณฑ์ ๒๖๕,๖๘๐ ล้าน บาท เพิ่มขึ้นจาก ๒๔๘,๘๔๔ ล้าน บาท ในปี ๒๕๖๖ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๗๗ ในขณะที่มีมูลค่าการส่งออก ๑๖,๐๒๕.๑๘ ล้านบาท ลดลงจากมูลค่า ๑๗,๒๒๐.๑๔ ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ ๖.๙๔ เนื่องจากตลาดส่งออกหลัก โดยเฉพาะตลาดจีนยังคงมีความต้องการมั่งคุดไทยอย่างต่อเนื่อง ด้วยคุณภาพและมีมาตรฐาน เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ทำให้เป็นที่ยังต้องการตลาด ประกอบกับมีช่องทางการส่งออกที่หลากหลายขึ้น มีมาตรการส่งเสริมตลาดต่างประเทศ และมีมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าทำให้ปริมาณการส่งออกในภาพรวมเพิ่มขึ้น ขณะที่มูลค่าผันแปรตามราคาส่งออก ซึ่งสามารถแยกตามผลิตภัณฑ์ได้ ดังนี้

๑) มั่งคุดสด ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ปริมาณการส่งออกลดลงร้อยละ ๒.๑๘ ในขณะที่มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑.๓๒ ต่อปี โดยปี ๒๕๖๗ มีปริมาณการส่งออก ๒๖๕,๕๐๐ ล้าน บาท เพิ่มขึ้นจาก ๒๔๘,๖๑๒ ล้าน บาท ในปี ๒๕๖๖ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๗๙ ในขณะที่มีมูลค่าการส่งออก ๑๕,๙๙๖.๓๘ ล้านบาท ลดลงจากมูลค่า ๑๗,๑๙๒.๓๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๖ หรือลดลงร้อยละ ๖.๙๖ โดยตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ จีน เวียดนาม และเกาหลีใต้

๒) มั่งคุดแช่แข็ง ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๓๙ และร้อยละ ๓๐.๓๔ ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี ๒๕๖๗ มีปริมาณส่งออก ๑๘๐ ล้าน บาท ลดลงจาก ๒๓๒ ล้าน บาท ในปี ๒๕๖๖ หรือ ร้อยละ ๒๒.๔๑ ในขณะที่มูลค่าการส่งออก ๒๘.๘๐ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากมูลค่า ๒๗.๘๒ ล้านบาท หรือร้อยละ ๓.๕๒ ในปี ๒๕๖๖ โดยตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ ไต้หวัน เกาหลีใต้ และมาเลเซีย

(๓) ราคา

๑) ราคาที่เกษตรกรขายได้ : ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ราคามั่งคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้ลดลงร้อยละ ๒.๑๔ ต่อปี โดยในปี ๒๕๖๗ ราคามั่งคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ ๓๙.๔๖ บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ ๓๙.๖๓ บาท ในปี ๒๕๖๖ หรือลดลงร้อยละ ๐.๔๔ เนื่องจากปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดมาก โดยในช่วงต้นฤดูกาลราคาอยู่ในเกณฑ์สูง และปรับลดเมื่อผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกันในหลายพื้นที่ ทำให้ราคาที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลงตามกลไกตลาด

๒) ราคาส่งออก : ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗ ราคาส่งออกมั่งคุดสดและแช่แข็งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๕๘ และร้อยละ ๑๓.๙๖ ต่อปี ตามลำดับ โดยปี ๒๕๖๗ ราคาส่งออกมั่งคุดสดกิโลกรัมละ ๖๐.๒๕ บาท ลดลงจากกิโลกรัมละ ๖๙.๓๑๕ บาท ในปี ๒๕๖๖ หรือลดลงร้อยละ ๑๒.๘๗ ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางราคาในตลาดปลายทาง ส่วนราคามั่งคุดแช่แข็งกิโลกรัมละ ๑๖๐.๐๐ บาท เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๑๒๐.๑๘ บาท ในปี ๒๕๖๖ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๓.๑๓

๑.๓ แนวโน้มปี ๒๕๖๘

๑.๓.๑ การผลิต

ปี ๒๕๖๘ คาดว่าเนื้อที่ให้ผล ๓๙๕,๙๕๒ ไร่ ลดลงจาก ๓๙๙,๒๘๕ ไร่ ในปี ๒๕๖๗ หรือลดลงร้อยละ ๐.๘๓ เนื่องจากเกษตรกรทยอยโค่นต้นมังคุดที่อายุมาก เพื่อปรับเปลี่ยนไปปลูกทุเรียนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า ขณะที่ปริมาณผลผลิต ๒๕๗๙,๙๓๘ ตัน และผลผลิตต่อไร่ ๗๐๗ กิโลกรัม คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจากผลผลิต ๒๗๒,๖๕๘ ตัน และผลผลิตต่อไร่ ๖๘๓ กิโลกรัม ในปี ๒๕๖๗ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๖๗ และร้อยละ ๓.๕๑ ตามลำดับ เนื่องจากอากาศร้อน และแล้งมากส่งผลให้ดอกร่วงติดผลน้อย ทำให้ต้นมังคุดได้พักสะสมอาหารที่เพียงพอ และมีความสมบูรณ์มากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

๑.๓.๒ การตลาด

(๑) ความต้องการบริโภค

ปี ๒๕๖๘ คาดว่า การบริโภคมังคุดในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา เนื่องจาก มาตรการส่งเสริมการบริโภคผลไม้เชิงรุก การกระจายผลผลิตภายในประเทศ รวมกับการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

(๒) การส่งออก

ปี ๒๕๖๘ คาดว่า การส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะตลาดจีน ซึ่งไทยส่งออกมังคุดไปตลาดจีนมีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ ๙๐ ของมูลค่าการส่งออกมังคุดทั้งหมดของไทย เนื่องจากคุณภาพและมาตรฐาน เป็นที่ต้องการของตลาด อีกทั้งกระบวนการเก็บเกี่ยวและการขนส่งที่คำนึงถึงคุณภาพผลผลิตเป็นอย่างดี ส่งผลให้คู่ค้ามีความต้องการมังคุดไทยอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายมังคุดไทยในจีนและตลาดอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้มังคุดไทยเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม เกษตรและผู้ประกอบการต้องรักษาคุณภาพ และยกระดับการผลิตให้ได้ตามมาตรฐาน และเงื่อนไขของประเทศคู่ค้า รวมทั้งการกระจายตลาดส่งออกเพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาสถานที่เพียงตลาดเดียว

(๓) ราคา

ปี ๒๕๖๘ คาดว่า ราคาที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกยังอยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ ราคาขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพผลผลิตที่ออกสู่ตลาด รวมทั้งความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อรวบรวมผลผลิตที่มีคุณภาพ และใช้ระบบประมูล จะทำให้เกิดการแข่งขันด้านราคาและเพิ่มอำนาจต่อรองให้สามารถขายผลผลิตได้หลากหลายขนาดและได้ราคาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ การสร้างเอกลักษณ์และจุดเด่นของมังคุดไทย ผ่านการจดทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ที่สะท้อนถึงแหล่งผลิตที่เฉพาะเจาะจง จะช่วยยกระดับและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ทำให้ราคาผลผลิตมังคุดที่เกษตรกรขายได้สูงกว่าราคาตลาดทั่วไป

๑.๓.๓ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการตลาด

(๑) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิต

๑) สภาพอากาศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการออกดอกติดผลของต้นมังคุด รวมถึงส่งผลต่อปริมาณและคุณภาพผลผลิตที่จะออกสู่ตลาด โดยธรรมชาติของมังคุดเป็นผลไม้ที่ชอบเจริญเติบโตในพื้นที่อากาศร้อนและความชื้นสูง หากสภาพภูมิอากาศแปรปรวน มีปริมาณน้ำฝนมากในช่วงออกดอกและติดผลจะทำให้ผลผลิตมังคุดไม่ได้คุณภาพ เช่น ผลมีขนาดเล็ก มีเนื้อแฉะและยางไหล เป็นต้น หากมีลมพายุจะทำให้ดอกและผลบางส่วนร่วงหล่น ทำให้ได้ผลผลิตไม่เต็มต้น

๒) การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ได้แก่ เพลี้ยไฟ หนอนชอนใบ และหนอนกินใบอ่อน ส่งผลโดยตรงต่อปริมาณผลผลิตและคุณภาพของมังคุด ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้าไปทำลายมังคุดในระยะใบอ่อน ทำลายดอกและผลอ่อนจนได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ หากเกษตรกรหมั่นสำรวจต้นและใบมังคุดสม่ำเสมอ มีการดูแลรักษาและการจัดการสวนที่ดีจะทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพออกสู่ตลาดมากขึ้น

(๒) ปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการตลาด

๑) ความต้องการของตลาดต่างประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งออกและราคาที่เกษตรกรขายได้ เนื่องจากมังคุดเป็นสินค้าเกษตรที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก โดยเฉพาะตลาดจีน ซึ่งมีสัดส่วนการส่งออกมากกว่าร้อยละ ๙๐ ของมูลค่าการส่งออกมังคุดทั้งหมดของไทย และยังคงมีความต้องการมังคุดของไทยอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจีนเปิดนำเข้ามังคุดผลสดจาก ๕ ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย และเมียนมา แต่มังคุดไทยยังคงครองตลาดจีนมาโดยตลอด เนื่องจากไทยมีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานมังคุด จึงทำให้มีข้อได้เปรียบด้านคุณภาพและรสชาติเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้มังคุดไทยยังคงครองตลาดจีน จึงจำเป็นต้องรักษาคุณภาพและยกระดับการผลิตให้เป็นไปตามเงื่อนไขข้อกำหนดในการนำเข้าของจีน ซึ่งมีความเข้มงวดมากขึ้น เช่น สวนของเกษตรกรต้องได้รับการรับรอง GAP และโรงคัดบรรจุต้องผ่านมาตรฐาน GMP และได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมวิชาการเกษตร ตามความร่วมมือการแลกเปลี่ยนข้อมูลการขึ้นทะเบียนสวนและโรงคัดบรรจุผลไม้นำเข้าและส่งออกระหว่างไทยและจีน เป็นต้น

๒) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย ช่วยลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลางหรือผู้รวบรวมเพียงรายได้ที่กดราคารับซื้อ ช่วยเพิ่มโอกาสการส่งออกมังคุดของไทยไปยังตลาดส่งออกที่สำคัญได้มากขึ้น อีกทั้ง ช่วยลดปริมาณผลผลิตส่วนเกินที่กระจุกตัวออกสู่ตลาดพร้อมกันและไม่สามารถหาตลาดรองรับได้ทัน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาดและราคาคงต่ำตามมา

๓) แรงงานเก็บเกี่ยวและแรงงานในโรงคัดบรรจุ มีเพียงพอต่อความต้องการโดยเฉพาะแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านและมีข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามจังหวัด ทำให้ต้นทุนด้านแรงงานสูง ทั้งนี้ แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารจัดการผลผลิตของเกษตรกรและในกระบวนการส่งออกของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุ โดยเฉพาะในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมากและออกสู่ตลาดพร้อมกันหลายพื้นที่ จึงทำให้มีความต้องการแรงงานเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ ๑๗ เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มังคุด ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๘ ของไทย

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
๒๕๖๓	๔๓๐,๐๙๖	๓๓๖,๘๗๓	๗๘๓
๒๕๖๔	๔๒๔,๗๗๗	๒๗๐,๗๗๔	๖๓๗
๒๕๖๕	๔๑๘,๔๐๖	๒๕๒,๐๐๖	๖๐๒
๒๕๖๖	๔๐๖,๔๘๐	๒๗๑,๐๐๔	๖๖๗
๒๕๖๗*	๓๙๙,๒๘๕	๒๗๒,๖๕๘	๖๘๓
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-๑.๙๔๑	-๔.๑๓	-๒.๒๕
๒๕๖๘*	๓๙๕,๙๕๒	๒๗๙,๙๓๘	๗๐๗

หมายเหตุ : * ประมาณการ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ ๑๘ การบริโภคภายในประเทศ และการส่งออกมั่งคุดสดและผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๘

ปี	การบริโภคภายในประเทศ (ตัน)	การส่งออก	
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๖๓	๔๔,๗๒๖	๒๙๒,๑๔๗	๑๕,๐๔๐.๑๗
๒๕๖๔	๑๔,๓๔๔	๒๕๖,๔๓๐	๑๗,๑๐๓.๐๑
๒๕๖๕	๔๕,๘๘๘	๒๐๖,๐๑๘	๑๓,๕๕๕.๖๐
๒๕๖๖	๒๒,๑๖๐	๒๔๘,๘๔๔	๑๗,๒๒๐.๑๔
๒๕๖๗*	๖,๙๗๘	๒๖๕,๖๘๐	๑๖,๐๒๕.๑๘
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-๒๗.๙๗	-๒.๑๘	๑.๓๕
๒๕๖๘*	๖,๙๙๘	๒๗๒,๙๔๐	๑๖,๓๘๘.๒๑

หมายเหตุ : * ประมาณการ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ ๑๙ การส่งออกมั่งคุดแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๘

ปี	มั่งคุดสด		มั่งคุดแช่แข็ง		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
๒๕๖๓	๒๙๑,๙๕๑	๑๕,๐๒๐.๙๒	๑๙๖	๑๙.๒๕	๒๙๒,๑๔๗	๑๕,๐๔๐.๑๗
๒๕๖๔	๒๕๖,๓๗๙	๑๗,๐๘๘.๖๑	๕๑	๔.๔๐	๒๕๖,๔๓๐	๑๗,๑๐๓.๐๑
๒๕๖๕	๒๐๕,๘๐๔	๑๓,๕๓๒.๓๑	๒๑๔	๒๓.๒๙	๒๐๖,๐๑๘	๑๓,๕๕๕.๖๐
๒๕๖๖	๒๔๘,๖๑๒	๑๗,๑๙๒.๓๒	๒๓๒	๒๗.๘๒	๒๔๘,๘๔๔	๑๗,๒๒๐.๑๔
๒๕๖๗*	๒๖๕,๕๐๐	๑๕,๙๙๖.๓๘	๑๘๐	๒๘.๘๐	๒๖๕,๖๘๐	๑๖,๐๒๕.๑๘
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-๒.๑๘	๑.๓๒	๑๔.๓๙	๓๐.๓๔๕	-๒.๑๘	๑.๓๕
๒๕๖๘*	๒๗๒,๗๒๑	๑๖,๓๖๓.๒๗	๒๑๘	๓๔.๙๔	๒๗๒,๙๔๐	๑๖,๓๘๘.๒๑

หมายเหตุ : * ประมาณการ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ ๒๐ ราคาที่เกษตรกรขายได้ และราคาส่งออกมั่งคุด ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๗

ปี	ราคาที่เกษตรกรขายได้ ^{๑/}	ราคาส่งออก (F.O.B.) ^{๒/}	
	คลองระบอง	มั่งคุดสด	มั่งคุดแช่แข็ง
๒๕๖๓	๓๙.๖๓	๕๑.๔๕	๙๗.๙๖
๒๕๖๔	๔๘.๗๗	๖๖.๖๙	๘๖.๗๘
๒๕๖๕	๕๕.๗๐	๖๕.๗๕	๑๐๘.๗๙
๒๕๖๖	๓๙.๖๓	๖๙.๑๕	๑๒๐.๑๘
๒๕๖๗*	๓๙.๔๖	๖๐.๒๕	๑๖๐.๐๐
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	-๒.๑๔	๓.๕๘	๑๓.๙๖

หมายเหตุ : * ประมาณการ

ที่มา : ^{๑/}สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

^{๒/}จากการคำนวณ

การผลิตมังคุดในภาพรวมทั้งประเทศ ปี ๒๕๖๗ มีจำนวนครัวเรือน ๗๔,๖๐๔ ครัวเรือน ภาคใต้ มีครัวเรือนมากที่สุด ๕๕,๒๙๕ ครัวเรือน รองลงมาภาคกลาง ๑๘,๙๑๕ ครัวเรือน และภาคเหนือ ๓๙๔ ครัวเรือน โดยจังหวัดที่มีครัวเรือนผู้ปลูกมังคุดมากที่สุด ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ๑๐,๒๓๒ ครัวเรือน นครศรีธรรมราช ๑๙,๒๖๙ ครัวเรือน จังหวัดนราธิวาส ๘,๓๓๙ จังหวัดชุมพร ๖,๕๒๓ ครัวเรือน และจังหวัดตราด ๕,๓๘๔ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๑ จำนวนครัวเรือนผู้ปลูกมังคุด ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๗

ภาค/จังหวัด	จำนวนครัวเรือนผู้ปลูกมังคุด							
	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗
รวมทั้งประเทศ	๙๐,๕๓๙	๘๗,๓๖๗	๘๔,๓๘๑	๘๔,๗๓๒	๘๓,๒๔๐	๘๑,๒๑๔	๗๕,๐๙๖	๗๔,๖๐๔
ภาคเหนือ	๒๘๕	๒๘๗	๒๘๕	๒๘๒	๓๘๘	๓๙๙	๓๙๔	๓๙๔
ภาคกลาง	๒๖,๗๑๑	๒๖,๕๙๑	๒๖,๔๓๓	๒๕,๗๗๗	๒๔,๘๑๑	๒๒,๖๘๖	๑๙,๒๕๒	๑๘,๙๑๕
*ภาคใต้	๖๓,๕๔๓	๖๐,๔๘๙	๕๗,๖๖๖	๕๘,๖๗๓	๕๘,๐๔๑	๕๘,๑๒๙	๕๕,๔๕๐	๕๕,๒๙๕
เชียงราย	๒๘๕	๒๘๗	๒๘๒	๒๘๒	๓๘๘	๓๙๙	๓๙๔	๓๙๔
สระบุรี	๘๘	๑๑๕	๑๑๕	๑๑๗	๓๓๗	๓๓๙	๓๗๕	๓๗๕
สุพรรณบุรี	๑๔	๑๔	๑๗	๑๘	๑๘	๑๘	๑๔	๑๔
นนทบุรี	๒๑๖	๒๕๐	๒๒๕	๒๐๓	๑๘๔	๑๘๖	๑๘๑	๑๘๐
นครนายก	๕๔๒	๕๕๘	๕๓๒	๕๓๒	๕๓๒	๕๒๕	๕๒๕	๕๒๕
ปราจีนบุรี	๑๗๐	๑๗๑	๑๗๑	๑๗๑	๑๗๑	๒๓๕	๒๓๒	๒๓๒
*จันทบุรี	๑๖,๒๙๒	๑๕,๙๗๗	๑๕,๘๔๔	๑๕,๐๐๑	๑๔,๖๒๖	๑๓,๔๕๔	๑๐,๒๓๒	๑๐,๒๓๒
*ตราด	๔,๖๙๓	๔,๗๓๔	๔,๗๘๓	๕,๒๐๕	๕,๓๘๖	๕,๔๐๙	๕,๔๐๙	๕,๓๘๔
ระยอง	๔,๔๙๒	๔,๕๗๐	๔,๕๕๒	๔,๓๕๔	๓,๓๕๓	๒,๓๓๔	๒,๑๐๒	๒,๐๐๖
ชลบุรี	๙๐	๙๔	๙๒	๙๒	๙๒	๘๑	๘๑	๘๐
ประจวบคีรีขันธ์	๑๑๔	๑๐๘	๑๐๒	๘๔	๑๑๒	๑๐๕	๑๐๑	๙๙
*ชุมพร	๙,๔๕๐	๘,๔๙๙	๘,๔๖๘	๘,๕๐๑	๗,๕๗๑	๗,๕๕๗	๖,๕๕๕	๖,๕๒๓
ระนอง	๓,๔๓๔	๓,๔๖๗	๓,๓๖๒	๓,๔๑๙	๓,๓๗๗	๓,๓๐๕	๓,๐๐๑	๒,๙๘๘
สุราษฎร์ธานี	๓,๓๑๑	๒,๙๙๑	๒,๔๐๕	๒,๒๘๗	๒,๓๙๔	๒,๘๑๓	๑,๙๘๙	๑,๙๑๐
พังงา	๒,๘๗๔	๒,๗๗๔	๒,๕๕๔	๒,๖๐๙	๒,๕๕๔	๒,๕๒๙	๒,๔๒๖	๒,๔๑๕
ภูเก็ต	๑๗๒	๑๖๘	๑๖๑	๑๖๑	๑๕๙	๑๕๙	๑๕๙	๑๕๖
ตรัง	๑,๖๓๑	๑,๖๒๐	๑,๖๓๐	๑,๖๓๐	๑,๖๓๐	๑,๖๒๒	๑,๖๐๔	๑,๖๐๔
*นครศรีธรรมราช	๑๘,๓๗๐	๑๗,๗๐๐	๑๗,๕๔๗	๑๗,๖๓๗	๑๙,๐๓๓	๑๙,๑๕๘	๑๙,๒๖๑	๑๙,๒๖๙
พัทลุง	๕,๗๙๒	๕,๕๕๔	๔,๕๕๙	๔,๙๖๙	๓,๙๖๗	๓,๙๖๐	๓,๘๖๘	๓,๘๖๘
สงขลา	๑๖,๒๒๖	๑๕,๕๘๐	๑,๕๑๒	๑,๕๑๕	๑,๕๐๑	๑,๔๖๒	๑,๓๕๖	๑,๓๔๘
สตูล	๘๓๙	๘๓๒	๘๔๔	๘๖๖	๙๙๗	๑,๐๐๕	๑,๐๐๔	๑,๐๐๒
ปัตตานี	๑,๔๓๑	๑,๔๔๑	๑,๔๘๓	๑,๕๑๑	๑,๔๙๓	๑,๔๙๖	๑,๔๔๙	๑,๔๔๖
ยะลา	๕,๒๕๗	๔,๙๐๐	๔,๓๐๙	๔,๓๐๙	๔,๑๑๑	๓,๙๕๑	๓,๗๙๙	๓,๗๙๑
*นราธิวาส	๘,๗๕๘	๘,๔๕๘	๘,๕๐๔	๘,๙๓๑	๘,๙๓๑	๘,๘๑๑	๘,๗๔๑	๘,๗๓๙

การผลิตมังคุดของประเทศไทยมีเนื้อที่ยืนต้นทั้งหมด ๔๑๑,๓๖๔ ไร่ เนื้อที่ให้ผล ๓๙๙,๐๒๐ ไร่ ผลผลิตรวม ๓๐๑,๖๔๙ ตัน และมีผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล ๗๕๖ กิโลกรัมต่อไร่ โดยภาคใต้มีเนื้อที่ยืนต้นมากที่สุด ๒๓๓,๗๙๙ ไร่ เนื้อที่ให้ผล ๒๒๖,๙๓๑ ไร่ ผลผลิต ๑๑๙,๓๐๕ ตัน และผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล ๕๒๖ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งมีแต่ผลผลิตรวมและผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผลน้อยกว่าภาคกลาง อยู่ที่ ๑๘๒,๒๙๔ ตัน และ ๑,๐๖๑ กิโลกรัมต่อไร่

จังหวัดที่มีการผลิตมังคุดมากที่สุด ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ๑๑๓,๗๖๖ ไร่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ๙๖,๕๘๕ ไร่ จังหวัดชุมพร ๔๖,๗๙๖ ไร่ จังหวัดตราด ๓๙,๖๒๔ ไร่ และจังหวัดระยอง ๑๘,๗๐๙ ไร่ ตามลำดับ

จังหวัดที่มีผลผลิตมากที่สุด ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ๑๓๑,๕๖๙ ตัน นครศรีธรรมราช ๕๑,๓๔๑ ตัน จังหวัดตราด ๓๖,๐๔๓ ตัน จังหวัดชุมพร ๓๔,๒๘๕ ตัน และจังหวัดระยอง ๑๓,๖๙๔ ตัน

จังหวัดที่มีผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผลมากที่สุด ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ๑,๑๗๕ กก./ไร่ จังหวัดตราด ๙๖๖ กก./ไร่ จังหวัดระยอง ๗๕๒ กก./ไร่ จังหวัดชุมพร ๗๓๗ กก./ไร่ และจังหวัดระนอง ๖๕๓ กก./ไร่

ตารางที่ ๒๒ จำนวนเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล และผลิตต่อไร่เนื้อที่ให้ผล ระดับประเทศ ภาค และจังหวัด ปี ๒๕๖๗

ประเทศ/ภาค	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กก./ไร่)
รวมทั้งประเทศ	๔๑๑,๓๖๔	๓๙๙,๐๒๐	๓๐๑,๖๔๙	๗๕๖
ภาคเหนือ	๓๖๙	๒๗๖	๕๐	๑๘๑
ภาคกลาง	๑๗๗,๑๙๖	๑๗๑,๘๑๓	๑๘๒,๒๙๔	๑,๐๖๑
*ภาคใต้	๒๓๓,๗๙๙	๒๒๖,๙๓๑	๑๑๙,๓๐๕	๕๒๖
เชียงราย	๓๖๙	๒๗๖	๕๐	๑๘๑
สระบุรี	๓๖๙	๑๑๑	๓๗	๓๓๓
สุพรรณบุรี	๑๕	๙	๐.๔๓	๔๘
นนทบุรี	๒๘๑	๑๖๔	๕.๖๒	๓๔
นครนายก	๗๑๘	๖๕๖	๗๕	๑๑๔
ปราจีนบุรี	๑,๔๗๐	๑,๓๕๖	๒๕๒	๑๘๖
*จันทบุรี	๑๑๓,๗๖๖	๑๑๑,๙๙๐	๑๓๑,๕๖๙	๑,๑๗๕
*ตราด	๓๙,๖๒๔	๓๗,๓๓๐	๓๖,๐๔๓	๙๖๖
*ระยอง	๑๘,๗๐๙	๑๘,๑๙๙	๑๓,๖๙๔	๗๕๒
ชลบุรี	๖๕๗	๖๔๐	๑๗๘	๒๗๘
ประจวบคีรีขันธ์	๑,๕๘๗	๑,๓๕๘	๔๔๐	๓๒๔
*ชุมพร	๔๖,๗๙๖	๔๖,๕๐๗	๓๔,๒๘๕	๗๓๗
ระนอง	๑๔,๐๔๐	๑๓,๗๒๑	๘,๙๕๕	๖๕๓
สุราษฎร์ธานี	๙,๑๔๕	๘,๘๕๙	๓,๐๘๑	๓๔๘
*พังงา	๑๒,๕๓๖	๑๒,๒๓๓	๓,๑๒๙	๒๕๖
ภูเก็ต	๔๓๒	๔๓๒	๘๒	๑๙๐
กระบี่	๙๓๔	๙๐๔	๒๓๕	๒๖๐
ตรัง	๓,๔๙๔	๓,๔๕๘	๙๗๒	๒๘๑
*นครศรีธรรมราช	๙๖,๕๘๕	๙๓,๔๙๕	๕๑,๓๔๑	๕๔๙
พัทลุง	๙,๐๖๑	๘,๑๙๗	๒,๕๖๘	๓๑๓
สงขลา	๓,๙๙๙	๓,๙๔๕	๑,๕๗๙	๔๐๐
สตูล	๒,๐๓๒	๑,๘๖๒	๗๔๙	๔๐๒
ปัตตานี	๒,๗๙๒	๒,๖๕๘	๑,๐๑๔	๓๘๑
ยะลา	๖,๑๙๕	๕,๙๑๑	๓,๓๙๓	๕๗๔
นราธิวาส	๒๕,๗๕๘	๒๔,๗๔๙	๗,๙๒๒	๓๒๐

จังหวัดชุมพรเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการปลูกมังคุดอย่างมาก ชุมพรเหมาะต่อการปลูกมังคุด เพราะเป็นผลไม้ที่มีคุณภาพสูง เนื่องจากมีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก ทำให้ได้มังคุดที่มีรสชาติอร่อย หวานอมเปรี้ยว และมีเนื้อสัมผัสที่ดีเยี่ยม คุณประโยชน์ของมังคุดมีมากมาย เช่น อุดมด้วยสารต้านอนุมูลอิสระ ช่วยลดการอักเสบ เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดชุมพร

ลักษณะเด่นของมังคุดชุมพร

คุณภาพเยี่ยม : จังหวัดชุมพรมีดินที่อุดมสมบูรณ์และสภาพอากาศที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปลูกมังคุด ทำให้ได้มังคุดที่มีรสชาติหวานอมเปรี้ยวและเนื้อสัมผัสดีเลิศ

เศรษฐกิจสำคัญ : มังคุดเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ช่วยสร้างรายได้จำนวนมากให้กับเกษตรกรในพื้นที่

แหล่งผลิตหลัก : ชุมพรเป็นหนึ่งในแหล่งผลิตมังคุดที่สำคัญในประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคใต้

๑.๔ ข้อมูลการผลิตมังคุดจังหวัดชุมพร

๑.๔.๑ การผลิต

ปี ๒๕๖๗ มีครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกมังคุด ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗ จำนวน ๗,๓๘๓ ครัวเรือน มีเนื้อที่ปลูกมังคุด ๔๖,๑๗๘ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๔๕,๙๔๕ ไร่ ผลผลิต รวม ๓๙,๕๐๙ ตัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๖๖ มีจำนวนพื้นที่ปลูกลดลง ๑,๐๙๘ ไร่ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยว ลดลง ๑,๐๔๒ ไร่ ผลผลิตลดลง ๓,๑๒๒ ตัน ซึ่งผลผลิตต่อไร่ลดลง ๕๔ ผลต่อไร่ ซึ่งจากการวิเคราะห์มังคุดเกษตรกรมีเนื้อที่ปลูกมังคุดลดลง

ตารางที่ ๒๓ ข้อมูลการผลิตมังคุดจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗

ปี	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคาจำหน่าย (บาท)
๒๕๖๔	๔๙,๒๘๘	๔๘,๙๗๔	๕๑,๕๘๗	๑๓,๗๗๐	๑,๓๒๔.๒๔	๒๕.๖๗
๒๕๖๕	๔๙,๒๖๖	๔๘,๙๖๖	๔,๔๘๔	๗,๑๒๒	๒๕๘.๔๑	๕๗.๖๓
๒๕๖๖	๔๗,๒๗๖	๔๖,๙๘๗	๒๗,๔๗๙	๗,๕๐๓	๑,๕๑๖.๕๗	๕๕.๑๙
๒๕๖๗	๔๖,๑๗๘	๔๕,๙๔๕	๓๙,๕๐๙	๗,๓๘๓	๑,๖๘๑.๙๐	๔๒.๕๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร

ตารางที่ ๒๔ แสดงการผลิตมังคุดจังหวัดชุมพร แยกรายอำเภอ ปี ๒๕๖๗

อำเภอ	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
เมืองชุมพร	๓,๔๑๕	๓,๔๐๘	๒,๐๗๙	๖๑๐
ท่าแซะ	๗๐๐	๗๐๐	๓๕	๕๐
ปะทิว	๑๙๒	๑๙๒	๕๘	๓๐๒
พะโต๊ะ	๑๔,๕๐๕	๑๔,๒๓๓	๑๗,๐๘๐	๑,๒๐๐
สวี	๕,๔๐๗	๕,๔๐๗	๒,๙๗๔	๕๕๐
หลังสวน	๑๖,๓๔๔	๑๖,๓๓๔	๘,๙๘๔	๕๕๐
ละแม	๑,๗๗๔	๑,๗๗๔	๓๕๕	๒๐๐
ทุ่งตะโก	๔,๔๕๙	๔,๔๕๙	๒,๗๒๐	๖๑๐
รวม	๔๖,๗๙๖	๔๖,๕๐๗	๓๔,๒๘๕	๗๓๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร

๑.๔.๒ การคาดการณ์ผลผลิตมังคุด ปี ๒๕๖๘

มังคุด ปี ๒๕๖๘ พบว่า มีเนื้อที่ยืนต้น ๔๖,๑๗๘ ไร่ ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ ๑.๓๒ และเนื้อที่ให้ผล ๔๕,๙๔๕ ไร่ ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ ๑.๒๑ เนื่องจากเกษตรกรทยอยโค่นต้นมังคุดที่ปลูกผสมกับทุเรียนและไม้ผลอื่นๆ เพื่อดูแลทุเรียนซึ่งเป็นพืชหลัก หรือปลูกพืชอื่นที่มีราคาดีกว่าสำหรับผลผลิตรวม ปี ๒๕๖๘ คาดว่าจะมีจำนวน ๑๕,๙๓๖ ต้น ลดลงร้อยละ ๕๓.๕๒ ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล ๓๔๗ กิโลกรัม/ไร่ ลดลงขึ้นร้อยละ ๕๒.๙๒ เนื่องจากฝนตกในช่วงดอกบานทำให้ดอกร่วง แตกยอดอ่อน และผลร่วง ผลผลิตบางส่วนเป็นเนื้อแก้วยางไหลเก็บเกี่ยวผลผลิตไม่ได้ ประกอบกับไม่มีผู้เข้าไปรับซื้อในพื้นที่ ค่าแรงในการเก็บเกี่ยวสูง ทำให้เกษตรกรไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตปล่อยไว้ทิ้ง

ตารางที่ ๒๕ เปรียบเทียบข้อมูลรายอำเภอ เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี ๒๕๖๘

ที่	อำเภอ	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล (กก./ไร่)
๑	ปะทิว	๑๙๒	๑๙๒	๙๗	๕๐๕
๒	ท่าแซะ	๖๑๕	๖๑๕	๑๘๕	๓๐๑
๓	เมืองชุมพร	๓,๔๐๐	๓,๔๐๐	๓,๕๗๐	๑,๐๕๐
๔	สวี	๕,๓๕๕	๕,๓๕๕	๒๒๕	๔๒
๕	ทุ่งตะโก	๔,๓๔๗	๔,๓๔๗	๒๖๑	๖๐
๖	หลังสวน	๑๖,๓๐๐	๑๖,๒๙๐	๑๙๕	๑๒
๗	พะโต๊ะ	๑๔,๒๑๕	๑๓,๙๙๒	๑๑,๔๐๓	๘๑๕
๘	ละแม	๑,๗๕๔	๑,๗๕๔	๐	๐
รวม		๔๖,๑๗๘	๔๖,๕๐๗	๑๕,๙๓๖	๓๔๗

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๘

๑.๔.๓ การรับรองมาตรฐาน GAP มังคุด

จังหวัดชุมพร มีการรับรองมาตรฐาน GAP มังคุด รวม ๓,๑๑๘ แปลง เกษตรกร จำนวน ๓,๑๑๘ ราย พื้นที่ปลูกมังคุด จำนวน ๑๕,๓๕๕.๓๐ ไร่ (ข้อมูลจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรชุมพร, ๒๕๖๘)

๑.๔.๔ ข้อมูลแปลงใหญ่มังคุดจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพร มีแปลงใหญ่มังคุดทั้งหมด ๒๐ แปลง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๘ แบ่งเป็นอำเภอเมืองชุมพร จำนวน ๒ แปลง อำเภอหลังสวน จำนวน ๑๐ แปลง อำเภอพะโต๊ะ จำนวน ๖ แปลง และอำเภอละแม จำนวน ๓ แปลง

ตารางที่ ๒๖ ข้อมูลแปลงใหญ่มังคุดจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๘

ที่	อำเภอ	แปลงใหญ่ปี	ชื่อแปลงใหญ่
๑	เมืองชุมพร	๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุดบ้านท่าไม้ลาย ต.วังใหม่ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
๒		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ต.วังใหม่ อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
๓	หลังสวน	๒๕๕๙	แปลงใหญ่มังคุด ต.ท่ามะปลา อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๔		๒๕๖๐	แปลงใหญ่มังคุด (วสข.กลุ่มมังคุดคุณภาพหาดสำราญสามัคคี) ต.หาดยาย อ.เมืองชุมพร จ.ชุมพร
๕		๒๕๖๑	แปลงใหญ่มังคุด (วสข.หาดยาย) ต.หาดยาย อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๖		๒๕๖๒	แปลงใหญ่มังคุด ม.๕ ต.วังตะกอก อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๗		๒๕๖๒	แปลงใหญ่มังคุด ม.๓ ต.พ้อแดง อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๘		๒๕๖๒	แปลงใหญ่มังคุด ม.๕ ต.บ้านควน อ.หลังสวน จ.ชุมพร (๑)
๙		๒๕๖๓	แปลงใหญ่มังคุด สหกรณ์ร่วมใจการเกษตร จำกัด ต.วังตะกอก อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๑๐		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ต.บ้านควน อ.หลังสวน จ.ชุมพร (๒)
๑๑		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ต.นาขา อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๑๒		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ต.บางมะพร้าว อ.หลังสวน จ.ชุมพร
๑๓	พะโต๊ะ	๒๕๖๐	แปลงใหญ่มังคุด ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
๑๔		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด (วสข.กลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดบ้านพะโต๊ะ) ม.๘ ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
๑๕		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ม.๑ ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
๑๖		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ต.ปังหวาน อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
๑๗		๒๕๖๗	แปลงใหญ่มังคุด (วสข.ไม้ผลวังทอง) ต.ปากทรง อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
๑๘		๒๕๖๗	แปลงใหญ่มังคุดบ้านประสานมิตร ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร
๑๙	ละแม	๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ต.ทุ่งควาวัด อ.ละแม จ.ชุมพร
๒๐		๒๕๖๔	แปลงใหญ่มังคุด ต.ละแม อ.ละแม จ.ชุมพร
๒๑		๒๕๖๕	แปลงใหญ่มังคุด ม.๑๗ ต.ละแม อ.ละแม จ.ชุมพร

๑.๔.๕ ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน ที่ผลิต รวบรวมผลผลิต แปรรูปมังคุด ของจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพร มีวิสาหกิจชุมชนที่ผลิต รวบรวมผลผลิต และแปรรูปมังคุด จำนวน ๓๑ กลุ่ม แบ่งเป็น อำเภอเมืองชุมพร จำนวน ๓ กลุ่ม อำเภอหลังสวน จำนวน ๒๐ กลุ่ม อำเภอพะโต๊ะ จำนวน ๖ กลุ่ม และ อำเภอละแม จำนวน ๒ กลุ่ม

ตารางที่ ๒๗ ข้อมูลวิสาหกิจชุมชน ที่ผลิต รวบรวมผลผลิต แปรรูปมั่งคุด ของจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๘

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้งกลุ่ม			
		เลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ
๑	กลุ่มมั่งคุดคุณภาพตำบลบางลึก	๑/๕	๖	บางลึก	เมืองชุมพร
๒	มั่งคุดวังใหม่	๕/๕	๕	วังใหม่	เมืองชุมพร
๓	ชาวสวนบ้านท่าไม้ลาย	๑๙๑	๗	วังใหม่	เมืองชุมพร
๔	ขันเงินปี่ซี้	๖	ถนน ซอย ๓	ขันเงิน	หลังสวน
๕	มั่งคุดนมเบอร์วันในเมือง	๒๙๓	๑๑	นาขา	หลังสวน
๖	ผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรพรีเมียมวังตะกอก	๓๔๓	๖	วังตะกอก	หลังสวน
๗	กลุ่มมั่งคุดคุณภาพบ้านฉาน	๑๔๖	๗	ท่ามะปลา	หลังสวน
๘	มั่งคุดคุณภาพบางมะพร้าว	๒๒	๓	บางมะพร้าว	หลังสวน
๙	กลุ่มมั่งคุดคุณภาพจังหวัดชุมพร	๓๘๔	๔	วังตะกอก	หลังสวน
๑๐	มั่งคุดคุณภาพกลุ่มร่วมใจ	๑๕๗	๑๒	วังตะกอก	หลังสวน
๑๑	กลุ่มมั่งคุดคุณภาพคลองขนาน-นาพญา	๑๐๙	๑๐	บ้านควน	หลังสวน
๑๒	กลุ่มมั่งคุดคุณภาพสันติสุข	๘๓	๓	หาดยาย	หลังสวน
๑๓	กลุ่มมั่งคุด GAP พรีเมียม	๓๐	๗	ท่ามะปลา	หลังสวน
๑๔	กลุ่มมั่งคุดคุณภาพหาดสำราญสามัคคี	๒๙	๔	หาดยาย	หลังสวน
๑๕	กลุ่มพัฒนาคุณภาพผลผลิตมั่งคุดนาขา	๒๙	๔	นาขา	หลังสวน
๑๖	หาดยาย	๒๑๒	๘	หาดยาย	หลังสวน
๑๗	กลุ่มไม้ผลคุณภาพบ้านห้วยเหมือง	๒๕๒	๑๓	นาขา	หลังสวน
๑๘	กลุ่มส่งเสริมคุณภาพมั่งคุดเพื่อการส่งออกตำบลวังตะกอก	๙๒	๓	วังตะกอก	หลังสวน
๑๙	กลุ่มปรับปรุงไม้ผล (สามหว)	๑๑๔	๑๓	นาขา	หลังสวน
๒๐	กลุ่มมั่งคุดศูนย์เรียนรู้การเกษตรท่ามะปลา	๒	๒	ท่ามะปลา	หลังสวน
๒๑	มั่งคุดคุณภาพบ้านห้วยหอย ต.บ้านควน	๘๙	๖	บ้านควน	หลังสวน
๒๒	กลุ่มปรับปรุงคุณภาพมั่งคุดบ้านท่ามะปริง	๑๑	๓	แหลมทราย	หลังสวน
๒๓	กลุ่มพัฒนาคุณภาพผลผลิตมั่งคุดพ้อแดง	๔๘	๓	พ้อแดง	หลังสวน
๒๔	กลุ่มไม้ผลห้วยวังทองตำบลปากทรง	๖๑	๒	ปากทรง	พะโต๊ะ

ลำดับ	ชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้งกลุ่ม			
		เลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ
๒๕	กลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุดบ้านพะโต๊ะ	๗๐	๘	พะโต๊ะ	พะโต๊ะ
๒๖	กลุ่มส่งเสริมคุณภาพไม้ผลตำบลพะโต๊ะ	๑๒๗	๑๖	พะโต๊ะ	พะโต๊ะ
๒๗	ปรับปรุงคุณภาพมังคุดบ้านห้วยขอน	๕๕	๑๓	พะโต๊ะ	พะโต๊ะ
๒๘	กลุ่มไม้ผลคุณภาพบ้านประสานมิตร	๑๐๐	๑๘	พะโต๊ะ	พะโต๊ะ
๒๙	กลุ่มไม้ผลคุณภาพ ต.ปังหวาน	๓๔	๕	ปังหวาน	พะโต๊ะ
๓๐	มังคุดละแม	๗๗	๓	ทุ่งหลวง	ละแม
๓๑	แปลงใหญ่มังคุดตำบลละแม	๑๕๗	๑๒	ละแม	ละแม

๑.๔.๖ ข้อมูลการผลิตมังคุดที่ขึ้นทะเบียน OTOP ของจังหวัดชุมพร

ตารางที่ ๒๘ ข้อมูลการผลิตมังคุดที่ขึ้นทะเบียน OTOP ของจังหวัดชุมพร

ที่	ชื่อผลิตภัณฑ์	ชื่อกลุ่ม/องค์กร
๑	มังคุดกวนปะติมะ	กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านปะติมะ
๒	มังคุดกวน	กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านปากเลข
๓	มังคุดกวน	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเขาเงิน
๔	สบู่มังคุดผสมน้ำผึ้ง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโครงการสายใยรักบ้านทุ่งตะไคร
๕	แปรรูปเปลือกมังคุด	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโครงการสายใยรักบ้านทุ่งตะไคร
๖	มังคุดกวน	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโครงการสายใยรักบ้านทุ่งตะไคร
๗	ยาหม่องมังคุด	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรโครงการสายใยรักบ้านทุ่งตะไคร
๘	กลุ่มแปรรูปผลไม้มังคุดกวน	กลุ่มแปรรูปผลไม้
๙	สบู่เปลือกมังคุด	นางจรรยา มีทิม
๑๐	น้ำมังคุดมัลเบอร์รี่เพื่อสุขภาพ	นางสาวศิริรัตนา ชูวัจนะ
๑๑	ไวน์มังคุด	นางสาวศิริรัตนา ชูวัจนะ
๑๒	มังคุดกวน	นางอรพิน พิณเอก

๒. การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร สภาพแวดล้อม และแนวโน้ม

๒.๑ SWOT Analysis

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร สภาพแวดล้อม และแนวโน้ม ด้านการผลิตทุเรียน โดยใช้ SWOT Analysis เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ที่เป็นโอกาส อุปสรรค และ สถานภาพที่จุดแข็ง จุดอ่อนด้านการเกษตรของจังหวัด โดยพิจารณาจากข้อมูลผลการดำเนินงานของจังหวัดชุมพรที่ผ่านมา สถานการณ์การพัฒนาจังหวัดชุมพรในมิติต่าง ๆ ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
S๑ จังหวัดชุมพรมีศักยภาพในการปลูกมังคุด ซึ่งให้ผลผลิตต่อไร่สูงถึง ๗๓๗ กก./ไร่ ด้วยสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นตลอดทั้งปี มีแสงแดดเพียงพอ และการกระจายฝนที่เหมาะสม ประกอบกับลักษณะเป็นดินที่มีความชื้นที่เหมาะสม และมีการระบายน้ำได้ดี ปัจจุบัน มีพื้นที่ปลูกกว่า ๔๖,๗๙๖ ไร่ ให้ผลผลิต ๓๔,๒๘๕ ตัน	W๑ ขาดการจัดระบบฐานข้อมูลการผลิต การแปรรูป และการตลาด ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถวางแผนบริหารจัดการอุปสงค์และอุปทานได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ
S๒ ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GAP พื้นที่ ๑๕,๓๕๙.๓๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘๒ ของเนื้อให้ผลทั้งหมด (๔๖,๗๙๖ ไร่) รวม ๓,๑๑๘ แปลง/ราย	W๒ เกษตรกรขาดการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลมังคุดที่ไม่ผ่านมาตรฐานการส่งออก เนื่องด้วยการขาดองค์ความรู้ และการเข้าถึงเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ในการแปรรูป
S๓ เกษตรกรมีความเข้มแข็ง การรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่มังคุด จำนวน ๒๑ กลุ่ม มีสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่า ๑,๑๑๒ คน และมีวิสาหกิจผู้ผลิ มังคุด และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทุเรียน จำนวน ๔๓ กลุ่ม	W๓ จังหวัดชุมพรกำลังเผชิญกับการขาดแคลนแรงงานด้วยสถานการณ์ปัจจุบันแรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนหัวหน้าครัวเรือนผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ช่วงอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป ปี ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓๙ ของครัวเรือนผู้ขึ้นทะเบียน ซึ่งมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี ๒๕๕๕ (ร้อยละ ๑๙.๙๕) จึงจำเป็นต้องพึ่งแรงงานต่างด้าวมากขึ้น
S๔ จังหวัดชุมพรเน้นการประมุลมังคุด และการบริหารจัดการโดยกลุ่ม จึงสามารถระบายผลผลิตออกสู่ตลาดได้ และมีราคาดี	W๔ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือไม่ประสงค์กู้เงินรองรับประมาณภาครัฐ จึงเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้น้อย
S๕ ภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิต โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน สมาคมไม้ผลจังหวัดชุมพร แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน	W๕ ผลผลิตออกเป็นฤดูกาลและกระจุกตัวเกินความต้องการของตลาดในบางช่วง ผลผลิตมังคุดของจังหวัดชุมพร มักจะออกสู่ตลาดช่วงเดียวกับจังหวัดจันทบุรี ในเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
S๖ ผลผลิตมังคุดในกลุ่มแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน มีคุณภาพ เนื่องจาก มีการบริหารจัดการในทิศทางเดียวกัน	W๖ การพึ่งพารายได้จากตลาดส่งออกโดยเฉพาะประเทศจีนเป็นหลัก ส่งผลต่อเกษตรกรในการเผชิญกับความเสี่ยงสูงเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายนำเข้าของประเทศคู่ค้า
S๗ มีกลุ่มพ่อค้าจากเวียดนามมารับซื้อผลผลิตมังคุดที่ไม่คัดเกรด เป็นมังคุดผิวลาย ซึ่งรสชาติดี ไม่มีเนื้อแก้ว ยางไหล ส่งผลให้เกษตรกรจำหน่ายมังคุดผิวลายได้ราคาดี	W๗ ขาดการจัดการแหล่งน้ำอย่างมีระบบ
S๘ เป็นไม้ผลที่จังหวัดคัดเลือกเพื่อเสนอให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)	W๘ การจัดการสวนมังคุดมักพบปัญหาศัตรูพืช เช่น หนอนกินใบ เพลี้ยไฟ ไรแดง มด มอด ปลวก เจาะลำต้น ในขณะเดียวกันยังมีการใช้สารเคมี ในการจัดการสวนมังคุด และยังไม่มีความรู้มาตรฐานการรับรอง แปลงผลิต (GAP)
S๙ มังคุดมีประโยชน์ในการช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกายมีส่วนช่วยในการชะลอวัยและการเกิดริ้วรอย ช่วยบำรุงผิวพรรณ ให้เปล่งปลั่งสดใส ผลไม้ที่สามารถนำไปแปรรูปได้หลากหลาย เช่น มังคุดกวน น้ำมังคุด เครื่องสำอาง ฯลฯ	W๙ มังคุดส่วนใหญ่มีอายุมาก เฉลี่ย ๒๕-๔๐ ปี ส่งผลให้ต้นเสื่อมโทรม เกือบเกียวยาก ให้ผลผลิตน้อยและต้นทุนในการบริหารจัดการสูง
S๑๐ มีแปลงต้นแบบการผลิตมังคุดคุณภาพที่เกษตรกรสามารถเข้าไปแลกเปลี่ยน/ศึกษาหาความรู้ได้ เช่น ศูนย์ ศพก. /ศูนย์เครือข่าย	W๑๐ มังคุดคุณภาพที่เป็นเบอร์ ๑-๒ มีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่เป็นมังคุดเบอร์ ๓-๔-๕ และตกเกรด
	W๑๑ ถึงแม้ว่ามังคุดเป็นผลไม้ที่มีช่วงฤดูเก็บเกี่ยวที่ยาวนาน เก็บได้ทุกวัน แต่กระบวนการเก็บเกี่ยวค่อนข้างทำได้ยากกว่าไม้ผลชนิดอื่นๆ ประกอบกับแรงงานไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเก็บเกี่ยว มังคุดที่มีคุณภาพ และต้นทุนการผลิตสูง เช่น ค่าแรงใส่ปุ๋ย แรงงานตัดหญ้า แรงงานเก็บเกี่ยว (๕-๗ บาท/กิโลกรัม)

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
O๑ มีสถาบันอุดมศึกษา ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นโอกาส ในการบูรณาการเพื่อการพัฒนางานวิจัย และเป็น แหล่งองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ แก่เกษตรกร	T๑ การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการซื้อขาย สินค้าและอาหารผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นอุปสรรค สำหรับเกษตรกรที่ปรับตัวไม่ทัน
O๒ การได้รับสนับสนุนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าสู่ การรับรองเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เป็นโอกาส ในการส่งเสริมการตลาด และสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ผลผลิต	T๒ การกีดกันทางการค้าต่างๆ ด้วย นโยบายหรือ มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีมีมากขึ้น กฎระเบียบและ เงื่อนไขการนำเข้าของประเทศจีนซึ่งเป็นคู่ค้าหลัก
O๓ การพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรและการ จัดการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตไม้ผล การใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ช่วยเพิ่มโอกาสในการผลิตไม้ผล ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	T๓ ประเทศคู่แข่งในการผลิตมังคุดส่งออก เช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย มีบทบาทในตลาดจีน เป็นอุปสรรคต่อการแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดใน ประเทศจีนซึ่งเป็นคู่ค้าที่สำคัญ
O๔ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็น ช่องทางให้เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเข้าถึง ข้อมูล ข่าวสารความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้สะดวก และรวดเร็วขึ้น และยังเป็นช่องทางใหม่ในการ จำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์	T๔ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก ทำให้ ภัยแล้งทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลให้มีการขาดแคลนน้ำ สำหรับการเกษตร และฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล ส่งผลกระทบกับการติดผลของมังคุด
O๕ การพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor : SEC) เชื่อมโยง ๔ จังหวัด (ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และ นครศรีธรรมราช) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในหลาย โครงการ ซึ่งเป็นโอกาสให้จังหวัดสามารถยกระดับ การผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และเพื่อการส่งออกที่เพิ่มขึ้น	T๕ ตลาดมังคุดส่วนใหญ่ยังพึ่งพาตลาดส่งออก ในขณะที่ตลาดบริโภคภายในประเทศลดลง และยังไม่ สามารถกำหนดราคาขายเองได้ พึ่งพาบริษัทส่งออก ในการเข้าประมูลจากกลุ่มเกษตรกร
O๖ การตื่นตัวผู้บริโภคและให้ความสำคัญกับ กระบวนการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยเป็นโอกาส ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย	
O๗ มังคุดไทยสามารถเป็นพืชสมุนไพรของโลก โดย สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขต ๓ ได้ทำการ วิจัยและวิเคราะห์กระบวนการแปรรูปมังคุด เป็น นวัตกรรมด้านเวชศาสตร์ ประโยชน์ของเปลือกมังคุด ที่มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ช่วยรักษาโรคได้หลากหลาย ซึ่งจะเป็นโอกาสในการเพิ่มมูลค่ามังคุดของไทยให้สูงขึ้น	

๒.๒ TOW's Matrix

SO	ST
S๑O๓ พัฒนาศักยภาพการผลิตมังคุดด้วยงานวิจัยและเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงของเกษตรกร	S๔T๓ เสริมสร้างศักยภาพความเป็นศูนย์กลางผลิตมังคุดคุณภาพเพื่อความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในการผลิตมังคุดส่งออก
S๒O๔ ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตมังคุดสร้างมูลค่าการส่งออกรองรับพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้	S๕T๔ บูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่ายภาคการเกษตรเพื่อรับมือปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืนลดผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร
S๑,๓O๑,๓ เพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ โดยใช้ข้อมูลด้านการวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกมังคุด อาทิ คุณสมบัติของดิน สภาพอากาศ และสภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการปลูกมังคุดในการวางแผนการผลิตเพื่อการส่งออก	S๔T๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวนมังคุดวางแผนการผลิตโดยเฉพาะพื้นที่ที่คัดเลือกให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) โดยจัดระบบชลประทานให้มีความเหมาะสม เพื่อรองรับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง
WO	WT
W๑O๑ บูรณาการความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพัฒนาระบบฐานข้อมูลการผลิต การแปรรูป และการตลาด	W๖T๒ ปรับปรุงช่องทางการจำหน่ายและค้นหาตลาดใหม่
W๒W๕O๒ พัฒนาต่อยอดสู่สินค้าและผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตและผลิตภัณฑ์มังคุด	W๙,๑๐,๑๑T๔ จัดทำฐานข้อมูลมังคุดของจังหวัดให้เป็นปัจจุบัน และมีข้อมูลครบถ้วน ถูกต้อง เพื่อให้สามารถวางแผนการผลิต และเชื่อมโยงด้านการตลาด
W๘O๖ ส่งเสริมการผลิตมังคุดตามแนวทาง BCG Model เพื่อการพัฒนาแบบครบวงจรและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	

๓. วิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของจังหวัด ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๒

๓.๑ วิสัยทัศน์

“เป็นแหล่งผลิตมังคุดคุณภาพที่มีศักยภาพสูงในการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ”

๓.๒ เป้าหมายการพัฒนาการเกษตรของจังหวัด ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘-๒๕๗๒

ยกระดับคุณภาพมังคุดจังหวัดชุมพรแบบครบวงจร หมายถึง การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงการต่อยอดภูมิปัญญาทางการเกษตร ตลอดห่วงโซ่ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง ให้ผลผลิตและผลผลิตภัณฑ์มังคุดมีคุณภาพตามมาตรฐานความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและรายได้สุทธิที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร

ผู้นำการส่งออกมั่งคุดคุณภาพสูง หมายถึง การพัฒนาให้จังหวัดชุมพรเป็นแหล่งผลิตมั่งคุดเพื่อการส่งออกทุเรียนชั้นนำของประเทศ เพื่อการบรรลุเป้าหมายการเพิ่มมูลค่าการส่งออกและเกษตรกรรมรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น รวมถึงการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกมั่งคุดรองคุณภาพตามมาตรฐาน GAP และผลผลิตเฉลี่ย

๔. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการพัฒนาการเกษตรจังหวัดระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๒ (Blueprint for Change)

จังหวัดชุมพรได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดแล้ว ต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการพัฒนา ที่จะบ่งบอกถึงความสำเร็จ โดยต้องสอดคล้องกับตัวชี้วัดในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในหมวดหมู่ที่เชื่อมโยงกัน เพื่อเกิดความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

๔.๑ เป้าหมายหลัก : มูลค่าการส่งออกมั่งคุดไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท และเกษตรกรรมรายได้สุทธิไม่น้อยกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ไร่ ภายในปี ๒๕๗๒

๔.๒ เป้าหมายรอง : พื้นที่ปลูกมั่งคุดได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน GAP ร้อยละ ๙๕.๐๐ ภายในปี ๒๕๗๐ และผลผลิตเฉลี่ย ๙๐๐ กิโลกรัม/ไร่ ภายในปี ๒๕๗๒

เป้าหมาย	ค่าฐาน ๒๕๖๗	๒๕๖๘-๒๕๖๙	๒๕๗๐-๒๕๗๑	๒๕๗๒
มูลค่า	๑,๖๘๑.๙๐ ล้านบาท	๑,๗๐๐ ล้านบาท	๑,๘๐๐ ล้านบาท	๒,๐๐๐ ล้านบาท
รายได้ของสุทธิของเกษตรกร	๑๕๐,๐๐๐ บาท/ไร่	๑๖๕,๐๐๐ บาท/ไร่	๑๘๐,๐๐๐ บาท/ไร่	๑๘๐,๐๐๐ บาท/ไร่
การรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน GAP	ร้อยละ ๓๓.๐๒ ของเนื้อให้ผลผลิต	ร้อยละ ๕๐.๐๐	ร้อยละ ๗๐.๐๐	ร้อยละ ๙๐.๐๐
ผลผลิตเฉลี่ย	๗๓๗ กิโลกรัม/ไร่	๑,๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่	๑,๖๐๐ กิโลกรัม/ไร่	๑,๘๐๐ กิโลกรัม/ไร่

๕. เส้นทางการพัฒนาสู่ความสำเร็จของแต่ละเป้าประสงค์ (Blueprint for change)

กำหนดกิจกรรมในสิ่งที่สำคัญและต้องทำให้เป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุผล พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินการที่ต่อเนื่องที่แสดงการเติบโตของการดำเนินการ (Do now, Do next, Do long, Do sustain) โดยได้กำหนดประเด็นการพัฒนาไว้ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาศักยภาพการผลิตมั่งคุดด้วยงานวิจัย และเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงของเกษตรกรและสร้างมูลค่าการส่งออก

ตัวชี้วัด

๑. จำนวนงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่นำมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าทุเรียน

๒. จำนวนแปลงต้นแบบที่นำงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าทุเรียน

แนวทางการพัฒนา

- ๑ พัฒนาศักยภาพการผลิตทุเรียนด้วยงานวิจัย และเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงของเกษตรกร
๒. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตมังคุดสร้างมูลค่าการส่งออกรองรับพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้
๓. บูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่ายภาคการเกษตรเพื่อรับมือปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืนลดผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร
๔. บูรณาการความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพัฒนาระบบฐานข้อมูล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาต่อยอดสินค้ามังคุดสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงตัวชี้วัด

๑. จำนวนผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น
๒. จำนวนสินค้าหรือแบรนด์ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากวัสดุเหลือใช้เพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตและผลิตภัณฑ์มังคุด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มขีดความสามารถทางการตลาดสินค้ามังคุดและผลิตภัณฑ์ตัวชี้วัด

๑. จำนวนช่องทางการจำหน่ายหรือตลาดใหม่สินค้ามังคุดเพิ่มขึ้น
๒. มูลค่าสินค้ามังคุดเพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนา

๑. เสริมสร้างศักยภาพความเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายมังคุดคุณภาพเพื่อความสามารถในการแข่งขันในการผลิตทุเรียนส่งออก
๒. ปรับปรุงช่องทางการจำหน่ายและค้นหาตลาดใหม่

๖. สรุปประเด็นการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาตามบันไดสู่เป้าหมาย ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาศักยภาพการผลิตมังคุดด้วยงานวิจัย และเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงของเกษตรกรและสร้างมูลค่าการส่งออก

กิจกรรมสำคัญ	บันไดสู่เป้าหมาย	แนวทาง
๑. พัฒนาศักยภาพการผลิตทุเรียนด้วยงานวิจัย และเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงของเกษตรกร	Mission Based (เน้นหลักวิชาการ)	๑.๑. การผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตและการดูแลจัดการสวนมังคุด ร่วมกับการเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต โดย ๑) ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยี/การบริหารจัดการสวนมังคุดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ๒) ใช้โดรนพ่นสารทดแทนแรงงานคน

กิจกรรมสำคัญ	บันไดสู่เป้าหมาย	แนวทาง
		๓) ใช้เครื่องจักรกล/เทคโนโลยีในการปลูกและการเก็บเกี่ยว ๑.๒. การพัฒนาระบบปลูกและการจัดการดูแลรักษาตามหลักวิชาการ โดย ๑) การจัดการดินและปุ๋ย โดยการตรวจสอบและวิเคราะห์ดินเพื่อการปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม ๒) การจัดการระบบน้ำ โดยการใช้ระบบการให้น้ำที่เหมาะสม และการประเมินความต้องการน้ำของพืช
	Problem Based (แก้ปัญหา)	๑.๓. การบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น การวางแผนและกำหนดมาตรการ Zoning เพื่อการใช้พื้นที่ให้ได้ผลผลิตอย่างเต็มศักยภาพและยั่งยืน ๑.๔. การจัดการสวนมังคุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ในการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช
	Development Based (พัฒนาต่อยอด)	๑.๕. ต่อยอดเกษตรแปลงใหญ่มังคุดเป็นแปลงทันสมัย โดยการ ๑)การประยุกต์ใช้ระบบ Smart Farm ในการจัดการสวนมังคุด เช่น ระบบควบคุมอัตโนมัติ ๑.๖. นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการวางแผนการผลิตและเพิ่มผลผลิตในพื้นที่ เช่น เซนเซอร์ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อม เช่น ความชื้นของดิน อุณหภูมิ และระดับน้ำ ๑.๗. การต่อยอดองค์ความรู้ของเกษตรกรต้นแบบ โดยการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การผลิตมังคุดคุณภาพและวิทยาลัยมังคุดระดับภูมิภาค ๑.๘. การใช้โดรนในการจัดการศัตรูพืชและเพื่อฉีดพ่นสารป้องกันศัตรูพืชและการให้ปุ๋ย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการสวนมังคุดทั้งในแง่ของระยะเวลาและแรงงานการผลิต

กิจกรรมสำคัญ	บันไดสู่เป้าหมาย	แนวทาง
	Creative Based (สร้างสรรค์สิ่งใหม่)	๑.๙. ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคใหม่ๆ ในการเพาะปลูกมังคุด รวมถึงการศึกษาพันธุ์ใหม่ๆ ที่อาจมีประสิทธิภาพการผลิตที่สูงกว่า ๑.๑๐ การพัฒนาหรือใช้แอปพลิเคชันมือถือสำหรับการจัดการสวนมังคุด ที่สามารถติดตามการเจริญเติบโต การให้น้ำ และการบำรุงรักษาพืชได้จากทุกที่ ๑.๑๑ การปรับปรุงดินด้วยเทคนิคชีวภาพโดยใช้จุลินทรีย์เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและการจัดการสารอาหาร
	Benchmark Based (เทียบเคียงความสำเร็จ)	๑.๑๒ การนำเทคโนโลยีการเพาะกล้าในห้องปฏิบัติการ (Tissue Culture) มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและจำนวนในการขยายพันธุ์ต้นกล้ามังคุดคุณภาพสูง
	Innovative Based (ก่อเกิดนวัตกรรม)	๑.๑๓ การสร้างแปลงต้นแบบในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตรแม่นยำ หรือ smart orchard management โดย ๑)การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์และการจัดการฟาร์ม รวมถึงการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการวางแผนและการตัดสินใจในการผลิต ๒)การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภาพถ่ายจากดาวเทียมมาใช้ในการตรวจสอบสุขภาพพืช เช่น การระบาดของโรคหรืออาการขาดน้ำ
๒. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลผลิตมังคุดสร้างมูลค่าการส่งออกรองรับพัฒนาาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้	Mission Based (เน้นหลักวิชาการ)	๒.๑. ระบบการรับรองคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานสากล เป็นการพัฒนาคูณภาพตามมาตรฐานสากลความปลอดภัยของผลผลิต เช่น การปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ Carbon credit ฯลฯ
	Problem Based (แก้ปัญหา)	๒.๒. การควบคุมและรักษาคุณภาพผลผลิต ๑)การพัฒนาทักษะการเก็บเกี่ยวผลผลิต ๒)พัฒนาระบบการขึ้นทะเบียน/ฐานข้อมูลแรงงานเก็บเกี่ยวมังคุด

กิจกรรมสำคัญ	บันไดสู่เป้าหมาย	แนวทาง
		๓) การกำหนดมาตรฐานของผลผลิตมังคุด ชุมพร ทั้งลักษณะรูปร่างและรสชาติ
	Development Based (พัฒนาต่อยอด)	๒.๓. พัฒนาเทคโนโลยีการคัดเกรดคุณภาพ มังคุด ๒.๔. ต่อยอดสินค้ามังคุดอัตลักษณ์ชุมพรสู่การ รับรองการเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ๒.๕. พัฒนาระบบการตรวจสอบย้อนกลับ สู่แหล่งผลิต เช่น QR-Code เพื่อสร้างความ เชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค
	Creative Based (สร้างสรรค์สิ่งใหม่)	๒.๖. พัฒนาระบบการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น ระบบควบคุมอุณหภูมิและความชื้นในการ พรีดราย การเก็บรักษาผลผลิต เพื่อรักษา คุณภาพและยืดอายุของผลผลิต
		๒.๗. มาตรฐานและการรับรอง: ผลไม้ส่งออก ตามมาตรฐานสากล เช่น GLOBALG.A.P. หรือ มาตรฐานออร์แกนิก
	Benchmark Based (เทียบเคียงความสำเร็จ)	๒.๘. ระบบตรวจสอบและติดตามผลไม้ส่งออก (Traceability) ที่สามารถติดตามประวัติการ เพาะปลูก การใช้สารเคมี และการเก็บเกี่ยวของ ผลผลิตได้ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับตลาด ส่งออก
	Innovative Based (ก่อเกิดนวัตกรรม)	๒.๙. ยกระดับการแปรรูปพัฒนาบรรจุภัณฑ์ มังคุด เป็นเวชศาสตร์ทางการแพทย์ เพื่อเพิ่ม มูลค่าสูง
๓. บูรณาการความร่วมมือภาคี เครือข่ายภาคการเกษตรเพื่อรับมือ ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืนลด ผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร	Mission Based (เน้นหลักวิชาการ)	๓.๑. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อ การเกษตร ได้แก่ ฝายชะลอน้ำ บ่อจืด และการ ขุดเจาะน้ำบาดาล ๓.๒. ส่งเสริมการคลุมดินด้วยวัสดุอินทรีย์เพื่อ ลดการระเหยของน้ำและรักษาความชื้นในดิน
	Problem Based (แก้ปัญหา)	๓.๓. การเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำแปลงเกษตรกร ๓.๔. การลดปัญหาน้ำเค็มรุกกล้าเพื่อการใช้ ประโยชน์จากแหล่งน้ำในการทำการเกษตร เช่น การสร้างประตูกั้นน้ำเค็ม

กิจกรรมสำคัญ	บันไดสู่เป้าหมาย	แนวทาง
	Development Based (พัฒนาต่อยอด)	๓.๕. นำน้ำเสียจากการเกษตร โรงงาน และ แหล่งประกอบการในพื้นที่กลับมาใช้ใหม่ หลังจากผ่านการบำบัด ๓.๖. พัฒนาระบบธนาคารน้ำใต้ดินเพื่อการเกษตร
๔. บูรณาการความร่วมมือกับ สถาบันการศึกษาในพัฒนาระบบ ฐานข้อมูล	Mission Based (เน้นหลักวิชาการ)	๔.๑. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการผลิตมังคุด ได้แก่ พื้นที่ปลูก ปริมาณผลผลิต จำนวน เกษตรกรผู้ผลิต ผู้ประกอบการ
	Problem Based (แก้ปัญหา)	๔.๒. จัดทำข้อมูลปริมาณการใช้สารเคมี และต้นทุนการผลิต
	Development Based (พัฒนาต่อยอด)	๔.๓. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสามารถบูรณาการ กับระบบอื่นๆ เช่น ระบบตรวจสอบสภาพอากาศ ระบบการตลาด หรือระบบติดตามการขนส่ง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาต่อยอดสินค้ามังคุดสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง

กิจกรรมสำคัญ	บันไดสู่เป้าหมาย	แนวทาง
๕. สร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตและ ผลิตภัณฑ์มังคุด	Mission Based (เน้นหลักวิชาการ)	๕.๑. วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดและผู้บริโภค
	Problem Based (แก้ปัญหา)	๕.๒. พัฒนาเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์อาหาร มังคุดกวน ขนม ไอศกรีม ไวน์ แยม ลูกอม ผลไม้ แช่อิ่ม ผลิตภัณฑ์ สมุนไพร ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง
	Development Based (พัฒนาต่อยอด)	๕.๓. สร้างพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อขยายตลาด และเพิ่มโอกาสในการจำหน่าย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มขีดความสามารถทางการตลาดสินค้ามังคุดและผลิตภัณฑ์

กิจกรรมสำคัญ	บันไดสู่เป้าหมาย	แนวทาง
๖. เสริมสร้างศักยภาพความเป็น ศูนย์กลางการจำหน่ายทุเรียน คุณภาพเพื่อความสามารถในการ แข่งขันในการผลิตมังคุดส่งออก	Mission Based (เน้นหลักวิชาการ)	๖.๑. เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านมาตรฐานและ กระบวนการจัดการสินค้าเพื่อการส่งออก
	Problem Based (แก้ปัญหา)	๖.๒. การควบคุมและรักษาคุณภาพผลผลิต กำหนดมาตรฐานสินค้าสำหรับผู้ประกอบการส่งออก และผู้ประกอบการราย ย่อย
	Development Based (พัฒนา(พัฒนาต่อยอด)	๖.๓. พัฒนาและส่งเสริมแบรนด์มังคุดชุมพรให้ เป็นที่รู้จักในฐานะผลผลิตคุณภาพสูง ผ่าน การตลาดดิจิทัล การจัดงานแสดงสินค้า และ การตลาดต่างประเทศ
๗. ปรับปรุงช่องทางการจำหน่าย และค้นหาตลาดใหม่		๗.๑. ส่งเสริมการกระจายผลผลิตสู่ภูมิภาคหรือ ประเทศใหม่ ๗.๒. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสร้าง ตลาดใหม่ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายธราพงษ์ มีมุสhti

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร

นางสาวศุภลักษณ์ เสถียรภูมิกุล

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

หัวหน้ากลุ่มสารสนเทศการเกษตร

ผู้จัดทำ

นางสาวโสมสิริ ไกรขาว

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร

โทร ๐ ๗๗๕๐ ๖๓๘๑, โทร/โทรสาร ๐ ๗๗๕๐ ๖๔๘๙

E – mail : paco_cpn@opsmoac.go.th

<http://www.moac-info.net/Chumphon/>



สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร